

*ZAŁĄCZNIK NR 8
DO SPRAWOZDANIA Z PRAC
ZESPOŁU DO SPRAW PRZECIWDZIAŁANIA HANDLOWI LUDŹMI*

**SPRAWOZDANIE ZA ROK 2020 Z REALIZACJI
KRAJOWEGO PLANU DZIAŁAŃ PRZECIWKO HANDLOWI LUDŹMI NA LATA 2020-2021**

Część I

Koordinacja działań

I.1 Organizacja spotkań członków Wojewódzkich Zespołów do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Termin: 2020-2021.

Miernik: liczba zorganizowanych spotkań/liczba osób, które wzięły w nich udział.

W roku 2020 Departament Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA zorganizował dwa posiedzenia Wojewódzkich Zespołów do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi:

- 25 czerwca 2020 r. oraz
- 17 grudnia 2020 r.

W posiedzeniu udział wzięło 20 osób w dniu 25 czerwca 2020 r. (w tym 5 przedstawicieli Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej) oraz 41 osób w dniu 17 grudnia 2020 r. (w tym 6 przedstawicieli Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej).

Przedmiot posiedzeń został opisany w notatkach z posiedzeń, które stanowią załącznik nr 1 i nr 2 do Sprawozdania z realizacji Krajowego Planu Działań.

Spotkania Wojewódzkich Zespołów do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi

Zgodnie z informacjami sprawozdawczymi złożonym przez zespoły posiedzenia były organizowane również samodzielnie w ramach poszczególnych Zespołów Wojewódzkich, działających przy urzędach takich jak Łódzki Urząd Wojewódzki (1 spotkanie), Świętokrzyski Urząd Wojewódzki (1 spotkanie), Podkarpacki Urząd Wojewódzki (1 spotkanie), Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki (1 posiedzenie korespondencyjne), Wielkopolski Urząd Wojewódzki (kilka spotkań roboczych) oraz Pomorski Urząd Wojewódzki (3 spotkania).

I.2. Organizacja spotkań członków Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi oraz grup roboczych powołanych w ramach Zespołu

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z członkami Zespołu.

Termin: 2020–2021.

Miernik: liczba zorganizowanych spotkań/liczba osób, które wzięły w nich udział.

W roku 2020 Departament Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA zorganizował dwa posiedzenia Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi w dniu 19 października 2020 r. oraz w dniu 18 grudnia 2020 r.

W posiedzeniu udział wzięto w dniu 19 października 2020 r. 29 osób (w tym 5 przedstawicieli Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej) oraz w dniu 18 grudnia 2020 r. 31 osób (w tym 6 przedstawicieli Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej).

W ramach Zespołu w 2020 r. pracowały następujące grupy robocze:

- 1) stała grupa robocza ds. monitorowania wdrażania Krajowego Planu Działań
- 2) stała grupa robocza ds. wsparcia ofiar handlu ludźmi
oraz
- 3) grupa ad hoc ds. podręcznika dla organów wymiaru sprawiedliwości oraz organów ścigania, a także innych organów zaangażowanych w zwalczanie handlu ludźmi, w zakresie dotyczącym postępowania w sprawach o handel ludźmi.

Grupa robocza ds. monitorowania wdrażania Krajowego Planu Działań spotkała się dwukrotnie w dniu 25 czerwca 2020 r. oraz w dniu 5 listopada 2020 r. W posiedzeniu w dniu 25 czerwca 2020 r. wzięto udział 16 osób (w tym 5 przedstawicieli Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej) oraz w dniu 5 listopada 2020 r. 11 osób (w tym 4 przedstawicieli Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej). Notatki z posiedzenia Grupy stanowią Załącznik nr 4 i 5 do Sprawozdania z prac Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi.

Grupa robocza ds. wsparcia ofiar handlu ludźmi spotkała się 17 września 2020 r. Notatkę z posiedzenia stanowi Załącznik nr 6 do Sprawozdania z realizacji zadań Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi przy Ministrze SWiA. Grupa robocza ds. wsparcia ofiar handlu ludźmi spotkała się 17 września 2020 r. W posiedzeniu wzięto udział 8 osób (w tym 3 przedstawicieli Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej). Notatka z posiedzenia Grupy stanowi Załącznik nr 6 do Sprawozdania z prac Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi. Ponadto grupa spotkała się jeszcze dwukrotnie w trybie roboczym, tj. 29 maja 2020 r. i 1 października 2020 r. aktualizując algorytmy identyfikacji i postępowania z ofiarami handlu ludźmi dla osób dorosłych i małoletnich.

Grupa ad hoc ds. podręcznika dla organów wymiaru sprawiedliwości oraz organów ścigania spotkała się 14 maja 2020 r. oraz w czasie roboczego posiedzenia dwóch podgrup eksperckich dla organów ścigania i dla wymiaru sprawiedliwości w dniu 13 października 2020 r. W dni 14 maja 2020 r. w posiedzeniu wzięto udział 11 osób (w tym 5 przedstawicieli Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej), w dniu 13 października 2020 r. w czasie roboczego posiedzenia spotkało się 9 osób (w tym 3 przedstawicieli Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej).

W dniu 19 października 2020 r. w czasie posiedzenia Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi zainicjowano nabór do grupy roboczej, która będzie zajmowała się opracowaniem algorytmu identyfikacji i postępowania dla inspektorów pracy w przypadku domniemania pracy przymusowej. Obecnie grupa ta liczy 8 osób poza pracownikami Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA.

Część II

Działania prewencyjne

W związku z realizacją działań prewencyjnych, mających na celu promowanie oraz upowszechnianie wiedzy na temat handlu ludźmi, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji wraz z Ministerstwem Edukacji Narodowej oraz Ośrodkiem Rozwoju Edukacji planują wzmocnienie kompetencji kadry pedagogicznej placówek oświatowych poprzez szkolenia dla pedagogów oraz nauczycieli w zakresie handlu ludźmi. Szkolenia dotyczące tematyki handlu ludźmi są również niezbędne dla osób bezrobotnych ukierunkowanych na zdobycie/pogłębienie wiedzy na temat praw pracowniczych, zachowań ryzykownych oraz współczesnych zagrożeń na rynku pracy, związanych z handlem ludźmi.

II.1 Organizacja wydarzeń promujących problematykę handlu ludźmi, skierowanych do ogółu społeczeństwa, w tym kampania informacyjna

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z zainteresowanymi instytucjami/organizacjami.

Termin: 2020–2021.

Miernik: liczba zorganizowanych wydarzeń/kampanii.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji – Departament Analiz i Polityki Migracyjnej

Na przełomie sierpnia i września 2020 r. MSWiA zleciło wydruk i dystrybucję 25 000 egzemplarzy broszury informacyjno-edukacyjnej pt. „Nie jesteś na sprzedaż”. Broszura została dostarczona w ilości 1 500 egzemplarzy do 16 urzędów wojewódzkich, które zajęły się dalszą dystrybucją w ramach poszczególnych województw. Z informacji sprawozdawczych złożonych przez Wojewódzkie Zespoły do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, wynika, że broszura była dystrybuowana wokół organizowanych we wszystkich województwach wydarzeń, nie tylko do młodzieży szkolnej ale także do wszystkich zainteresowanych.

W dniach 1-15 grudnia 2020 r. przeprowadzono pilotażową akcję prewencyjną w formie opracowania merytorycznego, graficznego, wydruku i ekspozycji 3 billboardów w lokalizacjach, w których prawdopodobnie mogą przemieszczać lub przebywać ofiary handlu ludźmi pochodzenia wietnamskiego i ukraińskiego lub świadkowie przestępstwa. Natomiast w dniu 18 grudnia 2020 r. zakończono prace graficzne nad koncepcją wizualizyjną 4 materiałów informacyjno-edukacyjnych, tj. Raportu „Handel ludźmi 2019”, „Algorytmu postępowania funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi”, „Algorytmu identyfikacji i postępowania wobec małoletniej ofiary handlu ludźmi dla funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej” oraz „Plakatu” zawierającego wskaźniki identyfikacji ofiar handlu ludźmi.

Informacje sprawozdawcze zgłoszone przez Komendę Główną Policji – wybrane przykłady:

KW Policji w Białymstoku

- Policjanci z KMP w Łomży na Plaży Miejskiej w Łomży wraz z Sanepidem, Strażą Miejską i Państwową Strażą Pożarną zorganizowali stoisko profilaktyczne, na którym można było otrzymać materiały edukacyjne dotyczące przeciwdziałania handlowi ludźmi;
- W Suwałkach na monitorach autobusów miejskich zamieszczone zostały plakaty promujące kampanię nt. przeciwdziałania handlowi ludźmi;
- W Brańsku, podczas przysięgi żołnierzy WOT, KPP w Bielsku Podlaskim zorganizowała stoisko profilaktyczne, w ramach którego kolportowano materiały informacyjne oraz prowadzono rozmowy nt. bezpieczeństwa podczas wyjazdów za granicę.

KW Policji w Bydgoszczy

- KPP w Inowrocławiu oraz w Żninie utrzymywała stały kontakt z Powiatowym Urzędem Pracy w Inowrocławiu i Żninie. W ramach współpracy zorganizowano szkolenia z zakresu handlu ludźmi dla osób bezrobotnych. Podczas szkoleń prezentowano materiał multimedialny poruszający tematykę handlu ludźmi;
- KPP w Inowrocławiu przygotowała quiz dla dorosłych mieszkańców powiatu inowrocławskiego nt. praw człowieka i handlu ludźmi;
- Dzielnicowi w ramach kampanii promocyjnej dotyczącej przeciwdziałania handlowi ludźmi dostarczyli plakaty i ulotki do miejsc, w których mogą znaleźć się potencjalne ofiary handlu ludźmi tj.: stacje kolejowe, dworce autobusowe, stacje benzynowe, galerie handlowe, lotnisko;
- KPP w Nakle nad Notecią zorganizowała w okresie wakacyjnym 1 festyn profilaktyczny w trakcie, którego rozdawano ulotki informacyjne dotyczące przeciwdziałania handlowi ludźmi;
- Dzielnicowi KPP w Nakle nad Notecią przeprowadzili 5 spotkań w zakładach pracy zatrudniających obcokrajowców. Szkolenia skierowane były do pracodawców i pracowników powyższych przedsiębiorstw, w których uczestniczyło około 300 osób. Podczas spotkań przekazywano informatory dotyczące tematyki handlu ludźmi oraz placówek pomocowych działających na terenie powiatu nakielskiego.

KW Policji w Gdańsku

- Funkcjonariusze KPP w Tczewie wspólnie z pracownikami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie zorganizowali konferencję pn. „*Dziecko w sieci. Granica między zabawą a przestępstwem*”, jednym z omawianych tematów było zjawisko handlu ludźmi;
- Funkcjonariusz Wydziału Prewencji KMP w Gdańsku przeprowadził spotkanie dla studentów obcokrajowców z Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego dotyczące prawa polskiego oraz zagrożeń wynikających z przestępstwa handlu ludźmi jak również oferty instytucji pomocowych;
- Funkcjonariusze KPP w Kościerzynie zorganizowali 2 spotkania z pracownikami branży turystycznej z powiatu kościerskiego;
- Funkcjonariusze KMP w Gdańsku podjęli współpracę z pracownikami Gdańskiej Organizacji Turystycznej, w ramach której przekazali ulotki informacyjne dotyczące handlu ludźmi;
- W ramach projektu „*Cześć*” policjanci KPP w Kościerzynie uczestniczyli w rozmowach z reżyserem narodowości białoruskiej na temat realizacji filmu o zagrożeniach między innymi dla imigrantów z Rosji;
- W ramach podjętej współpracy z Zarządem firmy „*Altura*” Franciszek Marzelewski funkcjonariusze KPP w Kościerzynie przekazali ulotki informacyjne dla cudzoziemców - wynajmujących lokale od ww. firmy.

KW Policji w Gorzowie Wielkopolskim

- Funkcjonariusze z KPP w Słubicach zorganizowali spotkania, dla dorosłych mieszkańców powiatu słubickiego – seniorów z Ośna Lubuskiego i z mieszkańcami Dziennego Domu Seniora w Słubicach oraz dla nauczycieli ze Smogóry oraz uczniów ze Szkoły Podstawowej w Cybince. W 4 spotkaniach udział wzięło 65 osób;
- Policjanci z KMP w Zielonej Górze spotkano się z seniorami – w 5 spotkaniach udział wzięło 267 osób.

KW Policji w Katowicach

- KWP w Katowicach podczas konferencji inaugurującej projekt śląskich policjantów, jakim jest Centrum Profilaktyki Społecznej KWP w Katowicach, uruchomiła zakładkę, która odnosi się do problematyki handlu ludźmi. Do realizacji zadań profilaktycznych w tym obszarze wykorzystano także projekt Centrum Profilaktyki Społecznej MMS polegający na opracowywaniu komunikatów graficzno-tekstowych, które następnie przesyłane były za pośrednictwem wiadomości MMS, komunikatorów internetowych, mediów społecznościowych do policjantów w województwie śląskim lub w miarę potrzeby możliwych do wydruku w formie plakatów czy ulotek. Powyższa forma przekazu została wykorzystana do rozpropagowania informacji o zagrożeniach związanych z wyjazdami i podejmowaniem zatrudnienia, w szczególności pracy „na czarno” przy okazji obchodzonego 18 października, Europejskiego Dnia przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu;
- Założenia i cele opracowanej w Wydziale Prewencji KWP w Katowicach wojewódzkiej kampanii informacyjnej pt. „Praca fair play”:
 - maksymalne ograniczenie zdarzeń związanych z wyzyskiem pracowniczym, podejmowaniem zatrudnienia „na czarno” oraz zmuszaniem do pracy czy innymi formami wykorzystania,
 - podniesienie świadomości prawnej obcokrajowców oraz mieszkańców województwa śląskiego wchodzących na rynek pracy i poszukujących zatrudnienia w zakresie:
 - ✓ prawa pracy w tym: przepisów prawa obowiązujących na terenie Polski, legalnych form zatrudnienia oraz obowiązków i uprawnień pracowniczych, konsekwencji wynikających z podejmowania zatrudnienia niezgodnie z aktualnym stanem prawnym obowiązującym na terenie Polski,
 - ✓ instytucji zaangażowanych w niesienie pomocy osobom w trudnej sytuacji życiowej, w tym ofiarom wyzysku pracowniczego,
 - upowszechnienie wiedzy nt. konsekwencji prawno-karnych oraz biznesowych związanych z utratą kontraktów przez przedsiębiorców w sytuacji świadczenia na ich rzecz pracy przez osoby będące ofiarami handlu ludźmi wykorzystywanymi do pracy przymusowej.

KW Policji w Kielcach

- Policjanci z KPP w Skarżysku - Kamiennej, zorganizowali plenerowe spotkanie profilaktyczne na terenie Miasteczka Ruchu Drogowego w Skarżysku - Kamiennej, podczas którego omówiono zjawisko handlu ludźmi i rozdawano ulotki nawiązując tematycznie do Europejskiego Dnia przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu. W przedsięwzięciu uczestniczyło około 50 osób;
- Organizacja plenerowego stoiska profilaktycznego na terenie Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Skarżysku - Kamiennej. Przedsięwzięcie odbyło się w ramach dni otwartych szkoły, podczas którego rozdawano ulotki i prezentowano filmy oraz spoty profilaktyczne. W przedsięwzięciu uczestniczyło około 100 osób;
- W obszarze zapobiegania handlowi ludźmi odbyło się:

- spotkanie w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kazimierzy Wielkiej z 9 osobami bezrobotnymi,
- spotkanie z około 70 rodzicami/opiekunami i gronem pedagogicznym w Szkole Podstawowej w Topoli w powiecie kazimierskim (podczas wywiadówki szkolnej),
- spotkanie z 15 mieszkańcami w Klubie Seniora w Niewiatrowicach w pow. pińczowskim,
- spotkanie z 13 osobami starszymi w Klubie Seniora w Skarżysku - Kam.,
- spotkania z 55 poborowymi podlegającymi obowiązkowi odbycia służby w wojsku, które przeprowadzono w Starostwie Powiatowym w Starachowicach.

KW Policji w Krakowie

- Prowadzona była kampania medialna dotycząca przeciwdziałania handlowi ludźmi. W lokalnych środkach masowego przekazu przekazywane były informacje o bezpiecznym podejmowaniu pracy poza granicami Polski, środkach ostrożności przy wyborze ofert pracy zagranicznej. Informacje te przekazywane były w formie komunikatów prasowych oraz audycji radiowych;
- Na stronach internetowych KWP w Krakowie oraz poszczególnych jednostek organizacyjnych Policji podległych KWP w Krakowie umieszczane były m.in. artykuły dotyczące wspomnianej problematyki oraz informacje nt. Europejskiego Dnia przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwa. Artykuły internetowe zawierały podstawowe informacje o zjawisku handlu ludźmi, a także porady jak unikać zagrożeń. Celem ich zamieszczenia było wypracowanie świadomości wśród potencjalnych ofiar, że przysługuje im wsparcie, ochrona, odszkodowanie, prawa człowieka i prawa pracy. Ponadto, wskazane zostały instytucje i miejsca w których można znaleźć stosowną pomoc i ochronę.

KW Policji w Lublinie

- Funkcjonariusze KPP we Włodawie przeprowadzili spotkanie z seniorami ze Stowarzyszenia Złota Jesień we Włodawie, podczas którego omówili problematykę zjawiska handlu ludźmi;
- Przedstawiciel KPP w Puławach przeprowadził spotkanie z uczniami Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Puławach skierowanymi na praktyki zawodowe do Włoch;
- Funkcjonariusz KPP w Rykach przeprowadził spotkanie z obywatelami Ukrainy w miejscowości Rybaki na temat obowiązujących w Polsce przepisów prawa, jak również omówił problematykę związaną z handlem ludźmi;
- Funkcjonariusz KPP w Biłgoraju przeprowadził spotkanie na temat zagrożeń związanych z handlu ludźmi w firmie oferującej pracę poza granicami RP;
- Przedstawiciele KPP w Świdniku przeprowadzili spotkanie z młodzieżą (obywatelami Ukrainy), w Powiatowym Centrum Edukacji Zawodowej w Świdniku.

KW Policji w Łodzi

- Funkcjonariusze KMP/KPP województwa łódzkiego zainicjowali i przeprowadzili 209 działań prewencyjnych pn. „Nielat” ukierunkowanych na zapobieganie i zwalczanie demoralizacji i przestępczości nieletnich. W ramach tych akcji policjanci mieli w swoich zadaniach m.in. ujawniać nieletnich przejawiających zachowania mogące mieć związek z przestępstwem handlu ludźmi lub innych czynów z tym związanych;
- W ramach informowania o problematyce handlu ludźmi na stronach KMP/KPP woj. łódzkiego zamieszczony jest baner „Ludzie to nie towar”, który przekierowuje na portal o przeciwdziałaniu zjawisku handlu ludźmi.

KW Policji w Olsztynie

- Przedstawiciel Komendanta Wojewódzkiego Policji w Olsztynie, na zaproszenie Warmińsko-Mazurskiego Wojewody wziął udział w uroczystym rozpoczęciu kampanii przeciwko handlowi ludźmi w Afryce pn. „WOLNI-NIEWOLNI”, którego współinicjatorami byli przedstawiciele stowarzyszenia HAART Kenya oraz Pomoc Kościołowi w Potrzebie.

KW Policji w Opolu

- Funkcjonariusze z KPP w Kędzierzynie-Koźlu przy współpracy z pracownikami MOPS-u oraz *street workerami*, przeprowadzili działania pod nazwą „Nie daj się oszukać”, skierowane do osób bezdomnych, celem zwalczania omawianego procederu w aspekcie zmuszania do żebractwa i pracy za granicą.

KW Policji w Poznaniu

- W celu rozpowszechnienia wiedzy nt. przeciwdziałania handlowi ludźmi, szczególnie w ramach obchodów Europejskiego Dnia przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu, na stronach internetowych KMP/KPP woj. wielkopolskiego umieszczane były artykuły np. „*Pracuj Bezpiecznie za granicą*”;
- KPP w Kole w Miejskim Domu Kultury w Kole zorganizowała spotkania z udziałem lokalnej społeczności, w tym młodzieży połączonej z projekcją filmu „*Masz na imię Justine*”;
- Policjanci KPP w Chodzieży na terenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku wygłosili wykład ukierunkowany na problematykę handlu ludźmi;
- Funkcjonariusze KMP w Poznaniu zorganizowali szkolenie w pracowni Ekonomii Społecznej pn. „*Ładne Rzeczy*” dotyczące procedur na rzecz wsparcia cudzoziemców, ochrony praw człowieka i zapobiegania przestępstwom.

KW Policji w Radomiu

- KPP w Kozienicach przeprowadziła prezentację multimedialną na temat form i metod handlu dziećmi. Prezentowano film pt. „*Historia Pauliny*”, historię dwóch młodych dziewczyn oraz osoby, która czerpie korzyści z handlu ludźmi. Wyjaśniano przyczyny, dla których dochodzi do handlu dziećmi. Uświadamiano uczniów, jak poprosić innych dorosłych o pomoc psychologiczną i wsparcie w przypadku utrzymywania potencjalnie ryzykownych relacji z obcymi osobami;
- W czasie akcji pn. „*Bezpieczne Ferie*” oraz „*Bezpieczne Wakacje*” KPP w: Makowie Mazowieckim, Szydłowcu i Sokołowie Podlaskim poruszały ww. problematykę na przykładzie wyjazdów za granicę do prac sezonowych i wskazywały sposoby sprawdzania autentyczności ogłoszeń dotyczących takich form zatrudnienia;
- Policjanci KPP w Łosicach dla uczestników kolonii, obozów harcerskich, ferii zimowych organizowali prelekcje na temat współczesnych zagrożeń związanych z Internetem, w tym obejmujące niebezpieczeństwa związane z handlem ludźmi. Omawiano zagadnienie w kontekście niezgodnego z prawem i uwłaczającego godności ludzkiej zatrudniania oraz prostytucji;
- Funkcjonariusze KPP w Wyszku we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Powiatowym Urzędem Pracy promowali plakat informacyjny dot. kampanii „*Nie stań się ofiarą handlu ludźmi*” dotyczący bezpiecznego szukania pracy za granicą.

KW Policji w Rzeszowie:

- KMP w Tarnobrzegu wspólnie z Urzędem Pracy w Tarnobrzegu oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu, przed budynkiem Starostwa Powiatowego w Tarnobrzegu przygotowało stoiska profilaktyczne, przy których przedstawiciele poszczególnych, zaangażowanych instytucji udzielali osobom zainteresowanym informacji nt. m.in. zagrożeń

związanych z wyjazdami turystycznymi oraz zarobkowymi za granicę. Umieszczono w tym miejscu również wystawę mobilną dotyczącą tematyki handlu ludźmi oraz walki z tym zjawiskiem.

KW Policji w Szczecinie

- Przeprowadzono 1 szkolenie adresowane do pracowników socjalnych, w trakcie, którego przedstawiono uprawnienia Policji w zakresie zwalczania przestępczości związanej z handlem ludźmi, omówiono formy działania sprawców, przedstawiono sygnały mogące niepokoić w kontakcie z podejrzanymi osobami, a także sposoby zachowania się potencjalnych ofiar takich przestępstw. W szkoleniu wzięło udział 18 osób;
- Aktywnie wykorzystywano materiały profilaktyczne opracowane w poprzednich latach przez KWP w Szczecinie w zakresie przeciwdziałania handlowi ludźmi takie jak: film „*Wszyscy na sprzedaż*”, publikację „*Widzieć niewidzialne, czyli wszystko co powinniśmy wiedzieć o handlu ludźmi i przemocy ekonomicznej*”, plakaty informacyjne „*Czy wiesz kiedy tracisz swoje dziecko*”, a także materiały multimedialne przekazane przez Departament Migracji MSWiA, które za pośrednictwem Wojewódzkiego Zespołu ds. Przeciwdziałania i Zwalczania Handlu Ludźmi w poprzednich latach trafiły do wszystkich jednostek organizacyjnych Policji województwa zachodniopomorskiego.

KW Policji we Wrocławiu

- W ramach naboru do Programu „SPRAWY WEWNĘTRZNE”, obszar tematyczny nr 18 „Azyl i Migracja”, finansowanego ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego, KWP we Wrocławiu, jako partner, wzięła udział w projekcie pn. „*Integracja dla bezpieczeństwa-współpraca międzynarodowa w zakresie praw podstawowych*”. Przedmiotowy Projekt zakłada m.in. realizację cyklu szkoleń dedykowanych funkcjonariuszom prewencji w zakresie realizacji skutecznych akcji prewencyjnych, skutecznej pomocy ofiarom handlu ludźmi oraz wymianę doświadczeń w sferze metod działania sprawców. Realizację projektu zaplanowano w 2021 r.

Komenda Stołeczna Policji

- Kontynuacja kampanii społecznej pn. „*S. O. S. przeciw handlarzom i łowcom dusz*”, której współorganizatorem jest Wydział Prewencji KSP, Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Warszawie oraz Nadwiślański Oddział Straży Granicznej. Jej celem jest uświadomienie zagrożenia jakie niesie ze sobą handel ludźmi i współczesne niewolnictwo. Spoty informacyjne, które powstały w ramach przedmiotowej kampanii, dotyczące m.in. nieuczciwych pośredników pracy, pracy przymusowej oraz handlu ludźmi, zostały zamieszczone na stronie internetowej KSP oraz są rozpowszechniane podczas organizowanych spotkań edukacyjno-informacyjnych;
- Stołeczni policjanci zaangażowali się w dystrybucję materiałów informacyjnych Stowarzyszenia Pomocy Rodzinom „*Nadzieja*” oraz Stowarzyszenia „*POSTIS*”, których działania na rzecz społeczeństwa w pośredni sposób mogą przyczynić się do eliminowania zjawiska handlu ludźmi.

Informacje zgłoszone przez Wojewódzkie Zespoły do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi – wybrane przykłady:

Łódzki Urząd Wojewódzki

W celu przybliżenia 45 pracownikom Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi tematyki handlu ludźmi, zaproponowano udział w spektaklu pt. „*Róża jerychońska*” Diany Meheik. Sztuka miała charakter edukacyjny dla pracowników Urzędu.

Zorganizowano ekspozycję wystawy mobilnej pt. Oblicza handlu ludźmi:

- w siedzibie Oddziału Straży Granicznej, na Lotnisku „Lublinek”,
- w Komendzie Wojewódzkiej Policji,
- w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rawie Mazowieckiej,
- w Stowarzyszeniu Promocji Zdrowia i Psychoterapii w Łodzi,
- w Klubie „Wytwórnia” w Łodzi.

Następnie wystawę przekazano do siedziby Fundacji Light House.

Świętokrzyski Urząd Wojewódzki

- Przedstawiciele Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi wzięli udział w pracach nad projektem Funduszu Azylu Migracji i Integracji – projekt ukierunkowany na integrację cudzoziemców przebywających na terenie woj. Świętokrzyskiego, realizowany w 2019 i 2020 r.;
- Zorganizowano ekspozycję wystawy mobilnej pt. Oblicza handlu ludźmi:, którą przekazano do powiatu jędrzejowskiego, wykorzystana została min. na potrzeby organizacji kampanii powiatowej przeciwko handlowi ludźmi, nadal spełnia funkcję informacyjną na terenie starostwa powiatowego w Jędrzejowie.;
- Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach przeprowadził spotkania skierowane do osób bezrobotnych i poszukujących pracy, które poświęcone były poszukiwaniu pracy za granicą, bezpiecznym wyjazdom do pracy, w tym zagrożeń związanych ze zjawiskiem handlu ludźmi oraz warunkom życia i pracy w krajach UE/EFTA. Ponadto zorganizowano dyżur EURES dla studentów na Politechnice Świętokrzyskiej oraz dla zarejestrowanych osób w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opatowie. Osoby zainteresowane mogły skorzystać z indywidualnych konsultacji z asystentem EURES oraz dowiedzieć się jak przygotować się do wyjazdu do pracy za granicą i na jakie niebezpieczeństwa zwrócić uwagę. Łącznie w 2020 r. przeprowadzono na terenie województwa świętokrzyskiego 6 spotkań grupowych, w których wzięły udział 82 osoby. W II połowie 2020 r. w mediach społecznościowych i na stronie internetowej Urzędu publikowano artykuły, w których poruszano tematykę bezpiecznych wyjazdów do pracy oraz możliwych zagrożeń takich jak handel ludźmi.

Podkarpacki Urząd Wojewódzki

- Przeprowadzono dystrybucję materiałów m.in.: plakatów pn.: Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi (Tylko 1 na 100 osób dotkniętych handlem ludźmi poszukuje pomocy!), i in.;
- Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie był partnerem merytorycznym zorganizowanych przez Biuro Karier Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie kolejnej edycji Podkarpackich Targów Pracy w Hali Podpromie w Rzeszowie. Na stoisku wystawowym osoby odwiedzające targi mogły bezpośrednio porozmawiać z doradcami zawodowymi i doradcą EURES, którzy pomagali przygotować dokumenty aplikacyjne i Europass. Udzielane były również informacje na temat aktualnych ofert pracy za granicą, a także wyjaśniano w jaki sposób oraz gdzie poszukiwać pracy zarówno w Polsce, jak i w krajach Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Na stoisku dystrybuowane były materiały informacyjne, w tym wydawnictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Bezpieczne wyjazdy do pracy”. Z informacji otrzymanych od organizatora targów wynika, że targi odwiedziło około 2 tysięcy osób, zainteresowanych podejmowaniem dalszej nauki oraz pracy.

- Przeprowadzono jedną grupową poradę zawodową zatytułowaną „Do pracy – za granicę”. W zakresie tematycznym porad ujęta została tematyka handlu ludźmi i zagrożeń podczas wyjazdów za granicę. Rozdano broszury i ulotki, wyświetlono filmy edukacyjne o zagrożeniach i sytuacjach, z którymi można spotkać się poszukując pracy za granicą.

Małopolski Urząd Wojewódzki

- W 2020 roku kontynuowano działalność poradniczo-informacyjną dla cudzoziemców w ramach współpracy z działającą w Krakowie Fundacją Zustricz. Współpracę zainicjowano dwa lata wcześniej w ramach kampanii informacyjnej „Pracuję legalnie”. Obserwując rosnące zainteresowanie cudzoziemców udzielanymi poradami pracowników Inspekcji Pracy, Urząd zdecydował o kontynuowaniu współpracy w 2020 roku. Współpraca objęła m.in.:
 - konsultacje prawne dla cudzoziemców w ramach kampanii „Pracuję legalnie”, w co drugi czwartek miesiąca (również on-line);
 - dystrybucję materiałów wydawniczych PIP.
- W 2020 roku zorganizowano 15 spotkań poradniczych dla cudzoziemców.

Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki:

- Elbląskie Stowarzyszenie Organizatorów Pomocy Społecznej w Elblągu przeprowadziło pogadanki związane z przeciwdziałaniem handlowi ludźmi wśród uczestników 2 Środowiskowych Domów Samopomocy (w Jegłowniku i Kwietniewie).
- Zorganizowano ekspozycję wystawy mobilnej pt. Oblicza handlu ludźmi:
 - Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Janusza Korczaka w Warszawie Wydział Nauk Humanistycznych, oddział - Olsztyn;
 - Sąd Rejonowy w Olsztynie.
- Działania związane z ekspozycją wystawy koordynuje Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie Wydział Polityki Społecznej.

Podlaski Urząd Wojewódzki

Zorganizowano ekspozycję wystawy mobilnej pt. Oblicza handlu ludźmi:

- w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Suwałkach oraz
- na Wydziale Nauk o Edukacji UwB.

Lubelski Urząd Wojewódzki

- Zorganizowano ekspozycję wystawy mobilnej pt. Oblicza handlu ludźmi.
- Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie zorganizowało przedstawiło problematykę handlu ludźmi podczas staży, praktyk studenckich oraz wolontariatu organizowanych w CIK w Lublinie, z wykorzystaniem materiałów informacyjno-edukacyjnych (ulotki, filmy, rozmowy) – 2-krotnie wyświetlono filmy dotyczące handlu ludźmi dla 4 stażystów. Opracowało informator kryzysowy dla cudzoziemców zawierający dane dotyczące instytucji, zakresu ich zadań i świadczonej pomocy dla cudzoziemców na terenie miasta Lublin. Przekazano go do Centrum Współpracy Międzynarodowej Urzędu Miasta Lublin w celu przetłumaczenia informatora na kilka języków obcych i wydania.

Wielkopolski Urząd Wojewódzki

- Nagrano i wyemitowano audycję na antenie Radia Centrum 106,4FM, podczas której policjanci KMP w Kaliszu przekazywali porady oraz podstawowe zasady bezpieczeństwa jakie należy zachować planując wyjazd zarobkowy czy też turystyczny za granicę;
- Policjanci KPP w Kole zorganizowali w Miejskim Domu Kultury w Kole, z udziałem lokalnej społeczności, pogadankę z projekcją filmu „Masz na imię Justine”;

- Policjanci KPP w Chodzieży, na terenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku przeprowadzili wykład na temat handlu ludźmi;
- Szkolenie w pracowni Ekonomii Społecznej pn. „Ładne Rzeczy” dotyczące procedur na rzecz wsparcia cudzoziemców, ochrony praw człowieka i zapobiegania przestępstwom;
- Zorganizowano ekspozycję wystawy mobilnej pt. Oblicza handlu ludźmi.

Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki

Zorganizowano ekspozycję wystawy mobilnej pt. Oblicza handlu ludźmi, która przez cały 2020 rok eksponowana była na terenie Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy.

Mazowiecki Urząd Wojewódzki

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej do grudnia 2020 r. udostępniało fotograficzną wystawę poświęconą handlowi ludźmi oraz sposób jego zwalczania. Wystawa była udostępniona w siedzibie Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej w Warszawie.

Śląski Urząd Wojewódzki

- Zorganizowano spotkania z przedstawicielami powiatowych urzędów pracy województwa śląskiego na temat kampanii prowadzonej przez Zespół w ramach przeciwdziałania handlowi ludźmi (Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach);
- Zorganizowano wystawę mobilną w jednostkach terenowych garnizonu śląskiego policji w Międzynarodowym Porcie Lotniczym „Katowice” Pyrzowice;
- Podczas XXII Targów Pracy i Przedsiębiorczości w Gliwicach wystawiono stoisko eksperckie, na którym udostępniano materiały informacyjne i edukacyjne związane z handlem ludźmi i pracą przymusowa (Okręgowy Inspektorat Pracy w Katowicach).

Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki

- W 2020 r. odnotowano łącznie 553 kontaktów indywidualnych z osobami bezrobotnymi poszukującymi pracy, w tym z klientami w ramach targów pracy. Spotkania polegały w szczególności na promowaniu zasad bezpieczeństwa przy podejmowaniu pracy za granicą, tym samym przyczyniając się do przeciwdziałania handlowi ludźmi;
- Mobilna wystawa pt. „Oblicza handlu ludźmi” wypożyczona została do prezentacji Portowi Lotniczemu Szczecin-Goleniów.

Informacje zgłoszone przez organizacje pozarządowe – wybrane przykłady:

Fundacja Light House

- Zorganizowano stoisko promocyjno-informacyjne na konferencji „Żniwa” Legnicy oraz rozpoczęła ekspozycję wystawy mobilnej pt. „Oblicza handlu ludźmi”.

Armia Zbawienia

W 2020 r., podobnie jak w latach poprzednich, aktywność Projektu Przeciwdziałanie Handlowi Ludźmi i Współczesnemu Niewolnictwu (będącego częścią polskiego oddziału Armii Zbawienia) opierała się na prowadzeniu szkoleń, zarówno dla specjalistów (tj. pracowników mających na co dzień styczność z osobami z grup wrażliwych), jak i dla osób z grup wrażliwych (tj. ludzi wyjątkowo zagrożonych handlem ludźmi czy współczesnym niewolnictwem). Drugim filarem projektu było przeprowadzanie profesjonalnej i bezpłatnej weryfikacji ofert pracy.

Na bazie wcześniej podjętej współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Malborku, przeprowadzane były tam cykliczne spotkania (2 razy w miesiącu) z osobami bezrobotnymi podczas tzw. spotkań pierwszej rejestracji. W trakcie całego roku udało się zorganizować 12 spotkań, w których uczestniczyło 97 osób.

W ciągu roku zespół starał się także prowadzić wzmoczoną kampanię internetową, poprzez publikowanie edukacyjnych postów na profilu na Facebooku oraz szerząc swoje usługi na grupach zrzeszających Polaków szukających pracy za granicą. Udało się także nawiązać współpracę z Polakiem, mieszkającym na co dzień w Holandii, który prowadzi kanał na Youtubie informujący o życiu i pracy w Niderlandach. Kilka filmików przedstawiających usługi Projektu Przeciwdziałanie Handlowi Ludźmi dodatkowo zwiększyło grono jego odbiorców.

Z usługi weryfikacji pracy, będącej drugim filarem działalności zespołu, w 2020 r. skorzystały 53 osoby. W ramach tej usługi klientom zapewnione było bezpłatne wsparcie na 3 etapach: przed wyjazdem (sprawdzana była wybrana przez klienta oferta pracy, według opracowanego modelu weryfikacji ofert i przedstawione były wyniki), w trakcie wyjazdu – dostarczone były niezbędne informacje nt. podjęcia pracy w danym kraju oraz pomocne kontakty na miejscu), po wyjeździe (w zależności od klienta i jego indywidualnej sytuacji zespół utrzymywał kontakt z klientem i prowadził konsultacje, jeśli takie były potrzebne).

II.2 Opracowanie i dystrybucja materiałów informacyjnych na temat zjawiska handlu ludźmi, ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska handlu dziećmi, w tym przygotowanie materiałów informacyjno-edukacyjnych do wykorzystania przez nauczycieli i uczniów:

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy merytorycznej z Ministerstwem Edukacji Narodowej i innymi zainteresowanymi instytucjami/organizacjami pozarządowymi.

Termin: 2020-2021.

Miernik: nakład materiałów do dystrybucji.

Na przełomie sierpnia i września 2020 r. MSWiA zleciło wydruk i dystrybucję 25 000 egzemplarzy broszury informacyjno-edukacyjnej pn. Nie jesteś na sprzedaż. Broszura została dostarczona w ilości 1 500 egzemplarzy do 16 urzędów wojewódzkich, które zajęły się dalszą dystrybucją w ramach poszczególnych województw.

Z informacji uzyskanych z wojewódzkich zespołów do spraw przeciwdziałania handlowi ludźmi wynika, że materiały zostały dalej rozdystrybuowane przez urzędy.

II.3 Upowszechnienie wiedzy nt. zjawiska handlu ludźmi wśród młodzieży szkolnej i studentów poprzez organizację spotkań informacyjnych

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, wojewódzkie Zespoły ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, a szczególnie przedstawiciele kuratoriów, służb porządku publicznego, okręgowych inspektoratów pracy.

Termin: 2020–2021.

Miernik: liczba odbytych spotkań / liczba uczestników spotkań.

Informacje zgłoszone przez Ministerstwo Edukacji Narodowej – wybrane przykłady dla poszczególnych województw:

Województwo Dolnośląskie

- Kuratorium Oświaty we Wrocławiu w 2020 roku w zakresie działań prewencyjnych wskazanych w części II Krajowego Planu Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2020- 2021 współpracowało z Policją. Współpraca odbywała się w ramach Dolnośląskiej Rady do spraw Bezpieczeństwa Dzieci i Młodzieży, której celem jest propagowanie i podejmowanie działań na rzecz szeroko pojmowanego bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej. Pracownicy kuratorium podjęli działania prewencyjne realizowane poprzez środki komunikacji, informując szkoły i placówki Dolnego Śląska o sposobach przekazywania wiedzy w zakresie profilaktyki i przeciwdziałaniu przestępstwom wynikającym z handlu ludźmi.

Województwo Mazowieckie

- Przedstawiciel kuratorium uczestniczył w pracach dotyczących przygotowania materiału edukacyjnego (zakładki do książki) skierowanego do szkół, w celu uwrażliwienia młodych ludzi na problem handlu ludźmi i pracy przymusowej oraz przeciwdziałaniu temu zjawisku;
- Prowadzono zakładki „Dzieci migrujące”, „Prawa dziecka” na stronie internetowej kuratorium, w tym dotyczące problematyki handlu ludźmi;
- Podejmowano działania w obszarze wsparcia edukacji dzieci z doświadczeniem migracyjnym m.in. poprzez udział przedstawiciela kuratorium: w pracach Rady ds. Modelu Integracji Migrantów w ramach projektu „Wsparcie integracji cudzoziemców na Mazowszu”, finansowanego przez Fundusz Azylu, Migracji i Integracji, w konferencji zorganizowanej przez UNCHR „Edukacja dziecka z doświadczeniem migracyjnym”, w seminarium zorganizowanym przez Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń wraz z Centrum Badań nad Edukacją i Integracją Migrantów UP w Krakowie oraz UNHCR pt. „Sztuka robienia zmian-oddziały przygotowawcze-wyzwania i praktyka.

Województwo Opolskie

- Działania dotyczące kampanii informacyjnej prowadzone były przez m.in.: Fundację Pomocy Pokrzywdzonym VICTIM w Opolu;
- W szkołach ponadpodstawowych w ramach prowadzenia zajęć z wychowawcą i podnoszenia społecznej świadomości oraz zagrożeń wynikających z wykorzystania osób do handlu ludźmi, nauczyciele przeprowadzili z młodzieżą pogadanki nt. zjawiska handlu ludźmi. Sukcesywnie do szkół, gmin i powiatów województwa opolskiego przekazywane były materiały informacyjne (plakaty, komiksy), dotyczące przestępstwa handlu ludźmi.

Województwo Kujawsko-Pomorskie

- Przedstawiciele Policji zorganizowali w 2020 roku szereg spotkań dotyczących upowszechniania wiedzy nt. zjawiska handlu ludźmi wśród młodzieży szkolnej i studentów poprzez organizację spotkań informacyjnych. W spotkaniach wzięło udział 9 246 uczestników;
- Komenda Powiatowa Policji w Inowrocławiu wraz z Zakładem Karnym w Zespole Szkół Chemiczno-Elektronicznych w Inowrocławiu zorganizowała festyn w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka, w których uczestniczyła młodzież oraz pedagodzy tej szkoły. Tematem wiodącym podczas festynu był handel ludźmi. Kuratorium Oświaty przekazało młodzieży szkolnej materiały informacyjne na temat handlu ludźmi.

Województwo Warmińsko-Mazurskie

- Spotkanie on-line pn. „Czy wiesz, że możesz mówić nie zjawisku handlu ludźmi?” adresowane do uczniów szkół ponadpodstawowych. Lekcja on-line była pierwszą częścią realizowanego przez Kuratorium Oświaty w Olsztynie wspólnie z Komendą Wojewódzką Policji w Olsztynie projektu pn. „Czy wiesz, że możesz mówić nie... m. in. zjawisku handlu ludźmi, zagrożeniom w Internecie. Zajęcia on-line poprowadził ekspert z Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie. Policjantka omówiła najważniejsze zagrożenia związane z handlem ludźmi, zaprezentowała sposoby zapewnienia sobie optymalnego bezpieczeństwa podczas wyjazdów i podróży związanych z poszukiwaniem pracy za granicą. W spotkaniu on-line uczestniczyło blisko 1500 uczniów szkół ponadpodstawowych z województwa warmińsko-mazurskiego;
- Zajęcia z wychowawcą przeprowadzane z wykorzystaniem komiksów „Nie jesteś na sprzedaż” wydanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji;
- Zajęcia z wychowawcą przeprowadzane z wykorzystaniem innych niż wskazane wyżej materiałów, projekcja filmów: Historia Weroniki, Historia Pauliny, Ile wart jest człowiek?;
- Realizacja działań w obszarze zapobiegania handlowi ludźmi w ramach projektu szkolnego np. „Miesiąc wartości i postaw” (Technikum Nr 1 w Giżycku).

Województwo Śląskie

- Kuratorium współpracowało ze Śląskim Urzędem Wojewódzkim w zakresie realizacji konkursu plastycznego „Bezpieczny w sieci”, poświęconego problematyce handlu ludźmi. Celem Konkursu było poszerzenie wiedzy o zjawisku handlu ludźmi, szerzenie idei bezpiecznej pracy w Internecie, zainteresowanie dzieci i młodzieży problemem handlu ludźmi. Konkurs był przeznaczony dla uczniów klas VII-VIII szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych z terenu województwa śląskiego. Kuratorium upowszechniło informacje nt. konkursu wśród szkół województwa śląskiego. Konkurs cieszył się dużym zainteresowaniem. Nagrodzono 3 prace, a wyróżniono 9 w każdej z dwóch kategorii wiekowych.

Województwo Lubelskie

- Lekcje wychowawcze prowadzone w oparciu o gotowe scenariusze i inne materiały dostępne na stronach internetowych lub w literaturze fachowej, np.: scenariusz lekcji „Handel dziećmi” przygotowany przez Fundację „Dajemy Dzieciom Siłę”, broszura „Nie jesteś na sprzedaż”, dane z raportu Komisarza do Spraw Praw Człowieka ONZ, filmy edukacyjne „Zobacz, zanim wyjedziesz”, „Seksualne wykorzystywanie nieletnich za kulisami władzy w Szwecji”, i in.;
- Lekcje wychowawcze prowadzone w oparciu o scenariusze własne przygotowane przez wychowawców, pedagogów lub psychologów szkolnych, np.: „Handel ludźmi i niewolnictwo”, „Zagrożenia współczesnej młodzieży”, „Ludzie to nie towar – zjawisko handlu ludźmi” i in.;
- Filmy edukacyjne wraz z dyskusją po filmie: „Niebieskoocy”, „Zobacz zanim wyjedziesz”, „Handel ludźmi – policja ostrzega”, „Polak potrzebny od zaraz”;
- Inne zajęcia lekcyjne niespecyficzne, dotyczące tematyki szeroko rozumianego bezpieczeństwa np.: „Współczesne zagrożenia społeczne”, „Spotkania towarzyskie w wirtualnym świecie” – konsekwencje działania w sieci, „Jak nie stać się ofiarą i sprawcą przestępstwa”, „Bezpieczeństwo w szkole i poza szkołą”, „Prawda i manipulacja”.

Województwo Pomorskie

- Pogadanki podczas zajęć z wychowawcą, pedagogiem szkolnym, lekcyjnych, których celem było zdobycie przez uczniów wiedzy na temat zagrożeń i zjawisk istniejących we współczesnym świecie, w tym związanych z handlem ludźmi, np. „Handel ludźmi jako forma współczesnego niewolnictwa”, „Proceder handlu ludźmi”, „Handel ludźmi - bliżej niż myślisz!”, „Katalog praw człowieka”,
- Wykorzystanie w trakcie zajęć m.in. materiałów informacyjnych zamieszczonych na portalu: www.handelludźmi.eu, Fundacji La Strada oraz Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, poradnika „Praca przymusowa. Jak ją rozpoznać i jej przeciwdziałać”, „Kompendium wiedzy na temat handlu ludźmi” (MSWiA), komiksu „Nie jesteś na sprzedaż”, materiałów przekazanych przez pracowników służb mundurowych, zapoznanie z Portalem o przeciwdziałaniu handlowi ludźmi,
- Budowanie świadomości nt. zjawiska handlu ludźmi, zagrożenia wyzyskiem i pracą przymusową poprzez prezentacje, projekcje filmów (np. „Dwie małe dziewczynki”), warsztaty dla uczniów, prelekcje, np. „Zagrożenia współczesnego świata - handel ludźmi”, realizację kampanii „Czym jest handel ludźmi”, akcje plakatowe,
- Prowadzenie lekcji w ramach zajęć z zakresu doradztwa zawodowego i zajęć profilaktycznych o tematyce zagrożeń i niebezpieczeństw związanych z handlem ludźmi i nieostrożnym podejmowaniem aktywności za granicą, np.:
 - „Uwarunkowania efektywności europejskiego rynku pracy - zagrożenia wynikające z wykorzystywania ludzi”,
 - „Kobieta na rynku pracy - zagrożenia, wykorzystywanie oraz dyskryminacja kobiet”,
 - „Ubóstwo i wykluczenie społeczne w aspekcie wykorzystywania społecznego i zawodowego”,
 - „Czy każda praca jest bezpieczna? Zagrożenia wynikające z naiwnych ofert pracy dla młodych atrakcyjnych kobiet”,
 - „Na co zwrócić uwagę, wybierając oferty pracy za granicą”,
 - organizowanie konkursów: multimedialnych, plastycznych, np. na plakat pod hasłem „Ludzie to nie towar” z okazji Europejskiego Dnia przeciwko Handlowi Ludźmi.

Województwo Wielkopolskie

- Udział uczniów w różnych konkursach np. „Nie pozwól sobą zarabiać - projekt ulotki informacyjnej”;
- Udział nauczycieli w szkoleniu „Przeciwdziałanie handlowi ludźmi i współczesnemu niewolnictwu” oraz weryfikacja zagranicznych ofert pracy w ramach projektu „Przeciwdziałanie handlowi ludźmi i współczesnemu niewolnictwu”. Projekt finansowany i realizowany przez Armię Zbawienia pod patronatem Ambasady Brytyjskiej w Warszawie przy współudziale PUP.

Informacje zgłoszone przez Komendę Główną Policji

KW Policji w Białymstoku

Jednostki organizacyjne Policji garnizonu podlaskiego w 2020 roku zorganizowały łącznie 125 spotkań i zajęć profilaktycznych online z młodzieżą szkół ponadpodstawowych z wykorzystaniem filmów i prezentacji o tematyce handlu ludźmi, w których ogółem uczestniczyło ponad 3 500 osób.

KW Policji w Bydgoszczy

Na terenie garnizonu kujawsko-pomorskiego w 2020 roku zorganizowano 219 spotkań informacyjnych dla młodzieży szkolnej i studentów, w których wzięło udział 9 246. uczestników.

KW Policji w Gdańsku

Funkcjonariusze Policji realizujący zagadnienie profilaktyki społecznej w KMP/KPP woj. pomorskiego w 2020 roku przeprowadzili 132 spotkania edukacyjno-informacyjne skierowane do uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

KW Policji w Gorzowie Wielkopolskim

W 2020 roku na terenie garnizonu lubuskiego zorganizowano 140 spotkań informacyjnych dla młodzieży szkolnej i studentów, w których wzięło udział 3 394. uczestników.

KW Policji w Katowicach

W 2020 roku na terenie garnizonu śląskiego zorganizowano 155 spotkań informacyjno-edukacyjnych adresowanych dla młodzieży szkolnej i studentów, w trakcie których poruszano kwestie dotyczące problematyki handlu ludźmi. łącznie wzięło w nich udział 13 651 odbiorców.

KW Policji w Kielcach

W 2020 roku świętokrzyscy policjanci realizując w/w zadanie przeprowadzili łącznie 73 spotkania informacyjno-edukacyjne na temat zjawiska handlu ludźmi, w których uczestniczyło 1 901 uczniów.

KW Policji w Krakowie

Jednostki organizacyjne Policji województwa małopolskiego w 2020 roku zorganizowały 619 spotkań informacyjnych, w których łącznie wzięło udział 15 941 osób (m.in. uczniowie, pedagodzy, rodzice). Podczas spotkań dystrybuowane były materiały informacyjne, edukacyjne i prewencyjne.

KW Policji w Lublinie

Funkcjonariusze KMP/KPP lubelskiego garnizonu Policji w 2020 roku przeprowadzili łącznie 131 spotkań informacyjnych dla młodzieży szkolnej i studentów, w których uczestniczyło 2 619 osób. Przeprowadzono 5 spotkań adresowanych do studentów - obcokrajowców (318 osób) uczęszczających do wyższych uczelni oraz szkół ponadpodstawowych na terenie powiatu lubelskiego (KMP Lublin) mających na celu upowszechnianie wiedzy nt. zjawiska handlu ludźmi (podczas spotkań wyświetlano filmy i prezentacje poruszające problematykę HL).

KW Policji w Łodzi

W 2020 roku w ramach upowszechnienia wiedzy nt. handlu ludźmi, w całym województwie łódzkim przeprowadzono 1 960 spotkań, w których uczestniczyło ok. 5 650 osób.

KW Policji w Olsztynie

W garnizonie warmińsko-mazurskim w 2020 roku w ramach upowszechnienia wiedzy nt. zjawiska handlu ludźmi wśród młodzieży szkolnej i studentów poprzez organizację spotkań informacyjnych odbyło się 110 spotkań, w których uczestniczyło 4 497 osób.

KW Policji w Opolu

W 2020 roku funkcjonariusze Policji w garnizonie opolskim zorganizowali 235 spotkań informacyjnych, w których liczba słuchaczy wyniosła 3 771 osób.

KW Policji w Poznaniu

Na terenie Wielkopolski w 2020 roku przeprowadzono 163 spotkania, w których uczestniczyło 5 519 uczniów.

KW Policji w Radomiu

Na terenie województwa mazowieckiego w 2020 roku, w ramach upowszechniania wiedzy nt. zjawiska handlu ludźmi wśród młodzieży szkolonej i studentów, zorganizowano 412 spotkań, w których wzięło udział 14 613 osób.

KW Policji w Rzeszowie

Natomiast w ramach upowszechnienia wiedzy nt. zjawiska handlu ludźmi wśród młodzieży szkolnej i studentów poprzez organizację spotkań informacyjnych, zorganizowano 286 spotkań, w których udział wzięło 9 351 uczestników.

KW Policji w Szczecinie

W 2020 roku na terenie województwa zachodniopomorskiego, współpracując z wojewódzkim zespołem ds. przeciwdziałania handlowi ludźmi przeprowadzono łącznie 49 spotkań adresowanych do młodzieży szkolnej. W organizowanych zajęciach edukacyjnych wzięło w sumie udział 1 470 osób.

KW Policji we Wrocławiu

Funkcjonariusze garnizonu dolnośląskiego przeprowadzili w 2020 roku, 336 spotkań edukacyjnych, w których uczestniczyło 9 553 uczniów.

Komenda Stołeczna Policji

W 2020 roku stołeczni policjanci przeprowadzili 394 spotkania edukacyjne, na których poruszana była problematyka zjawiska handlu ludźmi. W spotkaniach udział wzięło 9 186 uczestników, w tym uczniowie z placówek oświatowych oraz kadra pedagogiczna.

Informacja zgłoszona przez Straż Graniczną

Oдноśnie działalności profilaktycznej (adresowanej głównie do młodzieży) z obszaru przeciwdziałania handlowi ludźmi stwierdzić należy, że z uwagi na zagrożenie COVID-19 działania te zostały, ze względów bezpieczeństwa niemal całkowicie zaniechane.

W trakcie sporadycznych przedsięwzięć szkoleniowych, przeprowadzonych z młodzieżą szkolną, a także kadrami dydaktyczną, w szczególności przeszkolono:

- Warmińsko-Mazurski OSG – 540 osób;
- Śląski OSG – 208 osób;
- Karpacki OSG - 200 osób.

Informacja zgłoszona przez Główny Inspektorat Pracy

- Okręgowy Inspektorat Pracy w Gdańsku zrealizował spotkanie z uczniami I Liceum Ogólnokształcącego w Lęborku poświęcone problematyce zatrudnienia, unikania zagrożeń

związanych z pracą nielegalną i pracą przymusową, spotkanie z uczniami Zespołu Szkół Mechaniczno-Informatycznych w Lęborku i prelekcja „Moja pierwsza praca - prawa i obowiązki” obejmująca także kwestie dotyczące unikania ryzyka pracy nielegalnej i przymusowej ;

- W ramach działalności Okręgowego Inspektoratu Pracy we Wrocławiu w kilkunastu przypadkach podejmowano działania w zakresie propagowania wiedzy, wśród uczniów i młodzieży (szkolenia w formie online), podczas których poruszano temat legalności zatrudnienia, w ramach którego uświadamiano młodzież, w zakresie zagrożeń wiążących się z nielegalnym podejmowaniem pracy i uświadamiano uczestników,= zakresie ich praw oraz roli PIP jako instytucji do której można zwrócić się o pomoc w wyegzekwowaniu obowiązującego prawa;
- W ramach działalności Okręgowego Inspektoratu Pracy w Zielonej Górze, w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego „Elektronik” w Zielonej Górze odbył się finał regionalny kolejnej edycji konkursu Państwowej Inspekcji Pracy „Poznaj swoje prawa w pracy”. Konkurs zorganizowano w ramach programu edukacyjnego „Kultura bezpieczeństwa”, którego celem jest podniesienie poziomu wiedzy nt. prawnej ochrony pracy, bezpiecznych i higienicznych warunków pracy wśród uczniów szkół ponadpodstawowych i studentów.

Informacje zgłoszone przez Wojewódzkie Zespoły do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi – wybrane przykłady:

Podkarpacki Urząd Wojewódzki

- Państwowa Inspekcja Pracy, Okręgowy Inspektorat Pracy w Rzeszowie podejmował przedsięwzięcia profilaktyczne i prewencyjne z zakresu przeciwdziałania handlowi ludźmi w tym pracy przymusowej. Z uwagi na stan epidemii działania te ograniczone były do prezentacji i wystąpień w ramach kampanii edukacyjnej „Bezpieczeństwo i higiena pracy w placówkach oświatowych”, jak też w trakcie wirtualnych targów pracy organizowanych przez Karpacką Państwową Uczelnię w Krośnie. W ramach kampanii realizowanej w szkołach podstawowych i średnich pracownikom szkół w tym pedagogom przedstawiono zagrożenia wynikające z handlu ludźmi do pracy przymusowej tj. charakter procederu, sposoby werbowania do pracy oraz sposoby unikania zagrożeń w trakcie podejmowania pracy zwłaszcza przez młode osoby kończące edukację. Podobna tematyka poruszana została w trakcie wystąpienia inspektora pracy w trakcie wirtualnych targów pracy. Grupą docelową tego wystąpienia byli studenci, absolwenci jak też kadra dydaktyczna. Zainteresowanym przekazano materiały i broszury informacyjne dotyczące zagadnień handlu ludźmi.
- We wszystkich podległych jednostkach Podkarpackiej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy realizowano cykliczne spotkania z kadrami kierowniczą i młodzieżą nt. zjawiska handlu ludźmi, by podnieść społeczną świadomość o zagrożeniach spowodowanych tym zjawiskiem. W 2020 r. odbyło się 35 takich spotkań, w których udział wzięło 612 osób. Sieć EURES- Europejskie Służby Zatrudnienia zorganizowały dwa szkolenia: internetowe pt. „Handel ludźmi” oraz szkolenie/ seminarium dot. m.in. usług pośrednictwa pracy dla zagranicznych pracodawców z blokiem tematycznym handel ludźmi.

Lubelski Urząd Wojewódzki

- Z danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy wynika, że zorganizowano jedno spotkanie informacyjne dla młodzieży szkolnej, w którym uczestniczyło 25 uczniów.

- Doradcy EURES z WUP w Lublinie uczestniczyli w spotkaniu zorganizowanym przez Biuro Karier KUL, podczas którego przeprowadzili prezentację „Bezpieczne wyjazdy za granicę”. Prezentacja miała na celu m.in. uświadomienie osób zainteresowanych wyjazdami do pracy za granicę, na co należy zwracać uwagę decydując się na wyjazd za pośrednictwem prywatnych pośredników, by nie paść ofiarą handlu ludźmi oraz w przypadku zagrożenia tym procederem, gdzie szukać pomocy.

Opolski Urząd Wojewódzki

- Okręgowy Inspektorat Pracy w Opolu w ramach upowszechnienia wiedzy na temat zjawiska handlu ludźmi wśród młodzieży szkolnej i studentów zorganizował w styczniu 2020r. spotkanie informacyjne dla 65 uczniów ostatnich klas Zespołu Szkół w Wołczynie poświęcone tematyce: „Poznaj swoje prawa”. W ramach szkolenie przekazano m.in. informacje o zagrożeniach w podejmowaniu pracy za granicą oraz związanych z handlem ludźmi.
- Udzielono informacji grupowej on-line dla 85 uczniów klas maturalnych VIII LO w Opolu w ramach Tygodnia Przedsiębiorczości. Tematyka spotkania dotyczyła m.in. sposobów poszukiwania legalnego zatrudnienia w kraju i za granicą, niebezpieczeństw, jakie mogą spotkać młodego człowieka na rynku pracy i zagadnień związanych z handlem ludźmi.

Pomorski Urząd Wojewódzki

- Przeprowadzono 3 godzinny blok zajęć edukacyjnych (on-line) pt. „Handel ludźmi jako współczesna forma niewolnictwa.” Adresatami szkolenia byli uczniowie klas VII Szkoły Podstawowej nr 10 w Rumi.

Lubuski Urząd Wojewódzki

- Odbyła się kolejna edycja regionalna konkursu Państwowej Inspekcji Pracy „Poznaj swoje prawa w pracy”. Konkurs zorganizowano w ramach programu edukacyjnego „Kultura bezpieczeństwa”. Celem działania jest podniesienie poziomu wiedzy nt. prawnej ochrony pracy, bezpiecznych i higienicznych warunków pracy wśród uczniów szkół ponadpodstawowych i studentów. Program służy kształtowaniu świadomości zagrożeń występujących w środowisku pracy oraz popularyzacji zagadnień związanych z przestrzeganiem prawa pracy, problematyki zawierania umów cywilnoprawnych oraz umów terminowych, legalności zatrudnienia. W 2020 roku w programie uczestniczyło 18 lubuskich szkół ponadpodstawowych. Podczas finału konkursu uczniowie i nauczyciele wysłuchali prelekcji specjalisty nt. podstaw świadczenia pracy.

Podlaski Urząd Wojewódzki

- Pracownicy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku przeprowadzili 3 spotkania informacyjne skierowane do młodzieży Zespołu Szkół Handlowo-Ekonomicznych Białymstoku, w których uczestniczyło łącznie 49 osób;
- Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku współpracowała z instytucjami samorządowymi w Suwałkach, takimi jak: Starostwo Powiatowe, Urząd Pracy, MOPR, Straż Graniczna oraz dyrektorami szkół ponadpodstawowych w zakresie prowadzenia wspólnych działań dotyczących bezpieczeństwa wyjazdów za granicę w celach turystycznych i zarobkowych. Wspólnie przeprowadzono 12 spotkań profilaktycznych z młodzieżą i pedagogami, w których uczestniczyło 300 osób;
- Wszystkie jednostki Policji garnizonu podlaskiego zorganizowały łącznie 125 spotkań i zajęć profilaktycznych, w tym 65 w formie on-line, z młodzieżą szkół ponadpodstawowych, ośrodków

szkolno-wychowawczych oraz obozów militarno-sportowych z wykorzystaniem filmów i prezentacji o tematyce „Handlu ludźmi”, w których ogółem uczestniczyło ponad 3500 osób.

Mazowiecki Urząd Wojewódzki

- Fundacja przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu „La Strada” realizowała zajęcia profilaktyczne realizowane w ramach projektu "Learn, think and be safe" w Schronisku dla nieletnich i zakładzie poprawczym w Falenicy (13 dziewcząt i 5 osób personelu), Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Wierzbicy (12 dziewcząt), Pogotowiu Opiekuńczym nr 1 w Warszawie (3 wychowanki). Zajęcia realizowane były z użyciem gry planszowej "Szczęściara".

Śląski Urząd Wojewódzki

- Na terenie województwa śląskiego przeprowadzono prelekcje dla 208 osób (uczniów i studentów). Podczas spotkań dystrybuowano broszury, komiksy, plakaty oraz ulotki informacyjne wydane przez MSWiA oraz Śląski Urząd Wojewódzki (Śląski Oddział Straży Granicznej);
- Państwowa Inspekcja Pracy przeprowadziła w zakresie tematyki handlu ludźmi, szkolenia skierowane do nauczycieli oraz uczniów szkół ponadpodstawowych. Łącznie szkoleniami objęto 595 uczniów.

Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki

- przedstawiciele dwudziestu komend miejskich i powiatowych województwa zachodniopomorskiego, współpracując z lokalnymi placówkami oświatowymi przeprowadzili łącznie 49 spotkań adresowanych do młodzieży szkolnej. W organizowanych zajęciach edukacyjnych wzięło w sumie udział około 1470 osób. Podczas zajęć zwracano uwagę na aktualne zagrożenia, formy i możliwości działania sprawców, najczęstsze sposoby werbunku, a także możliwości Policji w zakresie ścigania tego typu przestępstw i wsparcia jakie mogą uzyskać potencjalne ofiary;
- W szkołach ponadpodstawowych, ośrodkach szkolno-wychowawczych, internatach szkolnych, a także domach kultury przeprowadzono spotkania, w których wzięli udział nauczyciele i pedagodzy szkolni. Łącznie zorganizowano 15 szkoleń rad pedagogicznych dla 210 osób. W ramach prowadzonych przedsięwzięć profilaktycznych adresowanych do tego typu odbiorców informowano o sposobie wczesnej interwencji profilaktycznej, prawidłowych formach reakcji, możliwościach współpracy z Policją, a także o tym jakie informacje dotyczące zachowań ryzykownych powinny trafiać do młodych ludzi i ich opiekunów prawnych.

Informacje zgłoszone przez organizacje pozarządowe – wybrane przykłady:

Przedstawiciele Fundacji Light House przeprowadzili w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych łącznie 10 godzin zajęć obejmujących w swojej tematyce zjawisko handlu ludźmi oraz stojące za nim mechanizmy. W wykładach uczestniczyło łącznie około 250 uczniów. Fundacja Light House we współpracy z Fundacją Fala, w ramach corocznie, wspólnie organizowanego programu Exit Tour zdecydowała się na nagranie wykładów z możliwością udostępnienia ich zainteresowanym szkołom.

II.4 Organizacja obchodów Europejskiego Dnia przeciwko Handlowi Ludźmi w szkołach policyjnych i ośrodkach szkolenia Straży Granicznej

Odpowiedzialni za realizację: szkoły Policji i Straży Granicznej, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej, wojewódzkie Zespoły oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Termin: 2020-2021.

Miernik: liczba działań szkoleniowych i informacyjnych, mających na celu poszerzenie wiedzy słuchaczy i studentów + liczba uczestników.

Informacja zgłoszona przez Straż Graniczną

W ramach obchodów Europejskiego Dnia Przeciwko Handlowi Ludźmi:

- Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie – W 2020 roku w ramach obchodów Europejskiego Dnia Przeciwko Handlowi Ludźmi, wzorem roku 2019, Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie zorganizował II Maraton Wiedzy o Zjawisku Handlu Ludźmi. Hasłem przewodnim ubiegłorocznej edycji konkursu było: "Zobacz, zareaguj i pomóż to zakończyć!". W związku z organizowanym przedsięwzięciem, młodzież z różnych placówek z Koszalina i okolic została zaproszona do udziału w przedsięwzięciu. Maraton przyjął dwie formy. Pierwszą była możliwość nakręcenia krótkiego, trzyminutowego filmu kampanijnego, promującego walkę ze zjawiskiem handlu ludźmi. Druga, miała polegać na stworzeniu kompozycji artystycznej w formie kolażu, łączącej w sobie różne, dowolne techniki i materiały, którego przekaz społeczny związany był ze zjawiskiem handlu ludźmi. Planowany czas trwania konkursu przewidziany był do dnia 30 listopada. Niestety, trwający stan epidemiczny, a co za tym idzie przyjęcie formy nauczania zdalnego nie pozwoliły na realizację konkursu (brak zgłoszeń);
- Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie – W celu zaakcentowania, jak ważnym i aktualnym problemem w zwalczaniu przestępczości pozostaje zjawisko handlu ludźmi i niewolnictwo, w Centrum Szkolenia SG przeprowadzono zajęcia dydaktyczne adresowane do słuchaczy szkolenia w zakresie Szkoły Chorążych - funkcjonariuszy SG w służbie stałej. Podczas zajęć wskazane zostały symptomy mogące świadczyć o popełnieniu przestępstwa handlu ludźmi, a także sposoby postępowania z jego ofiarami oraz instytucje i służby zajmujące się tą problematyką. Zajęcia miały na celu także podniesienie świadomości funkcjonariuszy w zakresie zjawiska handlu ludźmi i niewolnictwa oraz zapoznanie ich z metodami i środkami najczęściej stosowanymi przez przestępców. Zajęcia przeprowadzono w sposób interaktywny przez wykładowców Zakładu Prawa i Kryminalistki oraz Zakładu Ogólnozawodowego Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie.

Informacja zgłoszona przez Komendę Główną Policji – wybrane przykłady:

- W Wyższej Szkole Policji w Szczytnie w zakresie tematycznym szkolenia zawodowego dla absolwentów szkół wyższych, jako jedno z zagadnień dotyczących zwalczania przestępczości zorganizowanej, realizowane były zajęcia dotyczące handlu ludźmi. W ramach przedmiotowego zagadnienia poruszone zostały kwestie dotyczące przepisów nt. handlu ludźmi, metody działania sprawców, kryteria dotyczące typowania sprawców handlu ludźmi, algorytm czynności jakie należy podjąć w związku z uzyskaniem informacji dotyczącej handlu ludźmi, sposób postępowania z ofiarą handlu ludźmi, specyfika pracy operacyjnej w ustalaniu sprawców handlu ludźmi i trudności dowodowe, podmioty współpracujące z Policją w ramach zwalczania procederu handlu ludźmi i pomocy ofiarom tego przestępstwa. W roku 2020 podjęto realizację działań szkoleniowych i informacyjnych mających na celu szerzenie wiedzy dotyczącej handlu

ludźmi w ramach 7 edycji szkolenia zawodowego dla absolwentów szkół wyższych (4/19; 5/19; 6/19; 1/20; 2/20; Z1/20; Z2/20);

- W Centrum Szkolenia w Legionowie zamieszczono na stronie internetowej informację nt. XIV Europejskiego Dnia Walki przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu. W drugiej połowie października oraz na początku listopada przeprowadzono akcję informacyjną wśród słuchaczy Centrum Szkolenia Policji dotyczącą istoty zapobiegania i zwalczania zjawiska handlu ludźmi i niewolnictwa oraz ustanowienia europejskiego dnia poświęconego temu zjawisku. Wyżej wymienione informacje zostały przekazane przez nauczycieli policyjnych realizujących zajęcia z zakresu praw człowieka na szkoleniu zawodowym podstawowym (5 grup szkoleniowych, w których przekazano informacje ok. 100 słuchaczom);
- W Szkole Policji w Pile został przeprowadzony wykład dla słuchaczy szkolenia zawodowego podstawowego z tematu „Współczesne formy wykorzystania osób jako ofiar handlu ludźmi”;
- W Szkole Policji w Katowicach w sprawie popularyzowania Europejskiego Dnia Walki przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu zamieszczono wzmianki o wskazanym wydarzeniu na stronie internetowej szkoły oraz tablicach informacyjnych znajdujących się w pododdziałach szkolnych i w budynkach dydaktycznych. Ponadto podczas prowadzenia zajęć dla szkolenia zawodowego podstawowego, w trakcie realizacji Jednostki modułowej 01 Ustalenie okoliczności zdarzeń i zabezpieczenie ich miejsca, Jednostki szkolnej 03 Część szczególna prawa karnego materialnego i prawa wykroczeń omawiają ustawowe znamiona przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości między innymi przestępstwo handlu ludźmi. W chwili rozpropagowania przedmiotowej informacji w szkoleniach zawodowych podstawowych o oznaczeniach kodowych SZP-1A/20 oraz SZP-2/20 uczestniczyło w sumie 264 słuchaczy;
- W Szkole Policji w Słupsku słuchacze szkolenia zawodowego podstawowego zapoznawani są z tematyką handlu ludźmi na zajęciach dydaktycznych podczas realizacji tematu JM01, JS03, KPN 3, gdy omawiane są ustawowe znamiona wybranych przestępstw przeciwko wolności. Ponadto z okazji obchodów Europejskiego Dnia Walki przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu opracowany został materiał informacyjny nt. tego zjawiska udostępniony słuchaczom szkolenia zawodowego podstawowego, jak również policjantom pełniącym służbę w jednostkach Policji w ramach kontyngentów policyjnych. Na stronie internetowej szkoły zamieszczono informację oraz wydrukowano plakaty, które rozwieszono w widocznych miejscach w bloku dydaktycznym szkoły oraz obiektach kwaterunkowych słuchaczy;
- W ramach działań prewencyjnych związanych z zapobieganiem handlowi ludźmi oraz przestępstwom towarzyszącym temu zjawisku oraz obchodów 14. Europejskiego Dnia przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu, Biuro Prewencji KGP przy współpracy Biura Kryminalnego KGP, umieściło na stronie internetowej policja.pl, artykuł dotyczący zjawiska handlu ludźmi. W artykule wskazano m.in. jak w 2020 roku panująca na świecie pandemia była szczególnie sprzyjająca rozwojowi tego zjawiska, szczególnie w postaci pracy przymusowej. Podkreślono, że rosnąca niepewność na rynku pracy oraz potencjalnie większa liczba osób poszukujących szybkiego zatrudnienia, zwiększyła ryzyko wykorzystania sytuacji przez grupy przestępcze rekrutujące ludzi do pracy przymusowej. Ryzyko to wzrasta w sytuacji poszukiwania pracy za granicą. W związku z powyższym, w ramach działań prewencyjnych zawarto tam, kilka dobrych praktyk oraz informacji, na co należały zwrócić szczególną uwagę przy podejmowaniu pracy.

Informacje zgłoszone przez Wojewódzkie Zespoły do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi – wybrane przykłady:

Łódzki Urząd Wojewódzki

- Fundacja Light House zorganizowała szkolenie, które skierowane było głównie do osób, które chciałyby aktywnie pomagać uczestnicząc w interwencji poprzez asystę ofierze handlu ludźmi podczas kontaktu z organami ścigania, tj. z policją lub strażą graniczną. Gościem specjalnym szkolenia była ofiara handlu ludźmi, która podzieliła się swoim doświadczeniem. W czasie szkolenia prezentowano również zagadnienia z zakresu praw ofiar oraz praw człowieka.

Świętokrzyski Urząd Wojewódzki

- W ramach kampanii prewencyjnej odnoszącej się do handlu ludźmi policjanci z KPP w Jędrzejowie włączyli się w IV Powiatową Kampanię Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi. W trakcie przedsięwzięcia przeprowadzono wśród społeczności lokalnej akcję edukacyjno-informacyjną dot. problematyki handlu ludźmi i wskazanie instytucji pomocowych poprzez dystrybucję plakatów, ulotek oraz ogłoszeń na stronach internetowych w instytucjach publicznych takich jak: szkoły średnie z terenu Jędrzejowa, Sąd Rejonowy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz w lokalnych mediach. Ponadto na stronach internetowych jednostek Policji umieszczano informację o zjawisku handlu ludźmi oraz komunikaty z numerami telefonów i linkami do stron organizacji, fundacji zajmujących się niesieniem pomocy ofiarom handlu ludźmi;
- Przeprowadzono wiele spotkań i rozmów profilaktycznych na terenie całego województwa, podczas których policjanci informowali o przestępstwie handlu ludźmi o tym, że każdy może być lub stać się jego ofiarą oraz uświadamiali potencjalne ofiary o przysługujących im prawach, takich jak pomoc i wsparcie, ochrona, odszkodowanie, prawa człowieka i prawa pracy, prawo pobytu oraz prawo do reintegracji. Ponadto wskazywano instytucje i miejsca, w których można znaleźć pomoc i ochronę. Dodatkowo policjanci dystrybuowali materiały informacyjne w miejscach takich jak stacje kolejowe, dworce autobusowe, środki komunikacji publicznej, stacje benzynowe czy galerie handlowe, gdzie mogły przebywać lub przemieszczać się potencjalne ofiary handlu ludźmi.

Podkarpacki Urząd Wojewódzki

- Na stronach internetowych jednostek Policji woj. podkarpackiego zostały zamieszczone informacje o obchodzonego Europejskim Dniu Przeciwko Handlowi Ludźmi. Np. Komenda Powiatowa Policji w Przeworsku do szkół na podległym terenie przekazała plakaty Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi. W tym dniu również w Komendzie Powiatowej Policji w Przeworsku dyżur pełnili policjanci służący pomocą osobom zainteresowanym w zakresie zjawiska handlu ludźmi.

Lubelski Urząd Wojewódzki

- W związku z Europejskim Dniem Walki z Handlem Ludźmi na stronach internetowych Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie oraz jednostek podległych, została zamieszczona informacja, na temat zagrożeń związanych z procederem handlu ludźmi oraz sposobu zabezpieczenia się przed tym zagrożeniem.

- Na stronach internetowych Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie oraz jednostek podległych zamieszczono informację na temat przedmiotowego zjawiska i jego zapobiegania. W zamieszczonej informacji wskazano adres mailowy handelludzmibsk@policja.gov.pl, na który każdy może przesłać informację o zaobserwowanych symptomach tego procederu oraz telefon zaufania o numerze 664 974 934 służący do przekazywania informacji o zdarzeniach mogących wyczerpywać znamiona przestępstwa handlu ludźmi, pedofilii oraz pornografii z udziałem małoletniego. Przekazane informacje są weryfikowane przez policjantów WHL BK KGP i przekazywane do jednostek terenowych i partnerów zagranicznych celem podjęcia czynności przez właściwe podmioty. W dalszej części informacji wymieniono podmioty, udzielające pomocy i wsparcia: Fundacja Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu „La Strada”, Armia Zbawienia, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych.

Wielkopolski Urząd Wojewódzki

- W ramach obchodów tego Dnia na stronach internetowych komend miejskich i powiatowych Policji województwa wielkopolskiego umieszczone zostały artykuły, m. in. „Pracuj bezpiecznie za granicą”, mające na celu rozpowszechnianie wiedzy na temat zasad chronienia się przed przestępstwem handlu ludźmi. Obchody Europejskiego Dnia Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu organizowane przez młodzież stanowiły okazję do zapoznania środowisk szkolnych z tematyką dotyczącą różnorodnych form współczesnego niewolnictwa.

Pomorski Urząd Wojewódzki

- W ramach obchodów Europejskiego Dnia Walki przeciwko Handlowi Ludźmi na stronach internetowych instytucji, których przedstawiciele są członkami Pomorskiego Wojewódzkiego Zespołu ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi zamieszczone zostały treści związane z identyfikacją zjawiska handlu ludźmi oraz jego przeciwdziałaniem;
- Ponadto w ramach współpracy z Zespołem lokalne media internetowe opublikowały artykuł dotyczący nt. zjawiska handlu ludźmi i związanych z nim zagrożeń.

II.5 Promowanie i wdrażanie Kodeksu Postępowania (Code of Conduct) mającego na celu ochronę dzieci przed komercyjnym wykorzystaniem seksualnym w turystyce

Odpowiedzialni za realizację: Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę przy wsparciu Komendy Głównej Policji i Ministerstwa Rozwoju.

Termin: 2020–2021 r.

Mierniki: liczba przeszkolonych pracowników w branży turystycznej / liczba firm, które realizują politykę ochrony dzieci, liczba konferencji / liczba zgłoszeń na Policję przez stronę www.stopseksturystyce.fdds.pl.

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę przeprowadziła szkolenie dla 20 pracowników hoteli sieci Accor. Szkolenie finansowane było przez Accor.

W pozostałym zakresie działania będą podejmowane w 2021 r.

II.6 Zainicjowanie współpracy z organizacjami przedsiębiorców i przedsiębiorcami celem upowszechnienia wiedzy o handlu ludźmi do pracy przymusowej oraz popularyzacji zasad postępowania i narzędzi, które służą minimalizacji ryzyka wystąpienia zjawiska pracy przymusowej

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy między innymi z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Ministerstwem Spraw Zagranicznych.

Termin: 2020-2021.

Miernik: liczba organizacji / przedsiębiorstw, z którymi nawiązano współpracę.

W 2020 r. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej podjęło wstępne działania mające na celu popularyzację wydanego w październiku podręcznika dla pracodawców pt. „Praca przymusowa. Poradnik: jak ją rozpoznać i jej przeciwdziałać” wśród organizacji zrzeszających przedsiębiorców. Informacje o podręczniku zostały upowszechnione wśród organizacji wchodzących w skład Zespołu ds. Zrównoważonego Rozwoju i Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw (Business Centre Club, Federacja Przedsiębiorców Polskich, Pracodawcy RP, PKPP Lewiatan, Związek Rzemiosła Polskiego), które zostały zachęczone do jego dalszej promocji.

Inauguracja podręcznika miała miejsce podczas Targów CSR (organizowanych przez Forum Odpowiedzialnego Biznesu). Wydarzenie to, skierowane do biznesu i jego otoczenia, promuje rozwój społecznej odpowiedzialności w prowadzonej działalności biznesowej. Sesja networkingowa organizowana 8 października przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej poświęcona była prezentacji narzędzi ujętych w podręczniku. Wśród odwiedzających stoisko targowe oraz uczestników sesji znaleźli się nie tylko przedsiębiorcy, ale także organizacje otoczenia biznesu i inne organizacje społeczeństwa obywatelskiego działające na rzecz upowszechniania standardów CSR.

Podręcznik został również zaprezentowany podczas warsztatu online, który odbył się 28 października 2020 r. Warsztat został zorganizowany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej we współpracy z Polskim Instytutem Praw Człowieka i Biznesu oraz wieloma innymi partnerami, przedstawicielami organizacji i instytucji zaangażowanych w przygotowanie narzędzi ujętych w podręczniku. Poradnik był również zaprezentowany środowisku międzynarodowemu na Forum ONZ dot. biznesu i praw człowieka i pierwszym regionalnym Forum dla Europy Środkowo-Wschodniej i Azji Centralnej, podczas sesji nt. pracy przymusowej i zatrudniania cudzoziemców. Podręcznik wzbudził bardzo duże zainteresowanie.

Zainicjowano również współpracę z mediami na rzecz promocji rozwiązań opracowanych na potrzeby przeciwdziałania pracy przymusowej w polskich przedsiębiorstwach.

Informacje zgłoszone przez wojewódzkie zespoły do spraw przeciwdziałania handlowi ludźmi – wybrane przykłady:

Małopolski Urząd Wojewódzki

- Okręgowy Inspektorat Pracy w Krakowie brał udział w projekcie „Cudzoziemiec w pracy” realizowanym przez Śląski Oddział Straży Granicznej i Stowarzyszenie Alumni. W projekcie wzięły również udział inne jednostki administracji publicznej – Urzędy Wojewódzkie i Urzędy Pracy oraz Okręgowe Inspektoraty Pracy z Polski południowej. W ramach projektu odbyło się szkolenie dla pracodawców w siedzibie MUW w Krakowie. Inspektor Pracy OIP w Krakowie omówił zagadnienia związane z kontrolami PIP z zakresu legalności zatrudnienia, sygnalizując przy tym o zjawisku handlu ludźmi.

Pomorski Urząd Wojewódzki

- W 2020 r. członkowie Zespołu udzielili wsparcia merytorycznego przy opracowywaniu przewodnika adresowanego do cudzoziemców w Polsce pt. „Życie w województwie pomorskim” W przewodniku zawarto treści dotyczące praw ofiar handlu ludźmi w zakresie regulacji pobytowej związanej z wykorzystaniem cudzoziemców w ramach przestępstwa handlu ludźmi oraz innych uprawnień wynikających z kodeksu postępowania karnego.

II.7 Zainicjowanie współpracy z agencjami pracy tymczasowej w zakresie przeciwdziałania handlowi ludźmi do pracy przymusowej

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy między innymi z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Państwową Inspekcją Pracy.

Termin: 2020–2021.

Miernik: liczba podmiotów, z którymi nawiązano współpracę.

Informacja zgłoszona przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

Ważny wkład w opracowanie podręcznika dla pracodawców pt. „Praca przymusowa. Poradnik: jak ją rozpoznać i jej przeciwdziałać”, który powstał w ramach prac Grupy roboczej ds. relacji z osobami świadczącymi pracę działającej w ramach Zespołu ds. Zrównoważonego Rozwoju i Społecznej Organizacji Przedsiębiorstw przy Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej, wniosło Polskie Forum HR – organizacja reprezentująca rynek agencji zatrudnienia. Przedstawicielka Polskiego Forum HR, jako współautorka publikacji, uczestniczyła w przeprowadzeniu warsztatu dla przedsiębiorstw w dniu 28 października 2020 r., promującego narzędzia służące przeciwdziałaniu pracy przymusowej. Polskie Forum HR upowszechnia publikację na swojej stronie internetowej oraz wśród swoich członków.

W 2021 r. planowany jest dalszy rozwój współpracy z agencjami pracy tymczasowej w zakresie przeciwdziałania handlowi ludźmi do pracy przymusowej.

Informacja zgłoszona przez Główny Inspektorat Pracy

W listopadzie 2020 r. pracownicy Departamentu Legalności Zatrudnienia uczestniczyli w charakterze prelegentów w V. Kongresie Pracy Tymczasowej organizowanym Stowarzyszenie Agencji Zatrudnienia. W ramach prezentacji poświęconej problematyce pracy tymczasowej omówiono m.in. obserwowane w praktyce PIP trendy i zjawiska związane z pracą tymczasową, w tym obchodzenia przepisów prawa związane z powierzaniem pracy tymczasowej (również cudzoziemcom sprowadzanym na terytorium RP).

II.8 Rozszerzenie współpracy z przedsiębiorstwami w zakresie wypracowania i wdrożenia narzędzi minimalizacji ryzyka wystąpienia pracy przymusowej w działalności biznesowej. Upowszechnianie narzędzi przeciwdziałania przez firmy temu ryzyku i wykrywania przypadków pracy przymusowej

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej wraz z partnerami współpracującymi w ramach Zespołu ds. Zrównoważonego Rozwoju i Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw

Termin: 2020 – 2021 r.

Miernik: Szacunkowa liczba podmiotów, do których dotrze zestaw narzędzi do minimalizacji ryzyka pracy przymusowej, a także liczba wydarzeń, w czasie których informowano o tym problemie oraz przekazywano wiedzę o sposobach walki z tym zjawiskiem

W 2020 r. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej rozpoczęło upowszechnianie narzędzi przeciwdziałania przez firmy ryzyku pracy przymusowej i wykrywania tego zjawiska poprzez organizację warsztatu dla firm opisanego w pkt. V.12 oraz zainicjowanie działań ukierunkowanych na współpracę ze stowarzyszeniami i organizacjami branżowymi (zob. pkt. II.6 i II.7). Są to narzędzia zawarte w publikacji „Praca przymusowa. Poradnik: jak ją rozpoznać i jej przeciwdziałać” opracowanej przez Grupę roboczą ds. relacji z osobami świadczącymi pracę działającą w ramach Zespołu ds. Zrównoważonego Rozwoju i Społecznej Organizacji Przedsiębiorstw.

W ramach działań upowszechniających:

- w pierwszej kolejności z narzędziami wypracowanymi w podręczniku miały okazję zapoznać się organizacje i instytucje będące członkami Grupy roboczej do spraw relacji z osobami świadczącymi pracę oraz głównego Zespołu do spraw Zrównoważonego Rozwoju i Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw – łącznie blisko 100 podmiotów;
- inauguracja podręcznika miała miejsce podczas Targów CSR w dniu 8 października, publikacja była dostępna wśród plików na stoisku targowym oraz omawiana podczas sesji networkingowej. Łącznie odnotowano ponad 15 tys. wejść na targi i 590 odwiedzin stoiska MFiPR.
- przeprowadzono warsztat dla przedsiębiorców w formule online w dniu 28 października – aktywnych uczestników ok. 60 osób oraz ok. 100 obserwatorów transmisji online.

W 2021 r. planowana jest szersza popularyzacja narzędzi przeciwdziałania ryzyku pracy przymusowej wśród firm za pośrednictwem stowarzyszeń, organizacji branżowych oraz agencji zatrudnienia. Rozesłana zostanie drukowana wersja podręcznika w liczbie 250 egzemplarzy. Popularyzacji tego tematu służy także artykuł w styczniowym numerze czasopisma branżowego z dziedziny biznesu i zarządzania.

II.9 Akcja plakatowa mająca na celu budowanie świadomości zagrożenia wyzyskiem i pracą przymusową

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z wojewódzkimi Zespołami

Termin: 2020 r.

Miernik: Liczba instytucji wyposażonych w plakaty (urzędów wojewódzkich, urzędów pracy, agencji zatrudnienia).

Zadanie nie będzie realizowane przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.

Odpowiedzialny za realizację tego zadania Departament Rynku Pracy w ramach dawnego Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie zrealizował tego w związku z realizacją innych działań. Były to działania związane z pracami w ramach Zespołu ds. narzędzi Grupy ds. Relacji z Osobami Świadczącymi Pracę, funkcjonującego przy koordynowanym przez MFiPR (dawniej: MIR) Zespole ds. Zrównoważonego Rozwoju i Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw. W toku ww. prac sfinalizowany został podręcznik dot. minimalizacji ryzyka pracy przymusowej pt.

„Praca przymusowa. Poradnik: jak ją rozpoznać i przeciwdziałać” oraz zaplanowano dalsze działania informacyjne. Zakres prac ww. Grupy obejmował m.in. upowszechnianie wypracowanych przez Grupę roboczą narzędzi do minimalizowania ryzyka wystąpienia pracy przymusowej oraz uwzględniania aspektów społecznej odpowiedzialności w politykach pracowniczych, w tym dobrych praktyk w ramach cyklu spotkań informacyjnych z przedsiębiorcami.

W związku z niedawną restrukturyzacją i zmianami w obszarze kompetencji poszczególnych ministerstw, w tym zmianami dotyczącymi obecnego Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej (dawniej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej) polegającymi na przeniesieniu działu „praca”, w tym Departamentu Rynku Pracy do Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii, zadanie to nie leży w kompetencji obecnego Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Informacje zgłoszone przez wojewódzkie zespoły do spraw przeciwdziałania handlowi ludźmi wybrane przykłady:

Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki

- Warmińsko-Mazurski Oddział Straży Granicznej w Kętrzynie przeprowadził dystrybucję materiałów informacyjnych o tematyce handlu ludźmi w 12 podmiotach, tj.: Urzędy Gminy: Barciany, Srokowo, Pozezdrze i Miłki, Powiatowy Urząd Pracy w Braniewie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Braniewie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Braniewie, Gminny Ośrodek Kultury w Barcianach, Ośrodek Zdrowia w Barcianach, Zespół Szkół Elektronicznych i Informatycznych w Giżycku, Centralny Ośrodek Sportu w Giżycku, Miejska Pływalnia Kryta w Giżycku;
- Oplakatowano pomieszczenia Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Kętrzynie oraz pomieszczenie użytkowane przez Drużynę Harcerską „Aves”;
- W budynkach Prokuratur regionu olsztyńskiego prowadzono akcję plakatową mającą na celu budowanie świadomości zagrożenia wyzyskiem i pracą przymusową. Ogółem w plakaty wyposażono 12 obiektów, tj. Prokuratorę Okręgową w Olsztynie i prokuratury rejonowe okręgu olsztyńskiego;
- W plakaty wyposażono 22 instytucje, tj. Wojewódzki Urząd Pracy oraz powiatowe urzędy pracy.

Część III

Wsparcie i ochrona ofiar

III.1 Opracowanie i upublicznienie zasad funkcjonowania Krajowego Mechanizmu Referencyjnego (*National Referral Mechanism*) dla ofiar handlu ludźmi

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi.

Termin: 2020-2021.

Miernik: powstanie dokumentu i jego publikacja.

Zadanie będzie realizowane w 2021 r.

III.2 Wzmocnienie roli wojewódzkich Zespołów do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi

Odpowiedzialni za realizację: wojewódzkie Zespoły do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Termin: 2020–2021.

Miernik: Liczba spotkań konsultacyjnych.

W dn. 17 grudnia 2020 r. w czasie posiedzenia Wojewódzkich Zespołów do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi MSWiA zainicjowało dyskusję nad potrzebą wspólnego wypracowania koncepcji działań zespołów i upowszechniania form wsparcia dla ofiar handlu ludźmi. Rozpoczęto też nabór do zespołu zadaniowego, którego celem będzie wypracowanie sprawnej struktury zespołów jako systemu działań na rzecz wsparcia ofiar handlu ludźmi.

III.3 Opracowanie rozwiązań prawnych związanych z zapewnieniem ubezpieczenia zdrowotnego dla ofiar i ofiar-świadków handlu ludźmi

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Sprawiedliwości oraz inne instytucje oraz organy zaangażowane.

Termin: 2020-2021.

Miernik: Opracowanie rozwiązań prawnych.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji przekazało do Ministerstwa Zdrowia analizę zawierającą rekomendację w zakresie konieczności nowelizacji ustawy o świadczeniach zdrowotnych do dalszej realizacji.

Analiza została opracowana w ramach Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA a następnie przekazana do zaopiniowania przez Zespół do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi przy Ministrze SWiA.

W ocenie Ministerstwa Zdrowia, status prawny (pobytowy) obywateli państw trzecich – ofiar handlu ludźmi został uregulowany w rozdziale 9 ustawy o cudzoziemcach. Natomiast kwestie zapewnienia i finansowania opieki medycznej udzielanej cudzoziemcom – obywatelom państw trzecich zostały systemowo uregulowane w dwóch ustawach: ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP oraz w ustawie o cudzoziemcach (np. art. 415 ust. 1 pkt 5).

III.4 Kontynuacja kompleksowego zabezpieczenia potrzeb ofiar i ofiar-świadków handlu ludźmi

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi.

Termin 2020–2021.

Miernik: liczba osób, którym udzielono wsparcia.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji powierzył realizację zadania publicznego pn. Prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi organizacjom pozarządowym wyłonionym w drodze otwartego konkursu ofert, o którym mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W 2020 r. zadanie realizowane było przez La Stradę – Fundację Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu oraz Stowarzyszenie Po MOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej.

Zadanie to było również uwzględnione w Programie współpracy Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2020-2022. Program ten wskazuje bezpośrednio na powierzanie organizacjom pozarządowym realizacji zadania publicznego Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi.

Celem zadania jest zabezpieczenie potrzeb ofiar handlu ludźmi – obywateli polskich, obywateli Unii Europejskiej i obywateli państw trzecich bez względu na obywatelstwo, wiek i płeć (ze szczególnym uwzględnieniem cudzoziemców, którzy otrzymali zaświadczenie, o którym mowa w art. 170 ustawy o cudzoziemcach oraz cudzoziemców, którzy przebywają w Polsce na podstawie zezwolenia, o którym mowa w art. 176 ustawy o cudzoziemcach lub ubiegają się o wydanie takiego zezwolenia) oraz pomoc osobom zagrożonym tym procederem. Zadanie obejmuje następujące części:

- Cz. A. Prowadzenie całodobowego telefonu zaufania dla ofiar i świadków handlu ludźmi oraz prowadzenie telefonicznego poradnictwa prewencyjnego dla przypadków indywidualnych. Działania: całodobowe telefoniczne wsparcie osób (udzielanie informacji dla ofiar i świadków na temat ich praw i obowiązków; udzielanie informacji na temat dostępnej pomocy; organizacja pomocy); świadczenie poradnictwa prewencyjnego, w szczególności przedwyjazdowego.
- Cz. B. Zapewnienie podstawowych potrzeb życiowych, interwencja kryzysowa oraz pomoc w reintegracji. Działania: ocena potrzeb ofiar handlu ludźmi; zapewnienie ubrań, środków higienicznych, wyżywienia, podstawowej opieki medycznej; asystowanie ofierze podczas kontaktu z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości; indywidualna praca z ofiarą; wsparcie psychologiczne; pomoc tłumacza; transport ofiary na terenie kraju; pomoc przy legalizacji pobytu; konsultacje prawne; zapewnienie uczestnictwa ofiar handlu ludźmi w kursach zawodowych i kursach języka polskiego zgodnie ze stwierdzonymi potrzebami; współpraca w kwestii organizacji i udzielania pomocy z właściwymi podmiotami działającymi na terenie kraju i za granicą oraz kompleksowa organizacja bezpiecznego powrotu do kraju pochodzenia jedynie w uzasadnionych przypadkach; w miarę możliwości zapewnienie ciągłości wsparcia, tj. umożliwienie kontaktu za zgodą ofiary z odpowiednią organizacją w kraju pochodzenia; dyspozycyjność przez 24h na dobę.
- Cz. C. Prowadzenie schroniska lub schronisk oraz organizacja bezpiecznych miejsc zakwaterowania/schronienia. Działania: zapewnienie bezpiecznego zakwaterowania dla ofiar

handlu ludźmi bez względu na obywatelstwo, wiek i płeć z możliwością odizolowania ofiary, np. z powodów zdrowotnych, różnicy płci itp.; możliwość zapewnienia noclegu ofierze z małoletnim dzieckiem/dziećmi, wyżywienie, opieka, dyspozycyjność personelu KCIK przez 24h na dobę (w szczególności zapewnienie bezpiecznych miejsc zakwaterowania/schronienia dla kobiet, mężczyzn, kobiet z dziećmi, dzieci bez opieki, rodzin).

- Cz. D. Konsultacje dla instytucji państwowych i samorządowych w zakresie pracy z ofiarami handlu ludźmi, w tym dla instytucji/podmiotów świadczących pomoc ofiarom. Działania: wystąpienia podczas warsztatów, szkoleń, konferencji i seminariów dla instytucji państwowych i samorządowych oraz organów ścigania; konsultacje i poradnictwo telefoniczne dla takich instytucji odbywa się w ramach części A zadania; opracowanie i druk materiałów informacyjno-promocyjnych o KCIK; dyspozycyjność przez 24h na dobę.

W ramach zadania Fundacja La Strada oraz Stowarzyszenie Po MOC udzieliły wsparcia 166 beneficjentom, w tym 104 osoby stanowiły nowych beneficjentów, 55 osób kontynuowało pracę oraz 7 osób to te, które zgłosiły się ponad rok po zakończeniu pracy.

W ramach funkcjonowania całodobowego telefonu zaufania Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla ofiar handlu ludźmi obsługiwane przez Fundację La Strada, poczty elektronicznej oraz Facebooka Fundacji udzielono:

339 porad dotyczących wyjazdów emigracyjnych, podejmowania pracy za granicą oraz warunków pracy, pobytu i praw pracowniczych za granicą

2012 konsultacji dla instytucji.

Bezpieczne zakwaterowanie zapewniono 168 osobom. Ponadto 37 razy ofiary handlu ludźmi zostały zakwaterowane w innych miejscach niż schroniska w związku na szczególną sytuację.

Przeprowadzono 187 interwencji kryzysowej na rzecz ofiar/domniemanych ofiar handlu ludźmi. Pomoc w reintegracji otrzymało 85 osób.

KCIK ściśle współpracuje z wojewódzkimi zespołami do spraw przeciwdziałania handlowi ludźmi w celu niezwłocznego i adekwatnego udzielenia pomocy pokrzywdzonym i potencjalnym ofiarom handlu ludźmi na terenie Polski. Podstawą tej pomocy są uprawnienia ofiar handlu ludźmi określone w ustawie o pomocy społecznej oraz obowiązki wojewody w tym zakresie.

Informacje zgłoszone przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, dane statystyczne dotyczące udzielania wsparcia ofiarom handlu ludźmi w systemie pomocy społecznej przedstawiają się następująco:

Według stanu na dzień 20 stycznia 2021 r. w miesiącach I-VI 2020 r. na podstawie art. 5a ustawy o pomocy społecznej udzielono wsparcia 13 cudzoziemskim ofiarom handlu ludźmi w tym:

- 13 cudzoziemców otrzymało zasiłek celowy (w formie pieniężnej),
- 3 cudzoziemców otrzymało pomoc w formie świadczenia rzeczowego (schronienie, posiłek, niezbędne ubranie).

- Z powodu potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi pomocą społeczną objęto 340 rodzin na podstawie art. 7 ust.7a.

Natomiast w związku z brakiem pełnych danych za 2019 r. Ministerstwo uzupełniło dane do Sprawozdania z realizacji Krajowego Planu Działań za 2019 r.

W całym roku 2019 r. udzielono wsparcia 32 cudzoziemskim ofiarom handlu ludźmi na podstawie art. 5a ustawy o pomocy społecznej w tym:

- 24 osoby otrzymało zasiłek celowy (w formie pieniężnej),
- 9 cudzoziemców otrzymało pomoc w formie świadczenia rzeczowego (schronienie, posiłek, niezbędne ubranie).

Objęto pomocą społeczną 326 rodzin z powodu potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi na podstawie art. 7 ust.7a .

Informacje zgłoszone przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Pomoc obywatelom polskim, jak również niereprezentowanym obywatelom państw członkowskich UE, będącym potencjalnymi ofiarami handlu ludźmi za granicą, jest realizowana przez konsulów w sposób indywidualny w oparciu o przepisy ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. Prawo konsularne. Jedną z form pomocy jest pomoc finansowa na powrót do kraju. W ramach standardowych działań konsulowie wydają poszkodowanym obywatelom paszporty tymczasowe na powrót do kraju oraz organizują niezbędne wsparcie np. w zorganizowaniu bezpiecznego miejsca noclegowego. W szczególnych sytuacjach udzielana jest tzw. bezzwrotna pomoc finansowa (art. 44 ustawy).

Konsulowie ponadto biorą udział w spotkaniach poświęconych zjawisku handlu ludźmi organizowanych przez organy państw akredytacji i działające tam organizacje. Ponadto zagadnienia te są poruszane w ramach lokalnej współpracy konsularnej z przedstawicielstwami innych krajów członkowskich UE. Placówki utrzymują również bieżący kontakt z oddziałami inspektoratów pracy, służbami strzegącymi porządku publicznego, organizacjami pozarządowymi i fundacjami zajmującymi się problemem.

Informacje zgłoszone przez organizacje pozarządowe

Fundacja Light House kontynuowała prowadzenie utworzonego w 2019 roku mieszkania interwencyjnego, przewidziane jako krótko terminowe (do 3 miesięcy) schronienie dla domniemanych ofiar handlu ludźmi, kobiet, mężczyzn oraz małoletnich wraz z opiekunem prawnym. Mieszkanie posiada 4 miejsca noclegowe.

W roku 2020 Fundacja Light House udzieliła schronienia i wsparcia 7 osobom (4 kobiety), w tym trójce dzieci. 2 z kobiet nie była zidentyfikowana jako ofiary handlu ludźmi. Przy współpracy z organami ścigania powzięto informacje, iż kobiety zaangażowane są w związki z przestępcami, dochodziło do poważnej przemocy, gróźb i szantaży oraz istniały przesłanki by twierdzić iż sprawcy przygotowują się do sprzedaży pań do agencji towarzyskich. Pozostałe dwie kobiety to najbliższa rodzina podopiecznych, której również zagrażało bezpośrednie niebezpieczeństwo ze strony sprawców/domniemanych sprawców. Dzieci były dziećmi jednej z podopiecznych.

III.5 Upowszechnianie informacji dla zidentyfikowanych ofiar handlu ludźmi dot. ich praw (w języku zrozumiałym dla ofiary)

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi i organami ścigania.

Termin 2020–2021.

Miernik: nakład ulotek.

Departament Analiz i Polityki Migracyjnej we współpracy z Departamentem Komunikacji Społecznej opracował graficznie i merytorycznie ulotki oraz zlecił ich tłumaczenie w języku angielskim, ukraińskim i wietnamskim. Ulotki adresowane są do ofiar handlu ludźmi zarówno zidentyfikowanych jak i nieświadomych, że są ofiarami handlu ludźmi. Komunikat zawarty w ulotce jest również właściwy dla ewentualnych świadków przestępstwa handlu ludźmi. Pilotażowo ulotka była eksponowana na billboardach w 3 lokalizacjach Warszawy, w których mogły przebywać lub przemieszczać się osoby z ww. grup docelowych. Wydruk i dystrybucję ulotek do Wojewódzkich Zespołów do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, Policji, Straży Granicznej oraz Wojewódzkich Urzędów Pracy zaplanowano na 2021 r.

Równolegle Departament Analiz i Polityki Migracyjnej prowadzi prace nad uaktualnieniem i przetłumaczeniem treści na stronie internetowej Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego w zakładce dedykowanej wsparciu ofiar handlu ludźmi.

III.6 Opracowanie Programu wsparcia i ochrony małoletnich ofiar handlu ludźmi

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Równego Traktowania (PRdsRT) oraz organizacjami pozarządowymi.

Termin: 2020-2021.

Miernik: koncepcja Programu i propozycja jego wdrożenia.

Inne informacje dotyczące wsparcia i ochrony ofiar handlu ludźmi zgłoszone przez podmioty zaangażowane w krajowy system przeciwdziałania handlowi ludźmi

Informacja zgłoszona przez Urząd do Spraw Cudzoziemców

W ramach obowiązującej w Departamencie Postępowania uchodźczych UdSC „Procedury postępowania dla pracowników Urzędu do Spraw Cudzoziemców rozpatrujących wnioski o nadanie statusu uchodźcy w przypadku dokonania wstępnej identyfikacji cudzoziemca jako ofiary handlu ludźmi”, będącej częścią Zasad postępowania w sprawach wpływających do Departamentu Postępowania Uchodźczych, w 2020 r. pracownicy Departamentu dokonali wstępnej identyfikacji w przypadku dwojga cudzoziemców (mężczyzna, kraj pochodzenia Mołdawia, forma wykorzystania żebractwo; kobieta, kraj pochodzenia Ukraina, forma wykorzystania prostytutka).

Informacje zgłoszone przez Wojewódzkie Zespoły do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi – wybrane przykłady:

Świętokrzyski Urząd Wojewódzki

W 2020 roku podjęto działania koordynujące pomoc pięcioosobowej grupie obywateli Jemenu. Grupa młodych mężczyzn w wieku od 24 do 38 lat, forma wykorzystywania: praca przymusowa w branży gastronomicznej (przemoc, brak wynagrodzenia), w różnych województwach (łódzkie, podkarpackie, świętokrzyskie) u 1 pracodawcy.

Placówka Straży Granicznej w Kielcach prowadziła w 2020 r. w tej sprawie śledztwo pod nadzorem Prokuratury Okręgowej w Nowym Sączu. Obywatele Jemenu przebywali w Ostrowcu Świętokrzyskim, w domu znajomego małżeństwa z Jemenu. Zostali objęci wsparciem ze strony KCIK oraz ośrodka pomocy społecznej w Ostrowcu Świętokrzyskim. Dyrekcja oraz pracownik OPS bardzo aktywnie zaangażowali się w pomoc ofiarom oraz ściśle współpracowali w tym zakresie zarówno z KCIK jak i Pracownikami ŚUW, zarówno z Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców jak i Polityki Społecznej i Zdrowia. Jemeńczycy otrzymali z budżetu państwa zasiłki, przyznane decyzją administracyjną na podstawie ustawy o pomocy społecznej na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, paczki żywnościowe oraz odzież, bieżący dozór oraz pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, związanych z legalizacją pobytu.

W listopadzie 2020 r. mężczyźni przenieśli się do Buska Zdroju, gdzie również ten sam znajomy udziela im schronienia. Ofiary zostały objęte opieką tamtejszego ośrodka pomocy społecznej, zgodnie z właściwym miejscem pobytu. Także PCPR w Busku Zdroju został poinformowany o pobycie cudzoziemców i sprawuje nadzór dot. ew. potrzeby udzielenia im interwencji kryzysowej.

W chwili obecnej nadal trwa procedura dotycząca wydania przez wojewodę zgody na pobyt czasowy.

Z uzyskanych od przyjaciela mężczyzn informacji wynika, że po uzyskaniu wymaganych zezwoleń zostaną oni zatrudnieni przez niego w punkcie gastronomicznym (kebab) i planują pozostawać w Polsce w celach zarobkowych.

Małopolski Urząd Wojewódzki

Od 1 lipca 2018 roku Wydział Polityki Społecznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie realizuje Projekt pn. Małopolska przyjazna cudzoziemcom – wsparcie w integracji i adaptacji obywateli państw trzecich. Projekt realizowany będzie do 30 września 2021 roku. Głównym celem projektu jest poszerzenie zakresu usług integracyjnych dla obywateli państw trzecich na terenie województwa małopolskiego. Realizowane w ramach projektu działania skierowane są do obywateli państw trzecich przebywających w Polsce legalnie, personelu instytucji publicznych obsługujących cudzoziemców (głównie pracowników powiatowych urzędów pracy, ośrodków pomocy społecznej), nauczycieli i pedagogów szkolnych oraz obywateli państwa przyjmującego. Główne działania realizowane w ramach Projektu:

- działalność Punktów Informacyjno–Doradczych dla Obywateli Państw Trzecich w Krakowie i w Nowym Sączu, które świadczą kompleksową pomoc i wsparcie dla obywateli państw trzecich
- bezpłatne kursy języka polskiego dla obywateli państw trzecich
- bezpłatne kursy adaptacyjne przybliżające kwestie administracyjne i prawne, polską kulturę i zwyczaje
- szkolenia i spotkania dla pracowników instytucji publicznych i pracowników oświaty

- spotkania Platformy Współpracy, celem których jest m.in. wymiana doświadczeń i informacji oraz współpraca służb, instytucji i innych podmiotów działających w obszarze integracji cudzoziemców, a także wypracowanie rekomendacji do strategii integracji cudzoziemców na terenie województwa małopolskiego.

W 2020 roku pracownicy Punktu Informacyjno-Doradczego dla Obywateli Państw Trzecich w Krakowie podjęli informację o obywatelach Kolumbii, którzy mogą być ofiarami handlu ludźmi. W wyniku działań podjętych we współpracy z Koordynatorem Wojewódzkiego Zespołu ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi informacja została przekazana do Wydziału Kryminalnego Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie. W wyniku postępowania Policji obywatele Kolumbii otrzymali zaświadczenia, o których mowa w art. 170 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2020 r. poz. 35), zostali również objęci pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie.

W 2020 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie udzielał pomocy 2 ofiarom handlu ludźmi na podstawie art. 5a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Osobom tym udzielono pomocy w formie zasiłków celowych na łączną kwotę 7.400 zł, w tym zasiłków celowych na żywność w łącznej wysokości 5400 zł, leki – 1200 zł i obuwie – 800 zł.

Mazowiecki Urząd Wojewódzki

Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie przekazało, że w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie m.st. Warszawy w 2020 r. przebywało 5 małoletnich zidentyfikowanych jako ofiary handlu ludźmi - 4 obywatelki państw afrykańskich i 1 obywatelka Bułgarii. Dziewczęta zostały objęte kompleksową opieką, wsparciem i wychowaniem na terenie placówek i poza nimi. Współpracowały one z La Stradą Fundacją Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu. Małoletnie są wdrażane do procesu adaptacji w nowych warunkach.

W ramach działań nieujętych w Krajowym Planie Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie skierowało do hostelu Warszawskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej 3 osoby zidentyfikowane jako ofiary handlu ludźmi lub będące w procedurze identyfikacji. Skierowano 2 mężczyzn (obywatela Polski i obywatela Indii) oraz 1 kobietę (obywatelkę Polski). Wszystkie osoby otrzymały pomoc z zakresu poradnictwa psychologicznego i socjalnego. W zakresie kompleksowego wsparcia WOIK współpracuje ściśle z Fundacją La Strada.

Ponadto w ramach realizacji indywidualnego programu integracji Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie udzielało (i nadal udziela) pomocy dwóm obywatelkom Sierra Leone, posiadającym ochronę międzynarodową, zidentyfikowanych jako ofiary handlu ludźmi. W ramach realizacji indywidualnych programów integracji obie klientki otrzymują pomoc finansową oraz wsparcie pracownika socjalnego. Cudzoziemki są objęte wsparciem Fundacji La Strada.

W 2020 r. do Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie wpłynęło 6 wniosków o pomoc w ramach indywidualnych programów integracji nieletnich cudzożemek zidentyfikowanych jako ofiary handlu ludźmi. Postępowania w ww. sprawach zostały zawieszono do czasu osiągnięcia pełnoletności przez wnioskodawczynię. Każda z małoletnich objęta jest wsparciem Fundacji La Strada.

Biuro Pomocy i Projektów Społecznych m. st. Warszawy poinformowało, że w 2020 r. pomoc ofiarom handlu ludźmi w formie ambulatoryjnej oraz pobytu w hostelu dostępna była w ramach zadań realizowanych przez Warszawski Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz w ramach realizacji indywidualnych programów integracji (opisane powyżej). Ponadto pomoc w formie świadczeń

zgodnie z art. 5a ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. dostępna jest w ośrodkach pomocy społecznej m.st. Warszawy.

Międzynarodowa Organizacja do spraw Migracji (IOM) w 2020 r. w obszarze przeciwdziałania i zwalczania handlu ludźmi ramach realizowanego przez IOM programu dobrowolnych powrotów udzielono pomocy w powrocie dwóm osobom: obywatelowi Kolumbii (w ramach projektu Pomoc w dobrowolnym powrocie z Polski, współfinansowanego ze środków Funduszu Azylu, Migracji i Integracji) oraz obywatelce Bułgarii. W obu przypadkach cudzoziemcy zostali skierowani do IOM przez operatora KCIK (Fundację La Strada). Pomoc IOM w powrocie objęła poprzedzającą wyjazd z Polski ocenę ryzyka powrotu, przeprowadzoną przez pracowników IOM z biur znajdujących się w kraju powrotu, przygotowanie wyjazdu oraz możliwość skorzystania z pomocy reintegracyjnej. Pomoc w powrocie dla ofiar handlu ludźmi jest zapisana w planie działania, który to dokument IOM przedkłada rokrocznie do akceptacji MSWiA. Środki na pomoc pochodzą obecnie z Funduszu AMI (w wypadku obywateli krajów spoza UE) lub skarbu państwa (obywatele państw UE). Możliwość skorzystania z pomocy IOM wymaga uprzedniego potwierdzenia przez Komendę Główną Straży Granicznej, w oparciu o zaświadczenie o uznaniu za ofiarę handlu ludźmi, wydane cudzoziemcowi przez uprawnione organy. Instytucją kierującą cudzoziemców do IOM jest zazwyczaj Fundacja La Strada. Ponadto na prośbę biur IOM z Norwegii i Finlandii warszawskie biuro IOM realizowało w roku ubiegłym pomoc reintegracyjną dla obywateli polskich, uznanych za ofiary na terenie Norwegii i Szwecji. Ogółem pomocą objęto 7 osób; w czterech przypadkach była to kontynuacja pomocy świadczonej już 2019 r., w trzech dotyczyła osób, które powróciły do Polski z pomocą IOM w 2020 r.. Pomoc, przekazywana beneficjentom w formie rzeczowej, obejmowała zakup sprzętu AGD, opłacenie czynszu za wynajem lokali mieszkalnych, kursów doskonalenia zawodowego i opłaty czesnego za studia. Dodatkowo otrzymywali oni pewną kwotę pieniężną w postaci miesięcznie wypłacanych zapomóg. Beneficjenci pomocy przed powrotem do Polski zmuszani byli w większości do pracy przymusowej lub popełnienia drobnych przestępstw (kradzieże sklepowe). Skierowani przez policję do IOM (w wypadku ofiar identyfikowanych w Szwecji, z uwagi na brak tam przedstawicielstwa IOM, do biura w Finlandii), otrzymali pomoc w powrocie do Polski (w dwóch przypadkach obejmującą koszt odbycia 14-dniowej kwarantanny), bezpośrednią pomoc finansową oraz środki na pomoc rzeczową. Sytuacja po powrocie wymagała w trzech przypadkach konsultacji i dodatkowej pomocy i wsparcia ze strony KCIK-u. Trudna sytuacja materialna powracających, wykluczenie społeczne oraz traumy związane z doświadczonym wykorzystaniem utrudniły proces reintegracji, który w dwóch przypadkach został przerwany na skutek zerwania kontaktów z IOM.

Informacje zgłoszone przez organizacje pozarządowe

Fundacja LightHouse utworzyła ogólnopolską sieć wolontariuszy i zaangażowanych we wsparcie ofiar handlu ludźmi organizacji, jak również stworzyła narzędzie wymiany informacji na platformie internetowej. Wolontariusze zostali przeszkoleni do asystowania ofiarom handlu ludźmi w interwencjach czy postępowaniach w sprawach o handel ludźmi.

Część IV

Ściganie przestępstwa handlu ludźmi

IV.1 Bieżąca analiza / Koordynacja współpracy pomiędzy Policją, Strażą Graniczną i Prokuraturą w zakresie wsparcia ofiar i zwalczania handlu ludźmi

Odpowiedzialni za realizację: grupa robocza ds. wsparcia ofiar działająca w ramach Zespołu.

Termin: 2020-2021 (realizowane na bieżąco).

Miernik: liczba spotkań.

Grupa robocza ds. wsparcia ofiar handlu ludźmi spotkała się 17 września 2020 r. Notatkę z posiedzenia stanowi Załącznik nr 6 do Sprawozdania z realizacji zadań Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi przy Ministrze SWiA. Grupa robocza ds. wsparcia ofiar handlu ludźmi spotkała się 17 września 2020 r. W posiedzeniu wzięło udział 8 osób (w tym 3 przedstawiciele Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej). Notatka z posiedzenia Grupy stanowi Załącznik nr 6 do Sprawozdania z prac Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi. Ponadto grupa spotkała się jeszcze dwukrotnie w trybie roboczym, tj. 29 maja 2020 r. i 1 października 2020 r. aktualizując algorytmy identyfikacji i postępowania z ofiarami handlu ludźmi dla osób dorosłych i małoletnich.

Jednym z efektów prac tej grupy jest uaktualnienie i opracowanie dwóch algorytmów:

- algorytmu postępowania funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi,
- algorytmu identyfikacji i postępowania wobec małoletniej ofiary handlu ludźmi dla funkcjonariusz Policji i Straży Granicznej.

Informacja zgłoszona przez Straż Graniczną

W roku 2020 Straż Graniczna zidentyfikowała 43 domniemane ofiary handlu ludźmi (z uwzględnieniem ilości, kraju pochodzenia, płci, wieku i formy wyzysku):

- 16 ob. Ukrainy (M- 21, 24, 29, 32, 32, 32, 33, 39, 40, 42, 47, 50, 56, 61/ K- 26, 28) - praca przymusowa;
- 10 ob. Mołdawii (M- 27, 30, 33, 33, 35, 37, 51/ K- 25, 29, 46) - praca przymusowa;
- 5 ob. RP (K- 20, 24, 24, 26, 48)- fikcyjne śluby;
- 5 ob. Jemenu (M- 24, 25, 27, 27, 34) - praca przymusowa;
- 5 ob. Filipin (M- 37, 42/ K- 32, 37, 44) - praca przymusowa;
- 1 ob. Białorusi (M- 29) - praca przymusowa;
- 1 ob. Rosji (M- 59) - praca przymusowa.

W roku 2020 wszczęto 8 nowych śledztw: 5 z obszaru wyzysku do pracy przymusowej; 2 z obszaru wyzysku do prostytucji i 1 z innych form wyzysku, poniżającego godność człowieka.

Zakończono 4 postępowania:

- śledztwo Morskiego OSG z roku 2016 dotyczące wyzysku do prostytucji - akt oskarżenia p-ko 1 ob. Bułgarii o czyn z art. 189 § 1 kk i inne (dodatkowo, w odrębnym śledztwie Morskiego

OSG skierowano akt oskarżenia p-ko 1 ob. Bułgarii o czyn z art. 204 § 2 kk i inne dot. czerpania korzyści z prostytutcji);

- śledztwo Morskiego OSG z roku 2018 – akt oskarżenia p-ko 3 ob. RP o czyn z art. 189 a § 1 kk i inne;
- 2 sprawy opisane w tabeli pod poz. 7 i 8 (umorzenie i przekazanie innemu organowi).

W toku prowadzonych w roku 2020 śledztw przedstawiono zarzut handlu ludźmi 1 podejrzanemu - ob. RP (M), lat 44.

W roku 2020 nie wszczęto spraw, w wyniku wspólnej kontroli Straży Granicznej z Państwową Inspekcją Pracy.

W oparciu o dane statystyczne dot. liczby ujawnionych ofiar, jak i wszczynanych postępowań przygotowawczych stwierdzić należy, że w dalszym ciągu dominującą formą wyzysku jest praca przymusowa.

W roku 2020, najwięcej ofiar z tego właśnie obszaru wyzysku - 16 ob. Ukrainy oraz 1 ob. Białorusi, Straż Graniczna zidentyfikowała do sprawy prowadzonej od roku 2018 przez Morski Oddział SG, a zakończonej z końcem roku 2020 (opisywanej w poprzednich sprawozdaniach).

W tej właśnie sprawie, w dniu 29 grudnia 2020 r. skierowano do sądu okręgowego akt oskarżenia, którym objęto 3 ob. RP (1 M i 2 K). Przedmiotowe postępowanie dotyczyło handlu ludźmi, który miał miejsce w okresie od dnia 1 lutego 2017r. do dnia 23 kwietnia 2018r. na terenie ustalonych miejscowości w Polsce i Szwecji. Obszarem wyzysku była praca przymusowa w sektorze budowlanym. Główny sprawca, swoją legalną działalność gospodarczą wykorzystywał do werbowania pracowników do pracy na terenie Polski i Szwecji. Współpracował z wieloma firmami, do których kierował zwerbowanych do pracy w branży budowlanej. Ogłoszenia zamieszczane były na polskich i ukraińskich portalach internetowych. Zarówno w Polsce, jak i w Szwecji wykorzystywane osoby nie miały zapewnionych godnych warunków zamieszkania. Praca odbywała się nielegalnie. Dodatkowo wynagrodzenie było wypłacane tylko częściowo bądź nie wypłacano go wcale. Kwoty nie wystarczały na zaspokojenie potrzeb życiowych. Pieniądze potracano za mieszkanie, rzekome ubezpieczenie czy odzież roboczą. Wobec pracowników stosowane były groźby irracjonalnych kar finansowych, w celu zmuszenia ich do wykonywania poleceń. Groźono im również wydalaniem z kraju, a w razie ucieczki, odnalezieniem ich samych, czy też ich rodzin. Wykorzystywano krytyczne położenie tych osób, ponieważ zaferowana praca była jedynym źródłem utrzymania ich rodzin, żyjących na skraju ubóstwa. Z uwagi na brak pieniędzy zwerbowani nie mogli zrezygnować z pracy. W toku śledztwa ujawniono łącznie 113 pokrzywdzonych, którymi byli ob. Ukrainy (79 osób), Polski (22 osoby) i Białorusi (12). Ustalono także, że w procedurze wykorzystanych było ponad 500 osób - oprócz wskazanych wyżej. Były to osoby pochodzące z Rosji, Mołdawii, Gruzji i Armenii. Stwierdzono także, że główny sprawca przywłaszczył sobie należne pracownikom wynagrodzenie w kwocie nie mniejszej niż 2 988 000,00 złotych, przy czym pieniądze na wynagrodzenia przekazywane przez firmy, wpłacane były na rachunki bankowe podmiotów gospodarczych, zarządzanych przez dwie oskarżone kobiety. Aby ukryć pochodzenie pieniędzy, oskarżeni wykonywali dziesiątki przelewów między kilkunastoma rachunkami. W tym zakresie oskarżenie obejmuje czyny o pranie pieniędzy z art. 299 § 1 i 5 kk. Ponadto, główny sprawca był zleceniodawcą pobicia osoby, która składała zeznania w sprawie handlu ludźmi. Do zdarzenia doszło w sierpniu 2018 r. W napaści wzięło udział siedem osób. W tym zakresie w sierpniu ubiegłego roku prokurator wobec sześciu z nich skierował do sądu akt oskarżenia. Czterem zarzucił nakłonienie innych osób do pobicia pokrzywdzonego, a dwóm jego pobicie.

Ponadto, z tego obszaru prowadzone są, także przez Morski Oddział SG - 2 sprawy, z których jedna (Placówki SG w Kołobrzegu) dotyczy wykorzystania 5 ob. Filipin do pracy przymusowej, z zastosowaniem groźby karalnej, przymusu bezpośredniego i wykorzystania krytycznego położenia, a druga (Placówki SG we Władysławowie) dotyczy wykorzystania 10 ob. Mołdawii i 1 ob. Ukrainy z zastosowaniem wprowadzenia w błąd lub wyzyskania błędu, co do warunków zatrudnienia – pracy i płacy oraz wykorzystania krytycznego położenia finansowego. W obu przypadkach praca świadczona była przez pokrzywdzone osoby w sektorze przetwórstwa rybnego.

Nową także sprawą jest postępowanie Placówki SG w Kielcach (Karpackiego Oddziału SG) dotyczące wykorzystania w restauracjach typu kebab 5 ob. Jemenu.

Każda z tych spraw jest w początkowej fazie prowadzenia i nie wyklucza się identyfikowania kolejnych ofiar, występujących w danym procederze.

Kolejną sprawą z obszaru wykorzystania do pracy przymusowej, która została wszczęta w roku ubiegłym, a która jest w dalszym ciągu prowadzona jest śledztwo Placówki SG w Legnicy, w której pokrzywdzonym jest ob. Rosji (wyzysk z sektora rolnictwa). Identyfikacji ofiary, na bazie materiałów własnych dokonała Placówka SG we Wrocławiu-Strachowicach, jednak śledztwo, z uwagi na miejsce popełnienia przestępstwa prowadzi Prokurator Rejonowy w Legnicy wraz Placówką SG w Legnicy. Przedmiotowa sprawa miała także wydźwięk medialny, o którym informacje można znaleźć pod linkiem:

<https://legnica.naszemiasto.pl/23-lata-pracowal-jak-niewolnik-na-fermie-drobieu-historia/ar/c1-7908175>

<https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2020-09-21/rosjanin-przez-23-lata-byl-zmuszany-do-niewolniczej-pracy-na-fermie-pod-lubinem/>.

Drugim rodzajem spraw prowadzonych przez Straż Graniczną są postępowania dotyczące wyzysku do prostytucji, w rozumieniu definicji handlu ludźmi. Jedna z tych spraw (Placówki SG w Tarnowie) dotyczy wyzysku ob. RP do prostytucji, a druga (Placówki SG Warszawa-Okęcie) dotyczy wyzysku ob. Gwinei. Ostatnia z wymienionych spraw, łączy się ze śledztwem także Placówki SG Warszawa-Okęcie opisanym w sprawozdaniu za rok 2019, a dotyczącym wyzysku małoletnich pochodzących z Sierra Leone i Gwinei. Przedmiotowe śledztwa są w toku.

Trzecim obszarem wykorzystania w rozumieniu definicji handlu ludźmi, będącym w aktywnym zainteresowaniu służbowym Straży Granicznej jest obszar zmuszania ob. RP do zawierania fikcyjnych ślubów. W tym zakresie, w dalszym ciągu prowadzone jest śledztwo Śląskiego Oddziału Straży Granicznej i Prokuratury Okręgowej w Opolu, w toku którego w roku 2020 ujawniono kolejnych 5 ofiar (ob. RP). Przedmiotowe postępowanie prowadzone jest także w formie powstałego w dniu 24.07.2018 r. wspólnego zespołu dochodzeniowego (Joint Investigation Team - JIT) ze stroną brytyjską i cypryjską. Łącznie w ramach śledztwa ujawniono 22 ofiary handlu ludźmi (ob. RP). Sprawa była także wskazywana w poprzednim sprawozdaniu.

Stwierdzić należy, że prowadzenie spraw o handel ludźmi jest procesem złożonym i długotrwałym. Konieczność wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności danego procederu handlu ludźmi, zgromadzenia materiału dowodowego i utrwalenia go dla sądu wymaga szeregu czynności procesowych, którym także towarzyszą czynności niejawne, operacyjno-rozpoznawcze.

Z wielowątkowych spraw, które są w dalszym ciągu w aktywnym zainteresowaniu Straży Granicznej są przykładowo śledztwa:

- Placówki SG w Rudzie Śląskiej Śląskiego Oddziału SG z roku 2012 (dotyczące ob. Ukrainy wykorzystywanych do pracy w ubojni drobiu);
- Placówki SG w Krakowie Karpackiego Oddziału SG z roku 2017 (dotyczące wyzysku do prostytucji ob. Nigerii);
- Placówki SG w Bobrownikach Podlaskiego Oddziału SG z roku 2017 (dotyczącego sprzedaży dziecka);
- Wydziału Operacyjno-Śledczego Nadwiślańskiego Oddziału SG z roku 2018 (dotyczące niewolnictwa domowego)
- Placówki SG w Ustce Morskiego Oddziału SG z roku 2019 (dotyczące ob. Ugandy wykorzystywanych do pracy w sortowni ubrań).

Informacja zgłoszona przez Komendę Główną Policji

Handel Ludźmi (art. 189a § 1-2 k.k.)

Postępowania wszczęte – liczba postępowań wszczętych o przestępstwo handlu ludźmi w 2020r. wyniosła 14 postępowań, z czego 9 postępowań wszczęto z art. 189a § 1 k.k. i 5 z art. 189a § 2 k.k.

Wszczęte postępowania dotyczyły nw. form:

- 8 w innych formach wykorzystania poniżających godność człowieka, w tym 4 w formie przygotowania do przestępstwa;
- 3 w pracy lub usługach o charakterze przymusowym;
- 2 w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania;
- 1 w formie przygotowania, dotyczyło pozyskania komórek, tkanek lub narządów wbrew przepisom ustawy.

Liczba przestępstw handlu ludźmi zarejestrowanych w Krajowym Systemie Informacyjnym Policji w ramach prowadzonych postępowań w 2020 r. wyniosła 38 przestępstw, z czego 32 przestępstwa zarejestrowano z art. 189a § 1 k.k. i 6 z art. 189a § 2 k.k.

Spośród przestępstw zarejestrowanych:

- 14 zarejestrowano jako wykorzystanie w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania;
- 9 w pracy lub usługach o charakterze przymusowym;
- 9 w innych formach poniżających godność człowieka, w tym 4 w formie przygotowania.

Przestępstwa stwierdzone – w 2020 r. liczba przestępstw stwierdzonych w postępowaniach zakończonych wyniosła 11.

Spośród przestępstw stwierdzonych:

- 6 dotyczyło wykorzystania w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania;
- 3 w pracy lub usługach o charakterze przymusowym;
- 2 w innych formach wykorzystania poniżających godność człowieka, w tym 1 w formie przygotowania do przestępstwa.

Podejrzani – w 2020 r. w prowadzonych postępowaniach przedstawiono zarzuty łącznie 23 podejrzanym, w tym 21 obywatelom Polski (5 kobiet i 16 mężczyzn) i 2 obywatelom Bułgarii (mężczyźni). Spośród wszystkich podejrzanych, 12 przedstawiono zarzuty w ramach działania w zorganizowanej grupie przestępczej.

Ponadto w postępowaniach zakończonych w wykrytych przestępstwach ustalono 18 podejrzanych, w tym 12 obywateli Polski (5 kobiet i 7 mężczyzn) i 6 obywateli Bułgarii (mężczyźni). Spośród ustalonych w zakończonych postępowaniach podejrzanych, 8 działało w ramach zorganizowanej grupy przestępczej.

Pokrzywdzeni – liczba pokrzywdzonych wykazanych w 2020 r. w postępowaniach zakończonych i przestępstwach stwierdzonych wyniosła 10 osób.

Liczba zidentyfikowanych domniemyanych ofiar handlu ludźmi (wg. formularzy identyfikacji przesłanych do WHL BK KGP) wyniosła 17 osób.

Spośród ogólnej liczby pokrzywdzonych oraz domniemyanych ofiar handlu ludźmi zidentyfikowano je w niżej wymienionych formach wykorzystania:

- w prostytucji – (11 ob. Polski, 4 ob. Bułgarii);
- w pracy przymusowej – (8 ob. Polski, 3 ob. Kolumbii);
- w innych formach – (1 ob. Polski);

Zmuszanie do prostytucji (art. 203 k.k.)

Postępowania wszczęte – liczba postępowań wszczętych o przestępstwo zmuszania do prostytucji w 2020 r. wyniosła 11 postępowań.

Liczba przestępstw zmuszania do prostytucji zarejestrowanych w KSIP w ramach prowadzonych postępowań w 2020 r. wyniosła 27.

Przestępstwa stwierdzone – w 2020 r. liczba przestępstw stwierdzonych w postępowaniach zakończonych wyniosła 12.

Podejrzani – w 2020 r. w prowadzonych postępowaniach przedstawiono zarzuty łącznie 12 podejrzanym, w tym 10 obywatelom Polski (mężczyźni) i 2 obywatelom Bułgarii (mężczyźni).

W 2020 r. w przestępstwach wykrytych ustalono 7 podejrzanych, w tym 6 obywateli Polski (mężczyźni) i 1 obywatel Bułgarii (mężczyzna).

Pokrzywdzeni – liczba pokrzywdzonych wykazanych w 2020 r. w postępowaniach zakończonych i przestępstwach stwierdzonych wyniosła 12 osób, w tym 11 obywaterek Polski i 1 obywatelka Bułgarii (małoletnia).

Stręczycielstwo, sutenerstwo, kuplerstwo wobec osób małoletnich (art. 204 § 3 k.k.)

Postępowania wszczęte – liczba postępowań wszczętych o przestępstwo z art. 204 § 3 k.k. wyniosła 5.

Liczba przestępstw z art. 204 § 3 k.k. zarejestrowanych w KSIP w ramach prowadzonych postępowań w 2020 r. wyniosła 7.

Przestępstwa stwierdzone – w 2020 r. liczba przestępstw stwierdzonych w postępowaniach zakończonych wyniosła 6.

Podejrzani – w 2020 r. w prowadzonych postępowaniach przedstawiono zarzuty łącznie 5 podejrzanym., w przestępstwach wykrytych ustalono 5 podejrzanych.

Wybrane przykłady zakończonych w 2020 r. postępowań przygotowawczych z art. 189a§1 k.k.:

- dotyczących prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania:

KWP Lublin

W okresie od dnia 6 marca 2018 r. do 30 sierpnia 2018 r. w różnych miejscowościach na terenie Polski, w tym Radzyniu Podlaskim, Skierniewicach i innych miejscowościach oraz na terenie państw UE w tym Bułgarii i Niemiec sprawcy w ramach działania zorganizowanej grupy przestępczej mającej na celu popełnienie przestępstw związanych z handlem ludźmi, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i czyniąc sobie z popełnionych przestępstw stałe źródło dochodu wykorzystywali krytyczne położenie nieustalanej dotychczas liczby kobiet w postaci braku środków do utrzymania oraz wprowadzaniu w błąd co do warunków oferowanej pracy. Sprawcy stosowali wobec kobiet przemoc w postaci bicia, gróźb, głodzenia oraz seksualnego wykorzystywania, jak też sprzedawali je innym osobom, werbowali i transportowali kobiety pomiędzy ww. krajami w celu wykorzystania ich, za ich zgodą, w prostytucji. Członkami grupy przestępczej byli w większości obywatele bułgarscy.

- dotyczących niewolnictwa:

KWP Katowice

Sprawcy w okresie od dnia 9 marca 2016 roku do dnia 2 października 2016 roku w Świdnicy, Świebodzicach, oraz Bradford na terytorium Wielkiej Brytanii, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz czyniąc sobie z popełnienia przestępstwa stałe źródło dochodu, wspólnie i w porozumieniu dopuścili się handlu ludźmi, w ten sposób, że w celu wykorzystania Łukasza G. w pracy o charakterze przymusowym oraz w żebractwie, zwerbowali go w schronisku dla bezdomnych w Świdnicy pod pozorem legalnej pracy na terenie Wielkiej Brytanii, a następnie transportowali do tego państwa organizując i opłacając jego podróż, po czym przyjęli i przechowywali go w mieszkaniu w Bradford. Jednocześnie zatrzymali i ukrywali dowód osobisty pokrzywdzonego, po uprzednim wprowadzeniu go w błąd co do warunków przyszłej pracy na terenie Wielkiej Brytanii oraz wysokości i sposobu rozliczenia należności za udzielone mu mieszkanie i wyżywienie. Sprawcy wywołali w ten sposób u Łukasza G. przeświadczenie, że jedynie część ze środków stanowiących zapłatę za świadczoną przez niego pracę będzie oddawana na poczet opisanych wyżej kosztów utrzymania w Bradford. W rzeczywistości całość zarobionych przez niego pieniędzy była mu zabierana. Ponadto przemocą polegającą na zadawaniu uderzeń w różne części ciała oraz nadużywając stosunku zależności wynikającego z zapewnienia mieszkania i wyżywienia na terenie Wielkiej Brytanii oraz wykorzystując stan bezradności Łukasza G. warunkowany nieznajomością języka angielskiego oraz brakiem umiejętności w samodzielnym zapewnieniu sobie egzystencji w tym kraju, zmuszali go do pracy oraz żebractwa zabierając całość uzyskanych przez niego na tej drodze środków.

- dotyczących pracy lub usług o charakterze przymusowym;

CBŚP:

W okresie od początku września 2013r. działając w ramach zorganizowanej grupy przestępczej sprawcy dopuścili się handlu ludźmi poprzez wprowadzenie w błąd co do rzeczywistych przyczyn wyjazdu do Republiki Federalnej Niemiec w celu ich wykorzystania poprzez zmuszanie ich do zawierania umów kredytowych oraz zawierania umów telekomunikacyjnych z niemieckim

operatorem w ten sposób pozyskując od operatora telefony komórkowe będące składnikiem tych umów.

W okresie od 11 listopada 2014 roku do 01 lutego 2015 roku na terenie Polski oraz Niemiec, ustaleni sprawcy dopuścili się przestępstwa handlu ludźmi polegającego na werbowaniu, transporcie, dostarczaniu i przechowywaniu osób w celu ich wykorzystywania w pracy lub usługach o charakterze przymusowym. Sprawcy w ramach przestępczej działalności przywłaszczyli sobie m.in. pieniądze w kwocie ponad 27.000zł oraz 1.500 euro zarobione przez jedną ze zwerbowanych osób oraz stosowali przemoc wobec tych osób.

Informacja zgłoszona przez Prokuraturę Krajową

łącznie liczba pokrzywdzonych w 2020 r.: 267, a w tym:

- liczba pokrzywdzonych ze względu na wiek:
 - dorosłych: 261;
 - małoletnich: 8,
- liczba pokrzywdzonych małoletnich z podziałem uwzględniającym kraj pochodzenia:
 - Polska: 7;
 - Bułgaria: 1,
- liczba pokrzywdzonych dorosłych z podziałem ze względu na kraj pochodzenia:
 - Polska: 100;
 - Ukraina: 72;
 - Filipiny: 47;
 - Mołdawia: 14;
 - Białoruś: 12;
 - Jemen: 5;
 - Bułgaria: 4;
 - Kolumbia: 3;
 - Mongolia: 2;
 - Rosja: 1;
 - tożsamość nieustalona: 1,
- liczba pokrzywdzonych ze względu na formę wykorzystania:
 - praca przymusowa: 210;
 - prostytutka: 32;
 - handel dziećmi: 7;
 - fikcyjne małżeństwa: 17;
 - zmuszanie do popełnienia przestępstwa: 2;
 - pozyskiwanie tkanek lub narządów: 1,
- liczba osób skierowanych do Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi: 0,
- liczba postępowań wszczętych na podstawie art. 189a § 1 i 2 k.k.: 46, z uwzględnieniem charakteru wykorzystywania:

- prace przymusowe: 20;
- prostytutka: 11;
- pozyskiwanie tkanek lub narządów: 1;
- inne (w tym handel dziećmi, zmuszanie do wyłudzenia świadczeń socjalnych): 12;
- nie ustalono: 2,
- łączna liczba postępowań zakończonych: 45, z uwzględnieniem sposobu zakończenia:
 - skierowanie aktu oskarżenia: 10;
 - zawieszenie postępowania: 7;
 - umorzenie postępowania: 21;
 - odmowa wszczęcia postępowania: 7,
- liczba postępowań, w których nastąpiła zmiana kwalifikacji czynu z handlu ludźmi na innych rodzaj przestępstwa: 2,
- liczba podejrzanych: 39, a w tym:
 - liczba podejrzanych ze względu na płeć/obywatelstwo:
 - 24 mężczyzn obywatelstwa polskiego;
 - 7 kobiet obywatelstwa polskiego;
 - 8 mężczyzn obywatelstwa bułgarskiego;
 - liczba podejrzanych ze względu na formę wykorzystywania:
 - prostytutka: 17;
 - praca przymusowa: 22,
- liczba oskarżonych: 20, a w tym:
 - liczba oskarżonych ze względu na obywatelstwo:
 - 14 osób obywatelstwa polskiego;
 - 6 osób obywatelstwa bułgarskiego,
- liczba oskarżonych ze względu na formę wykorzystywania:
 - praca przymusowa: 12,
 - prostytutka: 8.

IV.2 Organizacja spotkań przedstawicieli Straży Granicznej i Państwowej Inspekcji Pracy zaangażowanych w realizację kontroli legalności zatrudnienia na terytorium RP, z uwzględnieniem problematyki handlu ludźmi i pracy przymusowej

Odpowiedzialni za realizację: Główny Inspektorat Pracy, Komenda Główna Straży Granicznej.

Termin: 2020-2021.

Miernik: liczba spotkań.

Informacja zgłoszona przez Straż Graniczną

W dniu 10.12.2020 r. przedstawiciel Zarządu Operacyjno-Śledczego KG SG uczestniczył w szkoleniu on-line pt. „Problematyka zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi, w tym do pracy przymusowej”. W trakcie przedsięwzięcia, w panelu dla Straży Granicznej przedstawiono multimedialny wykład pt. "Przeciwdziałanie handlowi ludźmi w działaniach Straży Granicznej. Współpraca z innymi instytucjami w zakresie eliminacji tego przestępstwa, w szczególności w obszarze pracy przymusowej"

Informacja zgłoszona przez Główny Inspektorat Pracy

W roku realizowane były spotkania ze Strażą Graniczną organizowane w ramach współpracy jednostek terenowych Państwowej Inspekcji Pracy z tą formacją, w tym także realizowane w ramach działalności wojewódzkich zespołów ds. handlu ludźmi (m.in. w Gdańsku, Bydgoszczy, Łodzi, Olsztynie).

Jako przykład współpracy PIP ze Strażą Graniczną na poziomie lokalnym należy wskazać m.in. trzy spotkania zrealizowane w ramach współpracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Zielonej Górze z Nadodrzańskim Oddziałem Straży Granicznej (luty, lipiec, grudzień 2020 r.), podczas których omawiane były kwestie dotyczące podejmowania wspólnych działań wobec wytypowanych podmiotów w zakresie kontroli legalności zatrudnienia obywateli polskich i cudzoziemców, agencji zatrudnienia, pracowników tymczasowych oraz problematyki delegowania w ramach świadczenia usług oraz handlu ludźmi i pracy przymusowej

IV.3 Spotkania z polskimi oficerami łącznikowymi oraz akredytowanymi w Polsce w celu wzmocnienia współpracy i wymiany informacji w zakresie zwalczania zjawiska handlu ludźmi

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji.

Termin: 2020-2021.

Miernik: liczba spotkań / liczba uczestników.

W 2020 r. policjanci WHL BK KGP uczestniczyli w 7 spotkaniach zarówno z oficerami łącznikowymi akredytowanymi w Polsce jak i polskimi akredytowanymi za granicą, w tym: 4 spotkania z oficerem łącznikowym NCA w Polsce i po jednym spotkaniu z oficerami z USA, Rumuni i polski w USA;

IV.4 Opracowanie i wdrożenie nowego „Algorytmu postępowania funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi” – rozpoczęcie prac nad przygotowaniem nowego Algorytmu.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej.

Termin: 2020-2021.

Miernik: opracowanie dokumentu / skierowanie do stosowania w jednostkach Policji i Straży Granicznej.

Grupa robocza ds. wsparcia ofiar handlu ludźmi działająca w ramach Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi uaktualniła i opracowała dwa algorytmy:

- algorytmu postępowania funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi,
- algorytmu identyfikacji i postępowania wobec małoletniej ofiary handlu ludźmi dla funkcjonariusz Policji i Straży Granicznej.

Na zlecenie Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej algorytmy zostały opracowane graficznie w wersji umożliwiającej dystrybucję elektroniczną i wykorzystanie materiałów w czasie szkoleń.

W trakcie procedury tworzenia Algorytmów, ich projekty były konsultowane z lokalnymi koordynatorami ds. handlu ludźmi, ulokowanymi w każdym Oddziale Straży Granicznej oraz w ramach Policji. Po uzyskaniu dokumentów z MSWiA zostaną one wdrożone do stosowania w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej oraz Policji.

IV.5 Opracowanie podręcznika dla organów wymiaru sprawiedliwości oraz organów ścigania, a także innych organów zaangażowanych w zwalczanie handlu ludźmi, w zakresie dotyczącym postępowania w sprawach o handel ludźmi

Odpowiedzialni za realizację: grupa ekspercka Zespołu. (z udziałem MSWiA, MS, PK, KGP, KGSG, PRdsRT).

Termin: 2020-2021.

Miernik: publikacja podręcznika.

Grupa ad hoc ds. podręcznika dla organów wymiaru sprawiedliwości oraz organów ścigania pracowała nad materiałem zawartym w publikacji pt. „ Anti-Trafficking Training Material for Judges and Prosecutors, Background Reader, in EU Member States and Accession and Candidate Countries wydawnictwa International Centre for Migration Policy Development. Zorganizowano, między innymi, wideokonferencję uzgodnieniową we współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości z wydawnictwem - International Centre for Migration Policy Development na temat możliwości formalno-prawnych przetłumaczenia z języka angielskiego na język polski, redakcji oraz uaktualnienia publikacji oraz określenie wstępnego zakresu spisu treści dla podręcznika.

IV.6 Opracowanie wytycznych dla inspektorów pracy, w zakresie metodyki prowadzenia czynności kontrolnych w sprawach, w których zachodzi podejrzenie handlu ludźmi, w szczególności pracy przymusowej

Odpowiedzialni za realizację: grupa robocza Zespołu (z udziałem MSWiA, MS, PK, KGP, KGSG), we współpracy z Głównym Inspektorem Pracy.

Termin: 2020-2021.

Miernik: opracowanie i wdrożenie wytycznych.

W dniu 19 października 2020 r. w czasie posiedzenia Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi zainicjowano nabór do grupy roboczej, która będzie zajmowała się opracowaniem algorytmu identyfikacji i postępowania dla inspektorów pracy w przypadku domniemania pracy przymusowej. Obecnie grupa ta liczy 8 osób poza pracownikami Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA.

Inne działania w obszarze ścigania handlu ludźmi zgłoszone przez podmioty zaangażowane w krajowy system przeciwdziałania handlowi ludźmi

Informacje zgłoszone przez Departament Funduszy Europejskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji jest Operatorem Programu „Sprawy wewnętrzne” Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF) 2014-2021. W wyniku ustaleń z przedstawicielami Państwa-Darczyńcy, tj. m.in. Norweskim Ministerstwem Sprawiedliwości i Porządku Publicznego, kwestie związane ze zwalczaniem przestępstwa handlu ludźmi są zagadnieniem istotnym zarówno

w obszarze programowym NMF 2014-2021 „Międzynarodowa współpraca policyjna i zwalczanie przestępczości” (PA20), jak i „Azyl i migracja” (PA18). W otwartych naborach wniosków w obu obszarach programowych za ich uwzględnienie w projekcie wnioskodawca mógł otrzymać dodatkowe punkty.

Otwarty nabór w obszarze PA18 zostanie rozstrzygnięty w I kwartale 2021 r., natomiast w obszarze PA20 został rozstrzygnięty w 2020 r.

W ramach naboru w obszarze PA20 w wyniku oceny niezależnych ekspertów, ustaleń dokonanych podczas posiedzenia Komitetu ds. Wybory Projektów złożonego z przedstawicieli Operatora Programu oraz Państwa-Darczyńcy, oraz po akceptacji propozycji projektów do dofinansowania przez Międzyresortowy Zespół ds. Europejskich Funduszy Spraw Wewnętrznych, 5 sierpnia 2020 r. Operator Programu podjął decyzję o przyznaniu dofinansowania ośmiu projektom. Spośród nich poniższe projekty dotyczą lub zawierają elementy dotyczące tematyki przeciwdziałania handlowi ludźmi:

Nr projektu	Beneficjent	Tytuł	Wartość całkowita w EUR
NMF/PA20/022	IOM	Współpraca i kompetencja kluczem do skutecznej walki z handlem ludźmi. Faza II	248 523,00
NMF/PA20/003	COS SG w Koszalinie	Wzmocnienie potencjału SG w realizacji ustawowych zadań służbowych w obszarze współpracy międzynarodowej, transgranicznego przemieszczania odpadów oraz zwalczania przestępczości zorganizowanej	961 360,00
NMF/PA20/027	KWP Łódź	Synergia działania służb kluczem do bezpiecznego jutra	259 927,00
NMF/PA20/029	KWP Poznań	NEMESIS – nowoczesny model systemu śledczego w zakresie przestępstw seksualnych	539 849,00

Informacja zgłoszona przez Główny Inspektorat Pracy

W ramach stałego współdziałania przy corocznej ogólnoeuropejskiej operacji Joint Action Day THB for Labour Exploitation, mającej na celu zwalczanie procederu handlu ludźmi i wykorzystywanie do pracy przymusowej jednostki terytorialne PIP prowadziły wspólne z formacjami mundurowymi działania kontrolne ukierunkowane na ujawnianie przypadków pracy przymusowej na terenie podległym danemu OIP.

Jako przykład takich działań można wskazać podjęte w dniach 17- 18.09.2020 r. przez OIP w Bydgoszczy wspólnie z funkcjonariuszami Straży Granicznej i Policji - Wydziału Kryminalnego w Bydgoszczy- Zespołu Operacyjno-Rozpoznawczego do Walki z Handlem Ludźmi czynności rozpoznawcze na terenie województwa kujawsko – pomorskiego. Sprawdzono miejsca, w których zachodziło podejrzenie zmuszania ludzi do niewolniczej pracy. W wyniku czynności na terenie placów budów ujawniono przypadki nielegalnego powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcom, którzy nie

posiadali odpowiedniego zezwolenia na pracę, nie będąc zwolnionymi na podstawie przepisów szczególnych z obowiązku jego posiadania.

Informacje zgłoszone przez Wojewódzkie Zespoły do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi – wybrane przykłady:

Świętokrzyski Urząd Wojewódzki

- We wrześniu 2020 r. KW Policji na terenie woj. świętokrzyskiego przeprowadziła działania ukierunkowane na zwalczanie handlu ludźmi w celu wykorzystania do pracy przymusowej w ramach europejskiej akcji Labour Exploitation EMPACT Action Day (EAD). W ramach dwudniowej akcji w całym województwie zostało sprawdzonych 59 miejsc, w tym gospodarstwa rolne, lokale gastronomiczne, prywatne firmy, targowiska miejskie, gdzie zostały wylegitymowane i sprawdzone 153 osoby, głównie narodowości ukraińskiej;
- W październiku 2020 r. funkcjonariusze Wydziału Kryminalnego KWP w Kielcach wspólnie z funkcjonariuszami z Wydziału Kryminalnego KPP w Staszowie dokonali ustaleń i przeprowadzili czynności procesowe na polecenie Prokuratury Rejonowej w Staszowie w związku z przesłaną wiadomością o sprzedaży organów na adres poczty internetowej do „Poltransplant” Centrum Organizacyjno-Konsultacyjnego ds. Transplantacji. W wyniku przeprowadzonych czynności ustalono sprawcę oraz dokonano przeszukania w miejscu zamieszkania, zabezpieczając wskazane w postanowieniu przedmioty. Sprawca przedmiotowego czynu został przesłuchany. Prokurator nadzorujący przedmiotowe postępowanie nie wydał jeszcze decyzji co do podjęcia czynności ukierunkowanych na ewentualne przestawienie zarzutów sprawcy;
- W ramach prowadzonej przez funkcjonariuszy Wydziału Kryminalnego KWP w Kielcach sprawy dot. czerpania korzyści majątkowych z cudzej prostytucji udzielono wsparcia jednej z ofiar przedmiotowego przestępstwa, umieszczając ją w schronisku fundacji La Strada.

Małopolski Urząd Wojewódzki

- Karpacki Oddział Straży Granicznej w związku z realizacją działań prewencyjnych wspólnie z funkcjonariuszami Wydziału Kryminalnego KMP Tarnów przeprowadzili planowane czynności prewencyjno - kontrolne lokali, co do których istnieje podejrzenie, że są w nich świadczone usługi seksualne. Kontrolę przeprowadzono pod kątem obszaru nieprawidłowości w funkcjonowaniu klubów nocnych, zwalczania przestępczości o charakterze okołoprostytucyjnym oraz w celu ujawnienia osób poszukiwanych i cudzoziemców przebywających nielegalnie na terytorium RP. Działania miały również na celu ujawnienie kobiet, które mogły być ofiarami procederu handlu ludźmi lub zmuszania do świadczenia odpłatnych usług seksualnych oraz ujawnienie osób czerpiących korzyści materialne z cudzego nierządu, w tym z udziałem osób nieletnich. Ponadto w dniach 11-21 września 2020 r., w ramach działań JAD Danube 5 skierowanych przeciwko handlowi ludźmi funkcjonariusze PSG w Zakopanem podjęli czynności służbowe mające na celu m.in. zidentyfikowanie potencjalnych ofiar handlu ludźmi;
- W placówce Straży Granicznej w Tarnowie, pod nadzorem Prokuratury Okręgowej w Tarnowie, zostało wszczęte śledztwo w sprawie dopuszczenia się w Tarnowie i innych miejscowościach województwa małopolskiego i śląskiego handlu ludźmi poprzez wykorzystanie krytycznego

położenia bądź wprowadzenia w błąd co do rodzaju proponowanej pracy, w celu wykorzystania w prostytucji. Śledztwo znajduje się na początkowym etapie.

Wielkopolski Urząd Wojewódzki

W ramach działań mających na celu zwalczanie zjawiska handlu ludźmi została przeprowadzona wizja lokalna wokół posesji wskazanej w zgłoszeniu dotyczącym domniemania popełnienia przestępstwa wykorzystywania osób do pracy na gospodarstwie. Zgłoszenie wpłynęło 29 grudnia 2020 roku do Koordynatora Wojewódzkiego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi z Krajowego Centrum Interwencji Kryzysowej oraz z La Strady Fundacji Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu. Wizja została przeprowadzona w asyście Policjantów z miejscowego Posterunku Policji i w porozumieniu z tamtejszym Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Na podstawie zebranych danych ustalono, iż zgłoszenie, dotyczące prawdopodobieństwa zaistnienia wykorzystywania człowieka (lub ludzi) do pracy na gospodarstwie, jest zasadne. Wobec powyższego ustalono, że Policjanci będą prowadzić wzmożoną kontrolę w okolicach ww. posesji. Zostanie także pozyskane oświadczenie świadka wydarzeń mających miejsce na terenie przedmiotowego gospodarstwa. Sprawa jest monitorowana przez Wydział Kryminalny Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu we współpracy z La Stradą i Koordynatorem Wojewódzkiego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi.

Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki

- Mimo panującej sytuacji na terenie garnizonu zachodniopomorskiego stale monitorowane są miejsca występowania prostytucji przydrożnej, kluby nocne oraz tzw. „mieszkaniówki”;
- Zostały przeprowadzone działania w związku z udziałem polskiej Policji w europejskiej akcji Labour Exploitation EMPACT Action Day ukierunkowanej na zwalczanie handlu ludźmi w celu wykorzystania do pracy przymusowej. W działaniach brało udział 137 funkcjonariuszy Policji, 25 funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej oraz 14 funkcjonariuszy Służby granicznej i 1 funkcjonariusz Służby Ochrony Kolei. Funkcjonariusze kontrolowali m.in. gospodarstwa rolne, lokale gastronomiczne, drogi szybkiego ruchu, dworce i przeprawy promowe oraz place budowy. W wyniku przeprowadzonych działań nie stwierdzono nieprawidłowości mogących świadczyć o podejrzeniu popełnienia przestępstwa handlu ludźmi.

Część V

Działania szkoleniowe

V.1 Zorganizowanie warsztatów dla funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej i prokuratorów, dotyczących współpracy w zakresie ścigania sprawców przestępstw handlu ludźmi, wymiany doświadczeń, najlepszych praktyk oraz analizy orzecznictwa w sprawach o handel ludźmi

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji i Prokuraturą Krajową.

Termin: 2020–2021.

Miernik: liczba warsztatów / liczba uczestników.

Z uwagi na okres pandemii przedsięwzięcie nie odbyło się.

V.2 Realizacja warsztatów szkoleniowych dla policjantów z komórek organizacyjnych Policji właściwych do walki z handlem ludźmi komend wojewódzkich/Stołecznej Policji i CBŚP celem wymiany doświadczeń i informacji

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji.

Termin: 2020-2021.

Miernik: liczba warsztatów / liczba uczestników.

Informacja zgłoszona przez Komendę Główną Policji

Wydział Profilaktyki Społecznej Biura Prewencji KGP w Planie Doskonalenia Zawodowego Lokalnego na 2020 rok zaplanował seminarium szkoleniowe pn. Praktyczne aspekty zapobiegania handlowi ludźmi i zjawiskom z nim powiązanym dla policjantów ds. profilaktyki społecznej z KWP/KSP oraz wykładowców szkół policyjnych realizujących zajęcia dydaktyczne w tym zakresie. Celem seminarium było przygotowanie policjantów do realizacji spotkań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania handlowi ludźmi.

Zajęcia prowadzone były w trzech blokach:

- prowadzony przez funkcjonariusza Wydziału d/w z Handlem Ludźmi Biura Kryminalnego KGP, który omówił m.in.: regulacje prawne, definicję handlu ludźmi, historię penalizacji niewolnictwa, ujęcie przestępstwa handlu ludźmi w polskim prawie oraz przestępstwa z nim powiązane, zdiagnozowane w Polsce formy wykorzystania osoby w przestępstwie handlu ludźmi, dane statystyczne oraz wskazał na podstawowe prawa przysługujące ofiarom handlu ludźmi, a także zaprezentował, w jaki sposób udzielana jest pomoc osobom pokrzywdzonym tym przestępstwem;
- policjant Wydziału Profilaktyki Społecznej Biura Prewencji KGP omówił ujęte w KPD, zadania do realizacji przez służbę prewencyjną;
- funkcjonariusz Wydziału Profilaktyki Społecznej Biura Prewencji KGP wprowadził słuchaczy w zagadnienie metodyki prowadzenia zajęć profilaktycznych o handlu ludźmi przez funkcjonariuszy pionu prewencji, prowadzących spotkania z młodzieżą.

Podkreślić należy, że część warsztatowa powyższego szkolenia (przygotowanie do spotkania profilaktycznego, opracowywanie scenariuszy zajęć spotkania, z wykorzystaniem studium przypadku, różnych metod i form prowadzenia zajęć oraz środków dydaktycznych) zostanie przeprowadzona w trybie stacjonarnym w 2021 roku.

Policjanci z Zespołów do walki z Handlem Ludźmi komend wojewódzkich/Stołecznej Policji oraz policjanci z jednostek im podległych przeprowadzili nw. działania, które miały na celu przeciwdziałanie lub zwalczanie przestępstwa handlu ludźmi. W porównaniu do roku ubiegłego w związku z sytuacją pandemiczną tylko dwa garnizony przeprowadziły szkolenia z zachowaniem reżimu sanitarnego. CBŚP przygotowało pakiet e-learningowy, który rozesłany został do wszystkich zarządów terenowych CBŚP celem zapoznania.

W 2020 roku;

- Wydział dw. z Handlem Ludźmi Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji koordynował na terenie kraju ogólnoeuropejskie działania EAD LABOUR EXPLOITATION inicjowane i koordynowane na szczeblu europejskim przez Europol, które ukierunkowane były na rozpoznawanie i zwalczanie przestępczości handlu ludźmi w celu wykorzystania w pracy o charakterze przymusowym;
- policjant z WHL BK KGP brał udział w charakterze prelegenta w 4 szkoleniach konsularnych w Akademii Dyplomatycznej w Warszawie dla polskich dyplomatów przygotowywanych do objęcia placówek dyplomatycznych;
- policjant z WHL BK KGP brał udział w charakterze wykładowcy w warsztatach prowadzonych na Litwie (online) –na temat: „Doświadczeń i wyzwań polskich organów ścigania w zakresie wykrywania, zapobiegania i ścigania przestępstw zw. z handlem ludźmi - z udziałem obywateli państw trzecich (spoza UE)."

V.3 Warsztaty szkoleniowe dla koordynatorów z KMP/KRP/KPP

Odpowiedzialna za realizację: Komenda Główna Policji.

Termin realizacji: 2020-2021.

Miernik: liczba warsztatów/ liczba uczestników.

Z uwagi na okres pandemii przedsięwzięcie nie odbyło się.

V.4 Szkolenia dla funkcjonariuszy Straży Granicznej w ramach kompleksowego systemu szkoleń na temat handlu ludźmi

Odpowiedzialna za realizację: Komenda Główna Straży Granicznej.

Termin: 2020–2021.

Miernik: liczba przeszkolonych osób.

Do końca roku 2019 szkolenia z obszaru handlu ludźmi realizowane były w Straży Granicznej na podstawie Systemu szkolenia funkcjonariuszy Straży Granicznej z zakresu handlu ludźmi, zatwierdzonym w dniu 29.12.2010r. przez Komendanta Głównego Straży Granicznej. System ten był czterostopniowy, począwszy od stopnia podstawowego do eksperckiego. W latach 2011-2019 przeszkolono 14364 funkcjonariuszy SG z podstawowej wiedzy o zwalczaniu i zapobieganiu handlu ludźmi. Z poziomu eksperckiego, co roku szkolonych było ok. 35 funkcjonariuszy SG (głównie

koordynatorów ds. handlu ludźmi, ulokowanych w poszczególnych Oddziałach SG). Z poziomów pośrednich (II i III), w latach 2011-2019 przeszkolono łącznie 372 funkcjonariuszy SG.

Od roku 2020, dotychczasowe szkolenia z poziomu I były realizowane przez ośrodki szkolenia w Koszalinie i Kętrzynie, w ramach szkoleń podstawowych lub szkoleń podoficerskich (szkoleniem objęci wstępujący do służby). W roku 2020 w Ośrodkach szkolenia przeszkolono łącznie 485 funkcjonariuszy SG. Ponadto, w Podlaskim Oddziale SG, jeszcze przed okresem zagrożenia pandemią przeszkolono 32 funkcjonariuszy SG z problematyki identyfikacji ofiar handlu ludźmi tj. z zagadnień „Algorytmów postępowania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa handlu ludźmi” dla dorosłych i dzieci (z tzw. „Małego i Dużego Algorytmu”).

Z kolei, dotychczasowe szkolenia z poziomów II i III realizowane miały być na bazie tygodniowych kursów specjalistycznych, zawierających dwa dni warsztatowe (realizacja w Centralnym Ośrodek Szkolenia SG w Koszalinie). Z uwagi na obostrzenia sanitarne szkolenia zostały odwołane.

V.5 Kontynuowanie szkoleń poświęconych kryminalistycznym, kryminologicznym i prawnym aspektom handlu ludźmi dla sędziów i prokuratorów

Odpowiedzialni za realizację: Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury.

Termin: 2020–2021.

Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników.

W ramach szkolenia ustawicznego w 2020 r. Ośrodek Szkolenia Ustawicznego i Współpracy Międzynarodowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury zorganizował szkolenie zatytułowane: „Problematyka handlu ludźmi – pokrzywdzony jako osobowe źródło dowodowe”, sygn. K17/20. Adresatami szkolenia byli: sędziowie sądów okręgowych orzekający w wydziałach karnych, prokuratorzy prokuratur okręgowych - koordynatorzy do spraw handlu ludźmi. Przeszkolono wówczas 26 osób. Tematy szczegółowe, jakie znalazły się w programie szkolenia obejmowały następującą tematykę:

- 1) metodyka przesłuchania ofiary handlu ludźmi,
- 2) ocena wiarygodności zeznań ofiary handlu ludźmi,
- 3) kompetencje i zaplecze kulturowe przesłuchującego,
- 4) postawa równościowa i umiejętność przyjmowania perspektywy jako ważne zasoby interpersonalne przesłuchującego,
- 5) konsekwencje różnic kulturowych w komunikacji werbalnej i niewerbalnej w trakcie przesłuchania.

V.6 Realizowanie tematyki handlu ludźmi (w ramach modułu przestępstw przeciwko wolności) w ramach aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej

Odpowiedzialni za realizację: Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury.

Termin: 2020–2021.

Miernik: liczba przeszkolonych aplikantów.

W ramach szkolenia wstępnego Ośrodek Aplikacji Prokuratorskiej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury przeprowadził szkolenia w zakresie: „Realizowania tematyki handlu ludźmi (w ramach

modułu przestępstw przeciwko wolności) w ramach aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej” oraz aplikacji uzupełniającej sędziowskiej. Szkolenia objęły łącznie 278 osób, w tym:

- 102 aplikantów X rocznika aplikacji prokuratorskiej
- 103 osoby w ramach programu aplikacji sędziowskiej na VI oraz na VIII zjeździe XI rocznika aplikacji

W dniach 4 – 8 oraz 11 – 15 maja 2020 r. przeprowadzono zajęcia typu G – rozwiązywanie kasusów z części szczególnej kodeksu karnego dotyczące przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, czci i nietykalności cielesnej, przeciwko rodzinie i opiece oraz w dniach 1 – 5 oraz 8 – 10 czerwca 2020 r. odbyły się zajęcia typu G – rozwiązywanie kasusów z części szczególnej kodeksu karnego dotyczące przestępstw przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności.

- 73 osoby w ramach programu aplikacji uzupełniającej sędziowskiej w czasie V zjazdu I rocznika aplikacji oraz w czasie VII zjazdu I rocznika aplikacji

W dniach 10 – 11 października 2020 r. odbyły się zajęcia typu G – rozwiązywanie kasusów z części szczególnej kodeksu karnego dotyczące przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, czci i nietykalności cielesnej, przeciwko rodzinie i opiece oraz w dniach 14 – 15 listopada 2020 r. odbyły się zajęcia typu G – rozwiązywanie kasusów z części szczególnej kodeksu karnego dotyczące przestępstw przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności.

V.7 Szkolenia z zakresu metodyki prowadzenia zajęć o handlu ludźmi dla funkcjonariuszy prewencji, prowadzących spotkania z młodzieżą

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji.

Termin: 2020–2021.

Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników.

KW Policji w Białymstoku

Pracownicy Wydziałów Prewencji KPP w Zambrowie i Mońkach przeprowadzili 2 warsztaty szkoleniowe dla podległych funkcjonariuszy Wydziałów Kryminalnych, w których uczestniczyło łącznie 28 funkcjonariuszy.

KW Policji w Bydgoszczy

W ramach lokalnego doskonalenia zawodowego 188 funkcjonariuszy z jednostek organizacyjnych Policji podległych KWP Bydgoszczy wzięło udział w 10 szkoleniach „Przeciwdziałanie przestępstwu handlu ludźmi”. Podczas szkolenia wykorzystano środki dydaktyczne w postaci filmów oraz broszur przygotowanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

KW Policji w Gdańsku

W Centrum Konferencyjnym „Jawor” w Pruszczu Gdańskim zorganizowano szkolenie pn. „Aspekt profilaktyczny handlu ludźmi” dla 37 funkcjonariuszy KPP w Pruszczu Gdańskim.

KW Policji w Katowicach

Zorganizowano szkolenie w formie wideokonferencji, adresowane do koordynatorów problematyki handlu ludźmi w służbie prewencyjnej w KMP/KPP, powołanych na podstawie Zarządzenia nr 14 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 września 2016 r. w sprawie wykonywania przez Policję niektórych zadań w zakresie wykrywania handlu ludźmi, profilaktyków społecznych oraz

dzielnicowych. Łącznie w spotkaniu udział wzięło 48 funkcjonariuszy z garnizonu śląskiego. Podczas szkolenia omówiono KPD z uwzględnieniem aktualnej analizy problemu, wskazano zadania w nim przypisane do realizacji przez funkcjonariuszy służby prewencyjnej oraz przedyskutowano z uczestnikami sposoby realizacji działań profilaktycznych w realiach obostrzeń związanych z wystąpieniem stanu epidemii.

KW Policji w Poznaniu

Wydział Prewencji KWP w Poznaniu przeprowadził 10 szkoleń dla 265 policjantów OPP w Poznaniu nt. „Praktycznych i teoretycznych aspektów zwalczania handlu ludźmi”. W trakcie szkolenia omówiono m.in. przygotowaną w ramach projektu SAFE (Smart, Aware, Free, Enjoy) kampanię informacyjną, nt. stworzonej z myślą o osobach młodych mobilnej aplikacji SAFE służącej profilaktyce w zapobieganiu handlu ludźmi.

KW Policji w Radomiu

W związku realizacją szkoleń z zakresu metodyki prowadzenia zajęć o handlu ludźmi dla funkcjonariuszy prewencji, prowadzących spotkania z młodzieżą, przeprowadzono 17 szkoleń dla 373 uczestników.

KW Policji w Rzeszowie

Problematyka handlu ludźmi była tematem szkoleń dla policjantów i pracowników w ramach doskonalenia zawodowego lokalnego w jednostkach organizacyjnych Policji woj. podkarpackiego. W KPP w Nisku 5 listopada odbyło się szkolenie dotyczące wykonywania zadań przez policjantów w zakresie zwalczania zjawiska handlu ludźmi. W szkoleniu uczestniczyło 10. funkcjonariuszy. Tematem zajęć były zadania Policji w zakresie przeciwdziałania handlowi ludźmi, ściganie przestępstwa handlu ludźmi, kobiety i dzieci w zjawisku handlu ludźmi, praca przymusowa oraz handel organami ludzkimi.

W ramach organizacji szkolenia z zakresu metodyki prowadzenia zajęć o handlu ludźmi dla funkcjonariuszy prewencji prowadzących spotkania z młodzieżą zorganizowano 2 szkolenia, w których udział wzięło 29 uczestników.

KW Policji w Szczecinie

W ramach doskonalenia zawodowego lokalnego organizowano szkolenia, podczas których poruszano problematykę handlu ludźmi. W sumie w ostatnim roku przeprowadzono 21 takich spotkań dla 245 osób. W ich trakcie omawiano zakres działań i obowiązków służbowych, a także procedury postępowania w przypadku ujawnionych zdarzeń związanych z handlem ludźmi. Zwracano uwagę na sposoby międzynarodowej współpracy Policji, przedstawiano zakres i kompetencje działań organizacji pozarządowych wspierających Policję w obszarze przeciwdziałania i ścigania tego typu przestępstw.

KW Policji we Wrocławiu

W ramach przeprowadzenia szkoleń z zakresu metodyki prowadzenia zajęć o handlu ludźmi, zrealizowano 20 szkoleń, w których uczestniczyło 142 policjantów.

Komenda Stołeczna Policji

W 2020 roku stołeczni policjanci przeprowadzili 394 spotkania edukacyjne, na których poruszana była problematyka zjawiska handlu ludźmi. W spotkaniach udział wzięło 9 186 uczestników, w tym uczniowie z placówek oświatowych oraz kadra pedagogiczna.

V.8 Specjalistyczne szkolenia dla pracowników pomocy społecznej, pracowników zajmujących się legalizacją pobytu, kadry ośrodków interwencji kryzysowej, operatorów numerów alarmowych w centrach powiadamiania ratunkowego, pracowników urzędów pracy (doradców zawodowych i pośredników pracy) oraz szkoleń dla członków Wojewódzkich Zespołów do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi oraz innych zainteresowanych służb w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi, interwencji kryzysowej oraz zasad współdziałania z innymi instytucjami

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy m.in. ze Strażą Graniczną oraz organizacjami pozarządowymi.

Termin: 2020–2021.

Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników.

Informacja zgłoszona przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej zrealizowało jedno 4–dniowe specjalistyczne szkolenie pt. „Wsparcie ofiar handlu ludźmi, które odbyło się w formie zdalnej w dniach: 21 i 28 września oraz 5 i 12 października. Szkolenie zorganizowano we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Strażą Graniczną oraz organizacjami pozarządowymi. W spotkaniach on-line uczestniczyło 30 osób. Szkolenie skierowane było przede wszystkim do kadry ośrodków interwencji kryzysowej w zakresie identyfikacji i wsparcia ofiar handlu ludźmi, interwencji kryzysowej oraz zasad współdziałania z innymi instytucjami.

Informacja zgłoszona przez Straż Graniczną

W roku 2020 w Warszawie, przedstawiciel ZOŚ KG SG uczestniczył jako trener w cyklicznym szkoleniu dla kadry jednostek organizacyjnych ośrodków pomocy społecznej (ośrodków interwencji kryzysowej) w zakresie identyfikacji ofiar, współpracy z organami ścigania i instytucjami zaangażowanymi w zwalczanie i zapobieganie handlu ludźmi. W trakcie zajęć multimedialnych, które przeprowadzono w dniu 21.09.2020 r. przedstawiono także strukturę i zadania Straży Granicznej, ze szczególnym uwzględnieniem właściwości formacji do zwalczania przestępczości transgranicznej i zorganizowanej.

Informacje zgłoszone przez Wojewódzkie Zespoły do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi – wybrane przykłady:

Urząd Wojewódzki w Łodzi

- Odbyło się szkolenie dla 12 pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowego Urzędu Pracy w województwie łódzkim. Pracowników przeszkolono z zakresu udzielania pomocy osobom będącym ofiarami handlu ludźmi w ramach Projektu nr 5/8-2017/OG-FAMI pn. „Łódzkie wspiera integrację cudzoziemców” współfinansowanego w ramach środków Programu Krajowego Funduszu Azylu i Integracji.

Małopolski Urząd Wojewódzki

- W wyniku potrzeb zgłoszonych przez przedstawicieli Wydziału Polityki Społecznej oraz Wydziału Spraw Cudzoziemców Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, podczas spotkania

Platformy Współpracy, zorganizowanej w ramach realizowanego przez Wydział Polityki Społecznej MUW w Krakowie projektu Małopolska przyjazna cudzoziemcom – wsparcie w integracji i adaptacji obywateli państw trzecich (szerszy opis na str. 5 i 6 niniejszego pisma), na przełomie sierpnia i września planowano przeprowadzenie przez członków Wojewódzkiego Zespołu ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi warsztatowego szkolenia dla pracowników MUW w Krakowie (Punktu Informacyjno-Doradczego dla Obywateli Państw Trzecich oraz konsultantów Wydziału Spraw Cudzoziemców), którzy z racji wykonywanych obowiązków służbowych mieli lub mogą mieć kontakt z potencjalnymi świadkami/ofiarami handlu ludźmi. Tematyka warsztatów: Handel ludźmi – aspekty prawne i praktyczne ze szczególnym naciskiem na kwestie identyfikacji i postępowania z potencjalnymi ofiarami/świadkami.

Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki

- Na okoliczność Europejskiego Dnia Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu w Centrum Szkolenia Straży Granicznej Warmińsko- Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej w Kętrzynie przeprowadzono zajęcia dydaktyczne dla 60 funkcjonariuszy służby stałej. Podczas zajęć wskazane zostały symptomy mogące świadczyć o popełnieniu przestępstwa handlu ludźmi, a także sposoby postępowania z jego ofiarami oraz instytucje i służby zajmujące się tą problematyką. Zajęcia te miały również na celu podniesienie świadomości funkcjonariuszy w zakresie zjawiska handlu ludźmi i niewolnictwa oraz zapoznanie ich z metodami i środkami najczęściej stosowanymi przez przestępców. Zajęcia przeprowadzono w sposób interaktywny przez wykładowców Zakładu Prawa i Kryminalistki oraz Zakładu Ogólnozawodowego Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie.
- W ramach podejmowanych własnych inicjatyw zorganizowano 7 spotkań roboczych o tematyce związanej z handlem ludźmi, w których uczestniczyło łącznie około 285 osób. Dokonano przeszkolenia z tematyki handlu ludźmi 3 nowo przyjętych funkcjonariuszy rozpoczynających służbę w Placówce Straży Granicznej w Braniewie, także 2 funkcjonariuszy będących w Zespole roboczym do prac nad koordynacją działań w zakresie przeciwdziałania i zwalczania przestępczości handlu ludźmi wzięło udział w warsztatach online pt. „Identyfikacja i zapobieganie pracy przymusowej - narzędzia dla firm” - organizowanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.
- Wojewódzki koordynator KW Policji w Olsztynie wzięło udział w seminarium szkoleniowym zorganizowanym przez Wydział Profilaktyki Społecznej Biura Prewencji KGP, które odbyło się w trybie on-line 20 października 2020 r. pn. „Praktyczne aspekty zapobiegania handlowi ludźmi i zjawiskom z nim powiązanych”.
- W Prokuraturze Okręgowej w Olsztynie przeprowadzono:
 - * nr K17/A/20 nt. „Problematyka handlu ludźmi - pokrzywdzony jako osobowe źródło dowodowe”, które odbyło się w dniach 26-28 lutego 2020 r. w Lublinie,
 - * nr K17/B/20 nt. „Problematyka handlu ludźmi - pokrzywdzony jako osobowe źródło dowodowe”, które odbyło się w dniach 13-15 maja 2020 r. w Dębem.

Opolski Urząd Wojewódzki

Łącznie w ramach Krajowego Planu Działań przeciwko Handlowi Ludźmi przeszkolono 46 pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu województwa opolskiego.

- Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu udzielił dla 11 osadzonych w Areszcie śledczym w Opolu porady grupowej na temat: "Jak skutecznie i bezpiecznie szukać pracy" (poruszane były zagadnienia związane ze sposobami poszukiwania legalnej pracy w Polsce i za granicą, niebezpieczeństwami związanymi z wyjazdami za granicę w poszukiwaniu zatrudnienia i zagadnienia związane z handlem żywym towarem).
- Przeprowadzono dla 10 pracowników powiatowych urzędów pracy szkoleni online w zakresie realizowania usług EURES i bezpiecznego podejmowania pracy za granicą przez klientów powiatowych urzędów pracy.
- Na stronie internetowej WUP oraz w mediach społecznościowych promowane są działania, akcje i inicjatywy poświęcone bezpiecznej pracy, legalnemu zatrudnieniu i przeciwdziałaniu handlowi ludźmi jak np. kampania informacyjna na rzecz legalnego zatrudnienia #EU4FairWork, konkurs „Opolska firma przyjazna cudzoziemcom”, jak bezpiecznie korzystać z kompetencji cyfrowych podczas poszukiwania pracy.
- W siedzibie WUP eksponowana jest wystawa poświęcona przeciwdziałaniu handlowi ludźmi w ramach działań edukacyjno – profilaktycznych mających na celu zwiększenie wiedzy i bezpieczeństwa osób bezrobotnych, poszukujących pracy i młodzieży.
- W 2020 r. została zainicjowana przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Opolu współpraca z agencjami pracy tymczasowej w zakresie przeciwdziałania handlowi ludźmi i pracy przymusowej. Okręgowy Inspektorat Pracy w Opolu prowadził współpracę z Ogólnopolskim Konwentem /Agencji Pracy w Opolu. Współpraca odbywa się na zasadzie indywidualnych konsultacji udzielanych agencjom za pośrednictwem OKAP.
- Okręgowy Inspektorat Pracy w Opolu upowszechnia informacji dla zidentyfikowanych ofiar handlu ludźmi dot. ich praw (w języku zrozumiałym dla ofiary). W punkcie porad w siedzibie Inspektoratu w Opolu udostępniane są ulotki w języku polskim, angielskim i ukraińskim, dotyczące legalności pracy w Polsce.

Podlaski Urząd Wojewódzki

- Podlaski Oddział Straży Granicznej w Białymstoku przeprowadził cykl szkoleń lokalnych z zakresu zagadnień ujętych w Algorytmie postępowania funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi i Algorytmie identyfikacji i postępowania wobec małoletnich ofiar handlu ludźmi dla funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej dla funkcjonariuszy Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej w Białymstoku, podczas których przeszkolono 32 funkcjonariuszy.
- Funkcjonariusze byli uczestnikami warsztatów on-line nt. „Identyfikacja i przeciwdziałanie pracy przymusowej – narzędzia dla firm” organizowanych m. in. przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

Lubuski Urząd Wojewódzki

- Przeprowadzono szkolenie w ramach projektu „Lubuska Inicjatywa Integracji Cudzoziemców” współfinansowanego z Programu Krajowego Funduszu Azylu, Migracji i Integracji. Wzięło w nim udział 34 pracowników Wydziału Polityki Społecznej LUW, w tym członkowie WZ ds. PHL.

Tematyką szkolenia były zagrożenia w obszarze przeciwdziałania handlowi ludźmi wynikające z aktualnej sytuacji na Ukrainie z uwzględnieniem różnic kulturowych.

Śląski Urząd Wojewódzki

- III Psychokryminalistyczna konferencja naukowa, poświęcona kwestii ujawniania i wykrywania przestępstw oraz ich sprawców. Udział i prelekcja przedstawiciela Śląskiego Oddziału Straży Granicznej;
- Lokalne i kaskadowe szkolenia funkcjonariuszy policji oraz straży granicznej w tematyce i problemach handlu ludźmi.

Informacje zgłoszone przez organizacje pozarządowe – wybrane przykłady:

Fundacja Light House

Fundacja Light House zorganizowała i przeprowadziła dwudniowe szkolenie dla 45 wolontariuszy z całej Polski, w ramach przygotowania do współpracy z organami ścigania przy wykorzystaniu nowego algorytmu postępowania funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi.

Armia Zbawienia

- W 2020 r., podobnie jak w latach poprzednich, aktywność Projektu Przeciwdziałanie Handlowi Ludźmi i Współczesnemu Niewolnictwu (będącego częścią polskiego oddziału Armii Zbawienia) opierała się na prowadzeniu szkoleń, zarówno dla specjalistów (tj. pracowników mających na co dzień styczność z osobami z grup wrażliwych), jak i dla osób z grup wrażliwych (tj. ludzi wyjątkowo zagrożonych handlem ludźmi czy współczesnym niewolnictwem). Drugim filarem projektu było przeprowadzanie profesjonalnej i bezpłatnej weryfikacji ofert pracy. W ciągu roku odbyły się 4 szkolenia dla specjalistów:
 - dla doradców zawodowych ze szkół ponadpodstawowych w Starostwie Powiatowym w Malborku,
 - w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowie Wielkopolskim,
 - dla pracowników instytucji publicznych (urzędu pracy, ośrodków pomocy społecznej, pracowników socjalnych etc.),
 - w Dolnośląskim Wojewódzkim Urzędzie Pracy we Wrocławiu,
 - w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej.

Szkolenia obejmowały zagadnienia takie jak: 1. Handel ludźmi, współczesne niewolnictwo, praca przymusowa – wprowadzenie (definicje, liczby, pojęcia), 2. Mity na temat handlu ludźmi, 3. Polacy jako ofiary w innych krajach, 4. Cudzoziemcy jako ofiary w Polsce, 5. Sygnały alarmowe z punktu widzenia potencjalnej ofiary, 6. Sygnały alarmowe z punktu widzenia osoby postronnej, 7. Oferta pracy jako potencjalny sygnał alarmowy, 8. Prewencja - weryfikacja pracodawcy i oferty pracy (autorska metoda), 9. Prewencja – środki bezpieczeństwa podczas przygotowania do wyjazdu

zagranicznego, 10. Prewencja – inne działania. Specjaliści zainteresowani byli zdobyciem wiedzy na temat bezpiecznego poszukiwania pracy za granicą, weryfikacji ofert pracy oraz poznaniem najnowszych danych dotyczących pracy przymusowej. Po szkoleniu każda z osób i instytucji została wyposażona w pakiet informacji dot. zjawiska handlu ludźmi: plansze informacyjne, sygnały alarmowe, 8 kroków weryfikacji ofert pracy, plakaty i ulotki, a także całość prezentowanych materiałów multimedialnych.

Szkolenia cieszyły się dużym zainteresowaniem ze strony instytucji. W tych, które udało się zorganizować, pomimo pandemii, udział wzięły 64 osoby.

V.9 Zorganizowanie szkoleń nt. zjawiska handlu ludźmi dla polskiego personelu konsularnego krajów docelowych polskich ofiar handlu ludźmi identyfikowanych za granicą

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Zagranicznych we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz z instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi.

Termin: 2020–2021.

Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników.

Departament Konsularny Ministerstwa Spraw Zagranicznych kontynuował organizację cyklicznego szkolenia dla kandydatów na stanowiska konsularne. Celem tego szkolenia jest zaznajomienie przyszłej kadry konsularnej z tematyką handlu ludźmi, przekazanie informacji nt. pojawiających się form handlu ludźmi, wskazanie, w jaki sposób domniemaną ofiarę tego zjawiska można zidentyfikować oraz w jaki sposób i w jakim zakresie konsul może jej udzielić pomocy. W 2020 r. w MSZ zrealizowano w sumie 6 edycji szkoleń w ww. zakresie, w których wzięło udział 96 osób wyjeżdżających do pracy na stanowiskach konsularnych.

Około 2-godzinne wykłady w ramach ww. szkoleń poprowadził w roku 2020 przedstawiciel MSWiA, Straży Granicznej, Komendy Głównej Policji oraz Fundacji LaStrada. W szkoleniu wzięli udział także tzw. wolni słuchacze z ramienia MSZ oraz osoby w ramach niepełnego szkolenia konsularnego dla aplikacji dyplomatyczno-konsularnej (łącznie ze wskazanymi powyżej 96 osobami wyjeżdżającymi do pracy na stanowiskach konsularnych w szkoleniu wzięły udział 132 osoby).

V.10 Szkolenie pracowników Urzędu ds. Cudzoziemców przeprowadzających wywiady z osobami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową i pracującymi w ośrodkach dla cudzoziemców w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi

Odpowiedzialni za realizację: Urząd ds. Cudzoziemców z organizacjami pozarządowymi

Termin: 2020–2021.

Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników.

W 2020 roku pracownicy Departamentu Postępowania Uchodźczych wzięli udział w organizowanym cyklicznie szkoleniu (1 raz/ 2 lata- szkolenia w jednym roku odbywają dla pracowników Departamentu Pomocy Socjalnej w drugim dla pracowników Departamentu Postępowania Uchodźczych).

W spotkaniu wzięło udział 12 osób, pracowników DPU UdSC z wydziałów zajmujących się rozpatrywaniem wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej (OM), a także z Wydziału

Informacji o Krajach Pochodzenia. Szkolenie przeprowadziła pani Irena Dawid-Olczyk z La Strada Fundacji Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu.

Ze względów technicznych, w związku z pandemią, oraz z uwagi na specyfikę szkoleń prowadzonych w formie zdalnej, w spotkaniu mogła wziąć udział mniejsza niż zazwyczaj liczba uczestników.

V.11 Szkolenia dla inspektorów pracy nt. zjawiska handlu ludźmi do pracy przymusowej

Odpowiedzialni za realizację: Główny Inspektorat Pracy we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji i Komendą Główną Straży Granicznej.

Termin: 2020–2021.

Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników.

Zgodnie z założeniami Centralnego Planu Szkoleń Państwowej Inspekcji Pracy na rok 2020 realizowanego przez Ośrodek Szkolenia Państwowej Inspekcji Pracy we Wrocławiu we współpracy z Departamentem Legalności Zatrudnienia, w dniach 10-11 grudnia 2020 r. zorganizowano (w formule online) szkolenie doskonalące dla pracowników Państwowej Inspekcji Pracy – inspektorów pracy oraz pracowników merytorycznych poświęcone problematyce handlu ludźmi w szczególności do pracy przymusowej. W szkoleniu uczestniczyło 20 pracowników PIP. W toku szkolenia omówione zostały m.in. zagadnienia dotyczące handlu ludźmi i pracy przymusowej, przeciwdziałania i zwalczania tego zjawiska z perspektywy instytucji i organizacji, w obszarze działania których pozostają ww. zadania (MSWiA, SG, Policja, Prokuratura, LA STRADA, PIP).

V.12 Realizacja spotkań informacyjnych, warsztatów dla przedsiębiorców z zakresu problematyki handlu ludźmi wykorzystywanymi w pracy przymusowej, prezentacja narzędzi do zastosowania w procedurach gospodarczych do minimalizacji zjawiska pracy przymusowej

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej we współpracy z partnerami zewnętrznymi współpracującymi w ramach Zespołu do spraw Zrównoważonego Rozwoju i Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw i jego Grup Roboczych

Termin: 2020–2021.

Miernik: Liczba przedsiębiorstw uczestniczących w wydarzeniach.

W dniu 28 października 2020 r. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej wraz z Polskim Instytutem Praw Człowieka i Biznesu oraz autorami podręcznika, w tym również MSWiA, opracowało publikację pt. „Praca przymusowa. Poradnik: jak ją rozpoznać i jej przeciwdziałać” jak również przeprowadził warsztat online dla przedsiębiorstw popularyzujący narzędzia służące do przeciwdziałania pracy przymusowej i wykrywania tego zjawiska. W warsztacie udział wzięło blisko 60 osób oraz ok. 100 obserwatorów korzystających z transmisji wydarzenia online. Z nagraniem warsztatu można zapoznać się na stronie internetowej organizatorów. Rozważana jest kontynuacja warsztatów poświęconych temu zagadnieniu w 2021 r. Podejmowane będą także inne działania informacyjne.

Część VI

Badania dot. problematyki handlu ludźmi / Ewaluacja działań

VI.1 Opracowywanie i upowszechnianie analiz ilościowych i jakościowych dotyczących przestępstwa handlu ludźmi, w tym corocznych raportów na temat handlu ludźmi w Polsce

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi.

Termin: 2020-2021.

Miernik: liczba analiz.

Został opracowany Raport za 2019 r. pt. Handel Ludźmi. Również na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Dokument został przetłumaczony na język angielski i opracowany graficznie do formatu pliku pdf celem opublikowania i przekazywania w systemach teleinformatycznych.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji przekazało do Ministerstwa Zdrowia analizę zawierającą rekomendację w zakresie konieczności nowelizacji ustawy o świadczeniach zdrowotnych do dalszej realizacji.

Opracowano również Raport dla Komisji Europejskiej pt. „Handel Ludźmi 2017-2019” oraz raport dla Departamentu Stanu Ambasady USA.

VI.2 Opracowywanie i upowszechnianie raportów i wkładów do raportów dla KE, Rady Europy (GRETA) oraz innych instytucji międzynarodowych

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Komendą Główną Policji, Komendą Główną Straży Granicznej, Ministerstwem Sprawiedliwości, Prokuraturą Krajową, Głównym Inspektoratem Pracy, Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz innymi instytucjami / organizacjami, zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi.

Termin: 2020–2021 , w zależności od potrzeb.

Miernik: liczba opracowanych informacji – wkładów do raportów i opracowań.

Grupa Ekspertów ds. Działań przeciwko Handlowi Ludźmi – GRETA w liście z 13 października 2020 r. przekazała do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji kwestionariusz związany z trzecią rundą ewaluacji implementacji Konwencji Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi. Termin na przygotowanie i dostarczenie wypełnionego kwestionariusza został wyznaczony na 15 lutego 2021 r.

W związku z powyższym MSWiA w październiku 2020 r. rozpoczęło prace nad opracowaniem odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu i zwróciło się z prośbą o wkłady do instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie handlowi ludźmi. Najważniejsze instytucje współpracujące w ramach prac nad kwestionariuszem to: Ministerstwo Sprawiedliwości, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej, Urząd do Spraw Cudzoziemców, Prokuratura Krajowa, Ministerstwo Zdrowia.

Do końca grudnia 2020 r. otrzymano odpowiedzi od współpracujących instytucji na większość pytań zawartych w kwestionariuszu. Na początek 2021 r. roku zaplanowane są dalsze prace nad wypełnieniem kwestionariusza.

Aktywność do współpracy na poziomie międzynarodowym wyraziła się również w zgłoszeniu przez Departament Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA przedstawiciela w wyborach uzupełniających dla członków Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings w związku ze zwolnieniem 8 miejsc z upływem 2020 r. Pomimo wysokiej oceny polskiej kandydatki nie została ona wybrana w kolejnym głosowaniu i ostatecznie nie weszła w skład tego gremium.

VI.3 Monitoring sytuacji ofiar handlu ludźmi

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi

Termin: 2020-2021.

Miernik: opracowanie analizy.

Wydział do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi i Przepęstwom z Nienawiści w Departamencie Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA pełnił bieżący nadzór nad prawidłowością realizacji zadania publicznego pn. Prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla ofiar handlu ludźmi i prawidłowością wydatkowania środków publicznych, w szczególności w zakresie wywiązywania się Zleceniobiorców z postanowień umowy oraz planowanej kalkulacji kosztów. Wśród działań nadzorczych realizowanych w 2020 r. można wymienić monitoring formie telefoniczno-mailowej na podstawie listy sprawdzającej. Został on przeprowadzony w ww. formie z powodu ogłoszonego na obszarze RP stanu epidemii. Prowadzono korespondencję wyjaśniającą dotyczącą sprawozdania częściowego i końcowego z realizacji zadania. Nadzór był również sprawowany poprzez bieżący kontakt telefoniczny oraz kontakt za pośrednictwem poczty elektronicznej.

VI.4 Kontynuacja i rozwój współpracy międzynarodowej

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Termin: 2020–2021.

Miernik: liczba działań (w tym spotkań międzynarodowych).

Współpraca z Ambasadą Brytyjską w Warszawie

W 2020 r. Ambasada Brytyjska w Warszawie wraz z MSWiA, Policją, Strażą Graniczną i organizacjami pozarządowymi przygotowała kampanię mającą na celu informowanie o ryzyku stania się ofiarą współczesnego niewolnictwa (handlu ludźmi). Kampania pn. Nie stań się ofiarą handlu ludźmi dot. wykorzystania do pracy przymusowej zorganizowana została przy wsparciu największych serwisów z ogłoszeniami o pracy w Polsce i koncentrowała się na kwestii pracy przymusowej.

W związku z rosnącą niepewnością na rynku pracy, spowodowaną obecną pandemią, oraz z potencjalnie większą liczbą osób poszukujących szybkiego zatrudnienia, istnieje ryzyko, że sytuacja ta zostanie wykorzystana przez grupy przestępcze rekrutujące ludzi do pracy przymusowej. Ryzyko to jest szczególnie istotne w sytuacji gdy osoby poszukują pracy za granicą. Kampania informowała o tym, jak bezpiecznie szukać pracy, jak nie zostać wykorzystanym oraz do kogo się zwrócić w razie potrzeby.

Współpraca w ramach CBSS

Przedstawiciele Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej aktywnie uczestniczyli w spotkaniach ekspertów w ramach Grupy Zadaniowej ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi przy Radzie Państw Morza Bałtyckiego. Podczas prezydencji duńskiej organizowano regularne spotkania ekspertów. W marcu 2020 odbyło się spotkanie Grupy w Kopenhadze. W związku zaś z zaistniałą sytuacją epidemiczną współpraca została przeniesiona na poziom komunikacji on-line.

W 2020 r. został uaktualniony transnarodowy mechanizm kierowania i pomocy dla ofiar handlu ludźmi, który powstał w ramach projektu HOF-BSR – Torując drogę zharmonizowanym ramom operacyjnym dla regionu Morza Bałtyckiego (Paving the Way for the Harmonized Operational Framework in the Baltic Sea Region).

Ponadto w ramach Grupy Zadaniowej ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi realizowane są kolejne projekty m.in. CAPE, THALIA. DAiPM rozpoczął realizację projektu CAPE - Competence building, Assistance provision and Prosecution of labour exploitation cases in the Baltic Sea Region (Budowanie kompetencji, wzmacnianie wsparcia oraz wspieranie systemu sprawiedliwości przy przeciwdziałaniu pracy przymusowej w regionie Morza Bałtyckiego). Jest on realizowany w ramach programu współpracy Rady Państw Morza Bałtyckiego przy finansowym współudziale rządu Łotwy. Koordynatorem projektu jest łotewskie MSW, natomiast MSWiA jest jedynym z kilku partnerów-państw. Pozostali partnerzy projektu to: Norwegia, Finlandia, Niemcy, Litwa oraz Dania. Projekt CAPE ma na celu przedstawienie przeglądu ustawodawstwa krajowego, praktyki sądowej i możliwych przeszkód w zwalczaniu handlu ludźmi w zakresie pracy przymusowej lub podobnych przestępstw związanych z wykorzystywaniem pracy. Ponadto, wyniki projektu mają odpowiedzieć na pytanie badawcze: Dlaczego w Polsce występuje niewielka liczba przypadków ścigania handlu ludźmi za pracę przymusową? Została podpisana umowa trójstronna na podstawie, której strona polska wskazała eksperta, który zrealizował badanie.

Dodatkowo, w kwietniu 2020 podczas wideokonferencji omówiono założenia nowego projektu skierowanego do młodych konsumentów.

W trakcie ostatniego posiedzenia Grupy uzgodniono plan działań na lata 2021-2025 (Terms of Reference oraz Strategic Plan), który następnie został przyjęty przez Komitet Wyższych Urzędników

Współpraca z ONZ

Polska jest również stroną Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej i uzupełniających ją protokołów, w tym Protokołu o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi. Na forum ONZ w 2010 roku został opracowany Globalny Plan Działania w zakresie zwalczania handlu ludźmi (The United Nations Global Plan of Action to Combat Trafficking in Persons), w ramach którego zaleca się podjęcie działań w takich obszarach jak: zapobieganie handlowi ludźmi, ochrona i wsparcie ofiar, ściganie oraz wzmocnienie współpracy między instytucjami zaangażowanymi w zapobieganie i zwalczanie tego zjawiska, tak na poziomie danego państwa, jak i na poziomie międzynarodowym. Wsparcie w realizacji tych celów zapewnia Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości (UNODC), które realizuje Całościową strategię walki z handlem ludźmi i przemytem osób.

Współpraca z Radą Europy

Polska jest stroną Konwencji Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi, sporządzonej w Warszawie dnia 16 maja 2005 r., która weszła w życie 1 marca 2009 r. (Dz.U. Nr 20

poz. 107). W ramach Konwencji funkcjonuje mechanizm ewaluacji jej implementacji, za którą odpowiada GRETA (Grupa Ekspertów do Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi).

Przedstawiciele MSWiA uczestniczą w pracach różnych gremiów eksperckich UE (m.in. Komitet COSI, Grupa Robocza LEWP) w ramach których dyskutowane są kwestie dotyczące wzmocnienia europejskiej architektury bezpieczeństwa m.in. w zakresie wzmocnienia współpracy organów egzekwowania prawa i zwalczania przestępczości, w tym zwalczania handlu ludźmi.

W tym kontekście należy mieć na uwadze, że pod koniec lipca 2020 r. KE przedstawiła Komunikat w sprawie strategii UE w zakresie unii bezpieczeństwa (COM (2020) 605), stanowiący przekrojowy dokument określający wyzwania stojące przez PCz w obszarze bezpieczeństwa oraz priorytety i planowane działania. Odnosząc się stricte do problematyki handlu ludźmi, KE zapowiedziała w komunikacie nowe kompleksowe podejście do problemu handlu ludźmi, które miałyby pozwolić na powiązanie podejmowanych działań. W ramach głównych działań w odniesieniu do obszaru dotyczącego ochrony Europejczyków przed terroryzmem i przestępczością zorganizowaną wskazuje się na Agendę na rzecz zwalczania przestępczości zorganizowanej, w tym handlu ludźmi.

Ponadto w grudniu 2020 r. w trakcie posiedzenia grupy LEWP miała miejsce prezentacja Sprawozdania KE z postępów w zwalczaniu handlu ludźmi (2020) wymagane na podstawie art. 20 dyrektywy 2011/36/UE w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony jego ofiar (COM(2020) 661), w którym określone zostały modele handlu ludźmi w UE i zidentyfikowane wyzwania oraz rezultaty działań mających na celu zwalczanie handlu ludźmi.

Część VII

Zmiany legislacyjne

- VII.1 Opracowanie projektu nowelizacji ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1373, z późn. zm.) Państwa w zakresie opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi, w tym opracowanie skutków regulacji ze wskazaniem źródeł finansowania.**

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Zdrowia we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwem Rodziny Pracy i Polityki Społecznej.

Termin: 2020–2021.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji przekazało do Ministerstwa Zdrowia analizę zawierającą rekomendację w zakresie konieczności nowelizacji ustawy o świadczeniach zdrowotnych do dalszej realizacji.

Analiza została opracowana w ramach Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA a następnie przekazana do zaopiniowania przez Zespół do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi przy Ministrze SWiA.

W ocenie Ministerstwa Zdrowia, status prawny (pobytowy) obywateli państw trzecich – ofiar handlu ludźmi został uregulowany w rozdziale 9 ustawy o cudzoziemcach. Natomiast kwestie zapewnienia i finansowania opieki medycznej udzielanej cudzoziemcom – obywatelom państw trzecich zostały systemowo uregulowane w dwóch ustawach: ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP oraz w ustawie o cudzoziemcach (np. art. 415 ust. 1 pkt 5).

- VII.2 Nowelizacja ustawy o z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2019 r. poz. 293) w zakresie udzielania świadczeń pomocy społecznej dla osób, o których mowa w ustawie, wraz z opłacaniem składki na ubezpieczenie zdrowotne. Nowelizacja ta może wymagać zmiany ustawy o cudzoziemcach z dnia 12 grudnia 2013 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 2094 z późn. zm.) art. 170 – 180.**

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji przy współpracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwa Zdrowia.

Termin: 2020–2021.

W dniu 10 grudnia 2020 r. Sejm RP uchwalił ustawę o zmianie ustawy o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2369), która weszła w życie 1 stycznia 2021r.

Ustawa ta wprowadziła z dniem 1 stycznia 2021 r. do ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2019 r., poz. 293 z późn. zm.) przepisy analogiczne do regulacji ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, polegające na możliwości wydania obywatelowi Unii Europejskiej (jak również obywatelowi EOG lub Konfederacji

Szwajcarskiej) oraz członkowi jego rodziny zaświadczenia potwierdzającego, iż istnieje w stosunku do niego domniemanie, że jest ofiarą handlu ludźmi w rozumieniu art. 115 § 22 Kodeksu karnego. Rozwiązanie to umożliwi skorzystanie przez te osoby z prawa do świadczeń z pomocy społecznej w formie interwencji kryzysowej, schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego również przez obywateli UE/EOG/Szwajcarii oraz członków ich rodzin.

Zgodnie z art. 41b ust. 2 zmienionej ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin, pierwsze zaświadczenie będzie mogło być wydane na okres 3 miesięcy, a w przypadku małoletniego obywatela UE lub małoletniego członka rodziny niebędącego obywatelem UE na okres 4 miesięcy od dnia jego wydania. Zgodnie z art. 41b ust. 3 w/w ustawy kolejne zaświadczenie będzie mogło być wydane na okres co najmniej 6 miesięcy, nie dłużej jednak niż na okres 3 lat w przypadku gdy spełnione są następujące warunki dotyczące obywatela UE lub członka jego rodziny:

- 1) przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) podjął współpracę z organem właściwym do prowadzenia postępowania w sprawie o przestępstwo, o którym mowa w art. 189a § 1 Kodeksu karnego, a w przypadku małoletniego cudzoziemca – otrzymał status pokrzywdzonego w postępowaniu w sprawie o przestępstwo, o którym mowa w art. 189a § 1 Kodeksu karnego;
- 3) zerwał kontakty z osobami podejrzanymi o popełnienie przestępstwa, o którym mowa w art. 189a § 1 Kodeksu karnego.

Przepisy te są wzorowane na odpowiednich przepisach ustawy o cudzoziemcach, tj. art. 170 – 176.

Ustawa ta przewiduje wprowadzenie odpowiednich zmian również w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r. poz. 1876) umożliwiających skorzystanie z prawa do świadczeń z pomocy społecznej w formie interwencji kryzysowej, schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego również przez obywateli UE/EOG/Szwajcarii oraz członków ich rodzin posiadających zaświadczenie dla ofiar handlu ludźmi wydawane na podstawie ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin. Przepisy te będą stanowiły realizację art. 11 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępującej decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW (Dz. Urz. UE L 101 z 15.04.2011, str. 1, z późn. zm.).

Jeśli natomiast chodzi o wspomniane w tym działaniu „opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne”, należy wskazać, iż kwestia ta nie była przedmiotem regulacji w/w ustawy z dnia 10 grudnia 2020r. o zmianie ustawy o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin oraz niektórych innych ustaw.

Kwestia ta w ocenie Urzędu do Spraw Cudzoziemców jest objęta działaniem nr VII.1 polegającym na opracowaniu projektu nowelizacji ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1373, z późn. zm.) Państwa w zakresie opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi, w tym opracowaniu skutków regulacji ze wskazaniem źródeł finansowania.

VII.3 Analiza potrzeby uzupełnienia przepisów kodeksu karnego o definicję pracy przymusowej
Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Sprawiedliwości we współpracy z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej.
Termin: 2020–2021.

W 2020 r. w Ministerstwie Sprawiedliwości prowadzone były analizy mające na celu ustalenie, czy uzasadnione jest zdefiniowanie w Kodeksie karnym pracy przymusowej jako jednej z przestępstw przestępstwa handlu ludźmi, czy też prace legislacyjne powinny być nakierowane na wprowadzenie nowego typu przestępstwa stanowiącego kategorię pośrednią pomiędzy naruszeniem praw pracowniczych a handlem ludźmi. Wyniki tych analiz zostały przedstawione Kierownictwu Ministerstwa Sprawiedliwości w celu podjęcia decyzji w przedmiocie dalszych działań.

Inspiracją i wkładem do ww. analizy był projekt definicji pracy przymusowej przekazany 2 października 2019 r. Ministrowi Sprawiedliwości przez Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju, który został opracowany przez teoretyków i praktyków prawa w ramach prac Grupy roboczej do spraw relacji z osobami świadczącymi pracę, jako uzupełnienie przepisu o handlu ludźmi (art. 115 § 22 kk).

Definicji towarzyszyło obszerne uzasadnienie przyczyny podjęcia tego tematu oraz sformułowanych propozycji wraz z rekomendacjami podjęcia dalszych prac legislacyjnych.

Projekt definicji pracy przymusowej został opracowany w ramach prac Grupy Roboczej działającej przy Zespole ds. Zrównoważonego Rozwoju i Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw. W jego przygotowanie zaangażowani byli specjaliści prawa, eksperci z Ministerstwa Sprawiedliwości, przedstawiciele środowiska naukowego, przedsiębiorców, związków zawodowych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Definicję skonsultowano ze środowiskiem praktyków - prokuratorów, sędziów oraz służb policji i straży granicznej.